

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

Vol. 15 } చెన్న పట్టణము 1927-వ సం॥ నవంబరునెల 10-వ తేది గురువారము } No. 185
నంపుటము ౧౫ } శ్రీ సత్యవనామనందత్తర కార్తీకమాస బహుళ స్రవణము. } సంచిక ౧౮౫

అమృతంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకు వేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తలనోవ్వుల మాన్పును, వాయు పోట్ల
బాపును, పార్శ్వపునోవ్వుల బారదోలును,
పోట్ల బోగొట్టును, బెణుకుల భేదించును,
వాపుల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును,
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నోవ్వులు తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

అమృతంజనము అన్ని విధములగు
నోవ్వులకు సంజీవివంటిది.
పంచభాష చీటీ చూచి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బత్ 1-కి రు 6-4-0 లు.
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుంచదగినది.
అమృతంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టిపేట్, మద్రాసు
249, ప్రేరిరోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

కానుబంగారమునకును, మంచి వెండికిని గ్యారంటీ చేయగలము.

కరంచందు చబిల్ దాను, బంగారు వెండినగల
వర్తకులు 437/3 టంకసాలపేటి, సాహుకారుపేట, మద్రాసు.

3187

దరఖాస్తును పంపిన ఉచితముగ క్యాటలాగు పంపబడును.

4292

పోగొట్టుకొనిన శక్తి

నూతన వైటల్ గ్లాండ్సు సిరమ్ను గురించి ప్రత్యేకముగా ఒక్కొక్కరికి జవాబు
లిచ్చుటకు కష్టపాద్య సువి యోచనచున్నది. జర్మనీనుండి క్రొత్తనరకు మద్రాసు
నకు నవంబరు 25 వ తేదికి వచ్చునని తలంచుచున్నాము.

ఈ త్రిమలు రూప్యముగా నుంచబడును. వివరములకు:—
Dr. Strandgard's Secretary, 7 Grant Road, Bangalore.

కావలెను 3477

ఏజంట్లు, ప్రావెలింగు ఏజంట్లు, చీఫ్ ఏజంట్లు, భీమా
కంపెనీల పనులవిషయమై అవధివము గలవార, వ్యాపార
మును తేగల క్షేత్రగలవారు, మొదలగువారు కావలెను. నగదు
గర్రావత్తుక్రింద చెల్లించవలెను. యోగ్యత ననుసరించి శీత
మియ్యబడును.

Apply to—Mr. S. KABBOOR B. A., F. S. S. (Lond)
Asst. Manager (on deputation), or
Dr. R. P. AIYER Supdt., General Assurance Society Ltd., 4
Lingi Chetty St. Madras.

“అత్యద్భుత ఫల గ్రంథము”

జాతకరత్నము 1 భాగము రు 1. 2 భాగము రు 2.
పూరా జాతకము రు 10 లు. ప్రపంచమంతటనుండి గొప్ప
సర్వశీకెట్లును పొందియున్నారము. ఏజెంట్లు కావలెను.
గ్రేట్ ఇండియన్ జ్యోతిషాలయము, కళింగ్ పేట్, వికాఖపట్నం
4169 జిల్లా.

ఏ నగ కావలసినను వెంటనే మా వద్దకు దయచేయుడు!

నవరంబంగారుకు, సీమ వెండికి పూచీనిచ్చేదము. 1842

ఇది నరలో మావద్ద లావాదేవీ చేయుచున్న వారికి మేమేమి విశేషముగా తెలుప నవసరము లేదు.
లేనివారు ఒకదాని బేరముచేసిన తప్పక తృప్తిని బడయగల రని మాకు దృఢ నమ్మకము గలదు.

తంతువిలాసము: } ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురు స్వామి శెట్టి కంపెనీ,
“ఉమ్మడియార్” } నగల వర్తకులు, 25 వైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

{ తెలిపాన్ నెం 2802

వైశ్య మాడరన్ హోటల్

19, గోవిందప్ప నాయకన్ పేటి, మదరాసు. (వైశ్యులకు మాత్రమే) సౌందర్యమహాలుకు ఎదుట.

ఇది ప్రత్యేకముగా వైశ్యుల సౌకర్యమునకే ఏర్పాటుచేయబడినది. విక్రీతి కుచిగాను, ఆచారవ్యవహారములకు తగినట్లుండును. ఇచ్చటికి నచ్చినవా రెల్లరును తృప్తిచెందియున్నారు.
ఒకసారి పరీక్షించి చూడును. 3438 ప్లాప్రోటరు, వి. రంగయ్య శెట్టి.

తుపాను

దేశభక్త మొకటప్పయ్యగారు

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారికి వ్రాసిన లేఖ

నెల్లూరు, నవంబరు 7:— నిన్న 10-55 బండికి గుంటూరునుండి బయలుదేరి బాపట్లలో దిగవలెనని ప్రయాణముచేసితిని. నిడుత్రోలుదాటి నాలుగుమైళ్లనుండి రైలులోడ్డున కిరుప్రక్కలను పొలములు చాలాభాగము నీళ్లలో మునిగియుండుట చూచితిని. ఈ ప్రకారము అప్పకట్లదాటి కొంచెముదూరము పోవువరకు అట్లనేయున్నది. రెండువైపుల చూపుమేరదూరము అట్లనేవున్నది. ముఖ్యముగా రైలులోడ్డునకు పడమరప్రక్కవరద బిలేవముగానున్నది. రైలువంతెనలనుండి నీళ్లు ఇంకను విక్సిలి వేగముగా ప్రవహించుచున్నవి. బాపట్లవద్దగ ఇనుక నేలవరకు ఆ ప్రకారముగానున్నది. బాపట్లయొద్దనుండి రైలులోడ్డు తూర్పుప్రక్క నీరు కనబడలేదు. నవ్వుమేమియును కనబడలేదు. కాని రైలులోడ్డు పడమరకు తిరిగిచూచినయెడల గుండెలు జల్లుచును. రైలువేడునుకు ఆనుకొని యొక్క అరమైలులోపల మాత్రము ఇనుక నేలమీద తాటితోలుబుడెదల గునవి కనుపడుచున్నవి. అవిదాటి పడమర అంతయు నోక మహావర్షముగానున్నది. ఈ ప్రకారము చినగంజామువరకు రైలులోడ్డు పడమరఅంతయు పట్టమొదలుకొనియున్న భూమియును అటుపైన సాగుభూమియును గ్రామములును సముద్రమధ్యనున్నట్లు కనుపడుచున్నది. పడమర వెంతెనాము ఈ జలావృణమున్నదో ఇట్టిటి కెన్నరికిని తెలియరాదు. బాపట్లకు నేను చేరినతర్వాత అచ్చట దిగకుండు నెల్లూరుకు టిక్కెట్టు పుచ్చుకొని కావలివరకు నిన్న ప్రయాణముచేసితిని. చీరాలవద్ద విచారించగా చీరాల నుండి కారంచేడు పరుచూరు మీదుగా చిలుకలూరుపేట పోవు రోడ్డు చీరాల యొద్ద ఒకటిరెండు ఫర్లాంగుల నీళ్లలో మునిగిపోయినదట. అటుపైన నచ్చటచ్చట రోడ్లు నడచినీటికిందనే యుండియుండు వని యూహ. అప్పకట్లలో పడమరెక్కి రైలులోడ్డు పడమరగా ప్రయాణముచేసిన యెడల చినగంజామువరకు నిరాటంకముగా బోవచ్చును. అటుపిమ్మట ఆగ్రామమునకు సుమారు నాలుగుమైళ్ల దూరమున రైలులోడ్డుక్రిందుగా తూర్పుముఖమై ప్రవహించు పెద్ద రోషేరు మురుగుకాలవలోగుండపోయి చముద్రము చేరనచ్చునని తోచుచున్నది. చిన గంజాం దాటిన పిమ్మట ఉపద్రవమేమియును కనుపడదు. మరల కావలి సమీపించునప్పటికి మహాపవనవిస్తూ ములు కానవచ్చినవి. రైలులోడ్డు ప్రక్కనున్న తింతివార్తస్తంభములు ఒరిగిపోయినవి. చెట్లు కమిపోయినవి. పోనుపోను ఉపద్రవము మరింతయెక్కువ కలిగినట్లు చూడవచ్చును. కావలి రైలువేడును పైకప్పు లేచి పోయినది. వేడుకుకు సమీపముననున్న ఇడ్లమర ఫ్యాక్టరీలు కప్పులు లేచిపోయినవి. ఇట్లుకెండుమూడు మరలు, అట్టి అవస్థ నే పొందినవి. భాగ్యముకెడిసిపోయినది. ఊళ్ల పూరియిండ్లు కప్పులు లేచిపోయినవి. కావలియొద్దనుండి తింతివార్తస్తంభమున్నయు నేలకూలిపోయినవి తీగెచ్చటచ్చట తేగిపోయినవి. కొడవలి గ్రామములో రైలువేడును కప్పులేచిపోయినది. వేడును సమీపముననున్న ఒకగొప్ప వడ్లమరఫ్యాక్టరీ అంతయును కూలి పోయినది. భూమందుసమీకు 20 మంది జనులు చచ్చిపోయినారు. అందులోనివెండు నాశనమైనవి. కొడవలి గ్రామములో ఇండ్లుకూడా కొన్ని పడిపోయినవి. గురువూరు వేడును కప్పుకూడలేచిపోయినది. చదురుపాడు కొవ్వారము గ్రామములలో మంచి మంది ఇండ్లుకూడా కొన్ని పడిపోయినవి. మేటలమీదకప్పులు లేచి లేచిపోయినవి. చెట్లన్నియు నాశనమైనవి. కాలిపోయినప్పుడెట్లుండనో దృశ్యమంతయు అట్లే కనుపడుచున్నది. పెద్దపెద్ద రైలునాగములు రైలులోడ్డుమీదనుండి ద్రొళ్లి పూర్వముగా చక్రములు ప్రక్కకులేచి సాఫ్గా నేలపడియున్నవి. నెల్లూరు సిలి వర్తింపకకప్పుగాదు. ఎటుచూచినను ప్రళయచిహ్నములే కనబడుచున్నవి. వేడునుకు భేరకముంటి గ్రామములోని చెట్లన్నియు విరిగిపడిపోయియున్నందున ఏమియు నడ్డములేకపోవుటచేత పట్టణమంతయు నొక్కసారిగా చూడవచ్చును. కూలి నేలకంటుకొనిపోయిన పూరియిండ్లు, పెంకులుకొట్టుకొనిపోయి, కప్పు లెగిరిపోయి గోడలు పడిపోయిన మేడలు మిడ్లలను ఒక్కసారిగా దృష్టిపథమున చిత్రించినపటమువలె పొడమావును. దుఃఖమును అశ్చర్యమును మనస్సునకు తోచును కళకళలాడుచు శృంగారముగ గవ్వట్టుపట్టుగాను పొడుకటి కళానిహితమై అసహ్యముగ దోచుచున్నది.

పట్టణశృంగారమునకు ప్రతిష్ఠకును కారణభూతమైన లక్ష్మీనరసారెడ్డిగారి పురమందిరము తూర్పువైపుగోడ కొంత

ఆంధ్ర పత్రికా విభవ సంవత్సరాది సంచిక

ఎప్పటికీరకున రాజభావు విభవసంవత్సరాదిని సంవత్సరాదినంచినను బ్రకటింపఁజూపుచున్నాము. అందు సార్వస్వత, సాంఘిక, రాజకీ, యాధికాది విషయములకుసంబంధించిన వ్యాసములు, పరిశీలనలు, తాము పూర్వమువలెనే దయయుంచి అమూల్యముగను తమ వ్యాసములతో సంచిక నలంకరించి మాయుద్యమమునకుఁ దోడ్పడఁ బ్రార్థితులు.

ఈ సంచికయందు విషయవిభాగమును గావించి యేవిభాగమునకు సంబంధించిన వ్యాసములనావి భాగమునందే ముద్రించి సంచికను ఉగాదినాటి కాగ్రెసుల కర్పించఁ దలచినాము. నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే వ్యాసములన్నియు మాకుఁ జేరినఁగాని అట్లు విషయవిభాగముచుగావింప ననుకూలము గానేరదు. సంచికామండ్రణ మారంభించినపిదపఁ బంపు వ్యాసములను సంచికయందుఁ జేర్చుటకు వీలొందదు. కావున వ్యాసములు ౧౯౨౭ నవంబరు 30-వ తేదీలోపల మా కందవలెను. ప్రతివ్యాసమునను 'సంవత్సరాది సంచికకు' అని వ్రాసి యుండవలెను. వ్యాసములును, వానికి సంబంధించిన చిత్రములును, ఇతరచిత్రములును, సంపూర్ణ వివరణములతో నియమిత కాలమునకుఁ బూర్వమే మాకుఁ బంపుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు,

ఆంధ్రపత్రికాధిపతి, 7, తంబు శెట్టిపేట, మద్రాసు.

పడిపోయి కప్పు కొంతలేచిపోయి పడమరవైపుగోడ కొంత యొరిగి చాలానష్టము పొందియున్నది. కావలిలో సాయంకాలము దిగి అచ్చట శ్రీ దీగుగంటి వెంకటసుబ్బయ్యగారు, శ్రీ కా. నరసింగరావు మొదలగువారితో మాట్లాడి వారితాలూకాలో గ్రామములవెంట తిరిగి ప్రతిగ్రామములో పడిపోయిన యిండ్లు, చరిపోయినజనులు, పశువులు, అసామీవారిగా ఇయ్యతగినసహాయవివరమును తెలియచేయుగల రిపోర్టును తయారుచేయుటకు నొకకమిటీ ఏర్పాటు చేయవలసిన దని చెప్పి ప్రముఖులగువారినిచేర్చి వారి నందుకు ఒప్పించి ఈమధ్యాహ్నము ఇచ్చటికి వచ్చినాను.

నిన్న మధ్యాహ్నము దాడిలో అప్పకట్లలో రైలువేడును ప్లాటుఫారముమీద ఆదిమాంధ్రులు ఆడవాండ్లు పిల్లలతో సహా ఘోరము 500 మంది మంపు కుక్కలు అడ్డము పెట్టుకొని, కుండలుచట్టు పెట్టుకొని గానిన్న ములకు తలదాచుకొన తావు లేకుండను తినుట కన్నమును కొరవయె యుండుట చూచితిని. వారు అప్పకట్లమును ఆక్రమింపమీపమున నున్న యింకొక గ్రామమువారు మాత్రమే. పడమరనున్న గ్రామములలో ఎంతమంది కిట్టి విపత్తు సరిగ్గించెనో చెప్పజాలము. అటువంటి వారికి ముఖ్యముగా సహాయము అవసరము. గ్రామముల వెంట పరిస్థితులను తెలుసుకొని నివేదిక తయారుచేయుట అవశ్యకము. కనుక మనజిల్లాలో సయితము కావలిలో వలెనే యొక యువ సంఘము నేర్పరుప వెంటనే ప్రయత్నింపవలెను. నెల్లూరు పరిస్థితులు తొందరగా తెలుసుకొనవలెనను ఉద్దేశ్యముతో ముందుగా నిచ్చటికి వచ్చితిని. ఇక్కడ నొక రెవెన్యూ కమిటీ రెండురోజుల క్రిందట నేర్పాటుచేసెదట. గవర్నమెంటువారు పదివేల రూపాయలిచ్చెదట. ఇంకను ఆకమిటీవారితో నేను కలుసుకొనలేదు. తింతివార్త చెన్నపురికిగాని ఉత్తరమున మన వైపునకుగాని పోవుటలేదు. పోవు వుత్తరములు మాత్రము సాగుచున్నవి. అందువలన మిగుల వైవిధ్యములు ముందుగా తెలుపవలెనను ఉద్దేశ్యము. ఊరిలో నిరతులగు తెలుసుకొనకపూర్వమే మీకియ్యుత్తరము వ్రాసిరాను. ఇక్కడ మన ఖద్దరు దుకాణములోని సరకు కొంత తడిసినది. శ్రీ నారాయణమూర్తి గారు మాడ ఇప్పుడే వచ్చినారు. తడిసినవాటిని ఆనయ్యచున్నాను. కాన విశేష నష్టము లేదనే తోచుచున్నది. కనుకూరిలో యింటికప్పులేచి పోయినదట. ఎంత నష్టమునచ్చినదో తెలియదు. మనవైపుకుండి వచ్చు రైలు పగలు బాగానే నల్గురున్నవి. చెన్నపురినుండి వచ్చునవి మాత్రము ఎప్పుడు వచ్చునవి సరిగా కాలనియమములు చెప్పటకు వీలులేకుండనున్నది. రేపు మీకు మరియొక ఉత్తరము వ్రాసెదను. బాపట్లకుపోయి జిగిన యేర్పాటు చేయగోరుచున్నాను. ఒక్కసారి నందలూరువరకుకూడ పోయిరావలెనేమోయని తోచుచున్నది. రేపు నిశ్చయించుకొనెదను.

శ్రీయుత కుప్పస్వామి చౌదరిగారు తమ గ్రామములో చుట్టుపట్ల గ్రామముల ఆహూంధ్రులు మొదలగు బీదజనులకు అన్నము చెల్లించుచున్నారు. చీరాలలో ఫ్యాక్టరీవారు ఒకరు ఘోరము 100 జనుల కట్టి సహాయ మే చేయుచున్నారు. కాని ఇది ఎంతమాత్రము!

నెల్లూరు జిల్లాలో కొన్నిపల్లె గ్రామములలో ఇండ్ల క్రిందపడి చరిపోయిన జనుల శవములను తీసినే యుటకు గూడ వెళ్ళును లేదని యొక ఫావరి తెలియజేసివారట. ఆప్రాంతముల కప్పురును పోలేదు.

నెల్లూరులో వీధులను ఊడ్చు ఏ నాడులులేరు. వీధులు ఊడ్చువారు లేరు. శ్రీయుత వెన్నెలగంటి రాఘవయ్యగారు మొదలగు సోదరులు కొన్ని వీధులలో ఆపని ప్రారంభించినారు.

కొండ మొకటప్పయ్య.

* * *

తుపాను

సి|| ప్రళయదాగునికీరం బంపబంగాశంబుఁ

జేయంగఁజాలెడు చేవ బొడలి,

అంధకారితహరిదంతాధ్రగణముల

జీవకోటిని ధరఁ జీకువలచి,

భయదస్తనీతఘోషపాలవంబున జన

హృదయకుహరముల హృష్టిఁ జీటి

దఁభోళి గంభీర దానాబలంబున

సుతుంగ వృక్షాళి యొక్కడంచి

తే|| గి|| రేవునకప్పుకు జెలరేగి రెండుదినము

లవనియును నగ్రముక్కుటి యెనకరణి

నేకధారాపరీతమై యెసఁగె నుగ

పవనసంయుక్తవృష్టి సత్వంబుఁ జూసి.

కేసరి ఆదినారాయణశర్మ.

ఆంధ్ర మహాసభలు

ఏర్పాటులు పూర్తియగుట

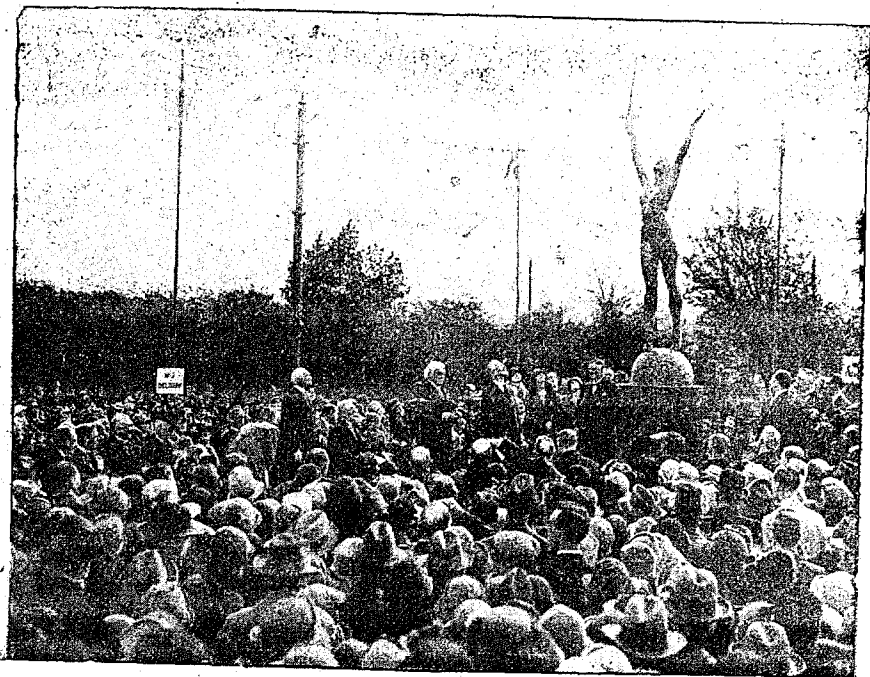
రాజకీయసంబాధితులసభ సమావేశ మగుట

ఆనంతపురము, నవంబరు 9:— శ్రీయుత కలూరి ను బ్బారావు పంతులుగారు ఈనెలవరంతి సంచిరి. ఏర్పాటులు పూర్తియైనవి. రాజకీయసంబాధితుల మహాసభ సమావేశ మగును. దాక్టరు బ్రహ్మశ్రీస్వల నుబ్రహ్మశ్రీగారు అధ్యక్షత వహించురు. కాలమానము ఉత్సాహజనకముగానున్నది. సర్కారులనుండి సోదరులు చాలమంది రా ప్రార్థితులు. గాయక మహాసభాధ్యక్షులు శ్రీయుత పండిత రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు, పేరు మైసూరు మహారాజా కళాశాలా పండితులు. రాజకీయ సభ శనివారము మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు ప్రారంభమగును. 12 వ తేదీ యుదయమునకు స్వచ్ఛంద సేవకులను గుంటకట్టనందు ప్రతినిధులై వేచియుండురు. ప్రతినిధులు దోమతెగల తెచ్చుకొన ప్రార్థితులు. "

వివరలో గాయక మహాసభాధ్యక్షులు శ్రీయుత పా రేపల్లి రామకృష్ణయ్యగారిని పొరపాటున పడినది. అధ్యక్షత వహించునది మైసూరు మహారాజావారి కళాశాలపండితులగు శ్రీయుత, రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారే.

నరసైతీ పూజోత్సవపు కేసు

బారిసాహ, నవంబరు 11:— పరస్పరీ పూజోత్సవసందర్భ న పోలీసువారు జిల్లా స్కూలులోనికి పోలీసులను పోయి నందులకు జే.యస్ దాసును ప్ర యం.యల్.సి స్వామిజ్ఞానానం దుగార్లను మరి యొకరు వాలంటీరులను అక్రెస్టుచేసిరి. ఆ కేసులో జ్ఞానానం దుగారికిని మరి 5 గురుకును 10 రూపాయిలజరి మానా లేక రెండు వారముల విడికెను విధించిరి. తరువాత నేర నులు 6 మాసములు సరియైన నడవడిగలిగియుండుటకు జామి న్నొంగవలెను. (శ్రీ ప్రెసు)

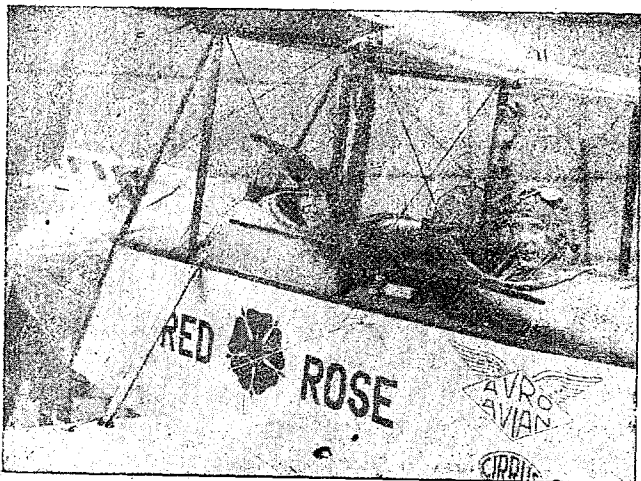
యుద్ధస్థాన శిలావిగ్రహము

“లాడలివెరన్న” అను యీవిగ్రహమును లండనులో లాయడు జార్జిగారు బహిర్యత మొనరించిరి. ప్రాంసులో సుప్రసిద్ధశిల్పి ఎమిలిగిలామిగారు కొన్ని యేండ్ల నుండి దీని తయారుచేయుచుండిరి. రోధరుమీరు ప్రభువుగారు దీని ఫించిల్లి జిల్లా సభకు బహుమతిగ నొసంగిరి. మిత్రమండలివారు మ్నయుద్ధమునందు గాంచిన విజయచిహ్నముగ నిది స్థాపింపబడెను. (సెంట్రలున్యూస్)

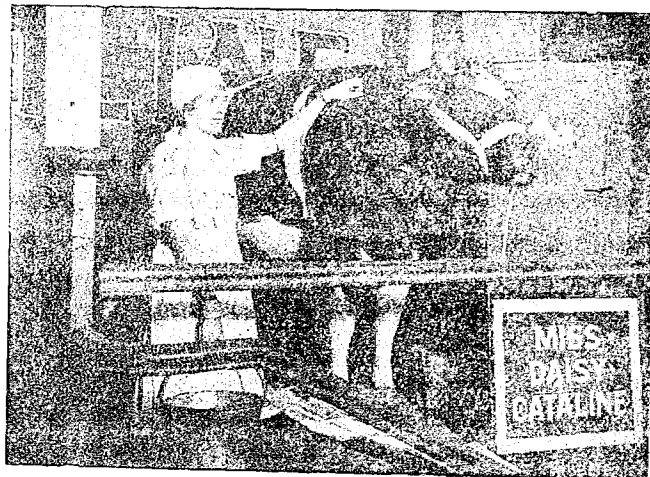
బాల్విను ప్రధాని

ప్రాణి బాల్వినుగారు బర్మింగ్హాము విశ్వవిద్యాలయ నూతన భవనమును తెరచి డిగ్రీ నైకొనిరి. (సెంట్రలున్యూస్)

దీర్ఘ విమానయాత్ర పోవుచున్న స్త్రీ

కీటు మిల్లరునతి కెప్టను లంకాస్థురుగారితో గలసి క్రోయిడను నుండి ఆస్ట్రేలియాకు విమానముపై నయన మగుచున్నది. స్త్రీ లెన్న డింత దూరప్రయాణ మిదివరకు జేసియుండలేదు. (సెంట్రలున్యూస్)

బూటకపు గోవు

డబ్బాపాలను ప్రచారము జేయుటకై యిట్టి గోవులను తయారుజేసి ప్రదర్శించుచుందురు. ఈ ఆవు కళ్లుత్రివీణను, తోకాడించును, మూతి కదల్చును. (సెంట్రలున్యూస్)

సూపర్వైజరు లంచముతీసికొనినటు లంగీకరించుట

బొంబాయి, నవంబరు 8 :— బాక్సేలై బెలుకేను నేడు తిరిగి విచారింపబడుట ప్రారంభమైనది. పూర్వము ఆభివృద్ధి కాఖిలో సూపర్వైజరుగానన్న యాతడు తాను లంచములందు నటుల యంగీకరించెను.

బాక్సేరిక్ల మేషను నం. 1 పైపులైను సూపర్వైజరు జోసెఫుబ్రోక్కుగారు తాను లంచముగా 1925 మార్చి, ఏప్రిలు లందు సుమారు 200 రూపాయలను గ్రహించినటుల తెలిపెను. “లంచములందును నాకు జంకులేదు. ఇదివరలోమాడ ఒకటి రెండుసారు లట్లుచేసితిని.”

స్వామివాది :— ఎందుకు లంచముల తీసికొంటివి ?

సాక్షి :— ఇతరులును తీసికొనుచుండిరి. నాకైయధికారులే తీసికొనుచుండిరి. నేనేల తీసికొనరాదు.

స్వామివాది :— అదియేనా నీనీతి ?

సాక్షి :— అవును, బొంబాయి ఆభివృద్ధికాఖియందు చేరినప్పటినుండియు— అదివరకుగాదు— నాకాఖిధికారి అండర్ను గారు తన యింటికిగాను బొగ్గుపంపునని చీటిల నంపుచుండువాడు. దానికి డబ్బిచ్చుట నాడుక లేదు. సుమారు 50 టన్నులకు ఈయవలసియుండును.

స్వామివాది :— మీ అధికారులకు తెలుపలేదు.

సాక్షి :— వారి కందరకు బాగుగ తెలుసు. నా అధికారులే అట్లు చేయుచుండ నేనెట్లు ఎవరికి చెప్పగలను. అనేక పనివాండ్లు కాఖివారి రిజిస్టరులలో నూత్రమందునారు. (అ. ప్రె.)

లాహోరు క్రైస్తవ మొహల్లాకేసులో విచారణ పూర్తియైనది తీర్పు నిలువయుంపబడెను.

ఇంగ్లీషు సముద్రము నీదిన

వేరొక స్త్రీ

ఇవిజిల్లునతి (మెక్సికో) ఇంగ్లాండు సముద్రము నీదిన మూడవ ఆంగ్ల స్త్రీ. 15-9 గంటలలో నీద గల్గెను. (సెంట్రలున్యూస్)

ఖర్గపుర రైల్వేనమ్మె యుండదా?

రాజీకుదిరె నను వదంతులు

సింగారవేలుచెట్టిగారి యుపన్యాసము

తాతానగిరము, నవం 9 :— ఖర్గపురము పోవుచు సర్వ సోదరులు సింగారవేలు చెట్టిగారును ముకుందలాలు సర్కారు గారును చక్రధరపురమున నిన్నయదయమున బి. యస్. రైల్వే కార్మికులసభయందు ఇండియను ఇన్స్టిట్యూటు హాలునందు జి. పి. గోనుగారి ఆధిపత్యమున నుపన్యసించిరి.

రాజీ కుదిరెనా?

కలకత్తా, నవం 8 :— స్టేట్సుమనుషత్రిక ఢిల్లీ విశేఖరి సర్ జార్జి రేనీ సర్ క్లి మెంటు హండ్స్, జోషీ, గిరి, గార్లను దివాను చమన్లాలుగారును సంప్రతించికొని సమ్మె ఆనవరము లేకనే శనివారమునాడు రాజీ కుదుర్చుకొనిరని తెలియజెప్పుచున్నాడు. (ప్రీ ప్రెసు)

రాష్ట్రాలుసూరి మెహర్బందులహత్వ ఇరువురి మహమ్మదీయ ముద్దాయిల విచారణ

లాహోరు, నవం 9 :— చమన్లకు లాలదినుఆను ఇరువురు మహమ్మదీయ ముద్దాయిలు రామలాలు సూరి మెహర్బందు గార్ల హత్వసందర్భమున విచారింపబడుచున్నారు. ఆర్యమెంట్లు పూర్తియైనవి. అసెసరులు ఏకాభిప్రాయము గాక ఒక హిందువును ఒక సిక్కును, ఇరువురు ముద్దాయిలును వోషులసియు మిగిలిన ఇరువురు మహమ్మదీయులు ఆ సెసరులును ముద్దాయి, లు సాత్యాప్రయత్నము చేయలేదనిరి. (అ. ప్రె.)

పి. యమ్. ఏ. యెస్టేటు 4863

ఈ దిగున ఆస్తి అమ్మబడును

మదరాసు—బ్రాడ్వేలో నున్న 2/48 గోడౌను. పోలీసుకమిషనరుకోర్టుమీదనున్న నెం 7 బంగాళా కోర్టు మర్చంటు పీఠిలోనున్న 80 నెం నర్తకపు ఆవరణము మైలాపూరులో 150 గ్రాండుల యింటి స్థలములు.

చిత్తూరు జిల్లా—కార్యకటినగర జమీందారీహరి పల్లిపాట తాలూకాలోని 92 గ్రామములు.

తంజావూరు జిల్లా—కొరడాచెరివద్దనున్న భవనములు, శావులు యిండ్లతో సహా పడిన రైతుమిట్లు, కొరడాచెరిలోనున్న 6 వేలీలగానిభూములు.

మధుర జిల్లా—తిరుపత్తూరు తాలూకాలోని వెలంగులము ఆను గ్రామము. తూర్పు అను గ్రామమునందలి యిండ్లు కొబ్బరితోట.

రామనాథు జిల్లా—కాకై మడి తాలూకాలోని కక్కనయూర్ ఆను గ్రామము.

బెర్హా—840 యెకరముల మాగాని భూములు, లాబట్టా బౌను పీఠకు సమీపము, మైయాంగ్మింజిల్లాలోని మొల్మియంగ్మింజిల్లా రంగూన్, మొల్మియంగ్మింజిల్లా, గోవిందగోల్లో నున్న నర్తకపుకొట్టములు మరికొన్ని యిండ్లు. పూర్తి వివరములకు.

MESSERS FRASER & ROSS,
Receivers & Managers in C. S. 762 of 1926.
17, Armenian St., Madras.

నాగపూర్ ప్రైవేటు ఇన్సూరెన్సు

కంపెనీ, లిమిటెడ్ 4186

హెడ్ ఆఫీసు-నాగపూర్ సిటీ

మేనేజింగు డైరెక్టరు:—రాజేషియమ్ వాషి
మొదట వాల్మ్యయేషులోనే బోనన్ ఇన్వెస్టిగేరి.

సెంట్రల్ పరగణాలలోను వీహారు ప్రాంతములలోను అభివృద్ధిలో నున్న ఇండియా భీమాకంపెనీ.

మద్రాసు రాజధానియం దండలము, నైజామ్ రాజ్యము నందును ప్రతిజిల్లాకు మరు కైన్ టెన్టియూ, నామధ్యము గలిగినట్టియు ఏకెంటు కావలెను.

Apply to:—

The Sujeeva & Co.
Chief Agent, Mount Road, Madras.

WONDERFUL ASTROLOGICAL OFFICE MUKTESWARAM

రాజరాజేశ్వరి జ్యోతిషాలయము.

మహాశయలారా! జ్యోతిషాస్త్రముందు గలగు యధార్థ ఫలములను తెలుసుకొ గోరువారికి ఇందు తెలిసినట్లు మరియొక చోట తెలియనేరదు. ఒకమారు వ్రాయుతుకొనియాచిన మీకే విశేషమును.

జాతకునియొక్క జననకాల తిథివారసక్షత్రములను వివరముగా వ్రాసిపంపిన ఎవరి కెట్టిజాతకము కావలయునో ఆ ప్రకారం వి. పి. ద్వారా పంపుచున్నాము.

1. ద్వాదశభావములు వ్రాయుటకు వి. పి. సహ రు 140
2. అవియే విశేషాంశములతో వ్రాయుటకు వి. పి. సహ 240
3. పూరాజాతకము జాతకుని అజ్ఞానాంతము

జరుగు మహాద్రా ఆంతర్ద్రా ఫలములు వ్రాయుటకు వి. పి. సహ రు 540

ఇందుకు ముందు ఆర్యులతో రు 2 లు ఆధ్వాన్య పంపవలెను.

4. కుక్రనాడీ జాతకమునకు వి. పి. సహ రు 840
5. యోగినీ జాతకమునకు వి. పి. సహ రు 840

5 ప్రశ్నలకు వి. పి. సహ రు 140
తగినధనము ఇచ్చువారికి దినచర్య జాతకములు సైతము వ్రాసెదము.

4184 చానలి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి,
ASTROLOGER, MUKTESWARAM

P. O. Tottaramudy, Amalapur Taluk, East Godavay Dt.

4154 మీ జాతకచక్రముయొక్క నకలు గాని లేక పుట్టిన తేదీ సరియైనకాలము తెలియబరచినయెడల ఫలితములు వ్రాయబడును. జాతకము పూర్తిగా దశాంతర్దశలతో వ్రాయుటకు 15 రూపాయలును, 1 దశవిదశలతో వ్రాయుటకు 8 రూపాయలును, 1 సంవత్సరమునకు 8 రూపాయలును తీసికొనబడును.

4154 శ్రీ వెంకటేశ్వర జ్యోతిషనిలయము, బెజవాడ

భారత క్రికెటు దళమును ఆస్ట్రేలియా యాహ్వానించుట

బొంబాయిలో ఏర్పాటు

బొంబాయి, నవంబరు 7—ఆస్ట్రేలియా క్రికెటు సంఘమువారు భారత క్రికెటు దళమును ఆస్ట్రేలియాకు ఆహ్వానించిరి. దీని సంవర్ధమున అధికారసంఘమొకటి బొంబాయిలో ఏర్పరచబడెను. ఈ సంఘమువారు ఆస్ట్రేలియావారిలో మరతులను నియంధనలను ఉత్తరప్రత్యుత్తరములమూలమున నిశ్చయించుచున్నార. గవర్నరుగారు దానియందు చాల ఉత్సాహమును గనుపరచుచున్నారు. ఈ సంస్కరము వెహులకు వీలులేదు. ఆందువలన వచ్చే పంచత్సరము పంపబడును. (ఆ. ప్రె.)

జర్మను వాయువిమానము

హెరుకెర్మనుగారు యిటాచా పరిసరమునకూలుట

అలహాబాదు, నవంబరు 8—పయ్యెనీరుప్రతిక జర్మను వాయువిమానమునుగూర్చి యిట్లు ప్రకటించెను. హెరుకెర్మనుగారు యిటాచా 20 మైళ్ళదూరమునందున్న అద్విలో దిగిరి. కరాచీవిడిచినగంటలో తీవ్రమైన వాయుతాడకమునకులోనైరి. సాయంకాలము 5-15 గంటలకు యిటాచావారికి కొలదిలోనే దిగివలసివచ్చెను. (కెందకు దిగునపుడు సరిగా నేన వచ్చు నగా ని వో న లో ఒక బు ర ద గు ం ట ను వాయుచుండ మట్టితగిలి ఇంజను ఆగిపోయెను. వెంటనే డ్రైవరు తూలెను. దిగిచూడగా విమానపు వెనుక రెక్క విరిగియుండెను. అంత నక్కడీ గ్రామమున నోక బల్లపై పరుంటిమి. గ్రామములు చక్కని ఆతిథ్యము నొసంగిరి. మరునాడు తానీట్లారు భోజనముపెట్టి కారులో యిటాచా పంపిరి. తరువాత కల్వరుగారి యధీనముననుండిరి. డ్రైవరు జ్వరముతో బాధపడుచున్నాడు. 15 రోజులలో తిరిగి బయలుదేరెను. (ఆ. ప్రె.)

తిరుపతి, నవంబరు 7—తిరుపతి పురపాలక సంఘము వారు 4 వ తేదీ ప్రత్యేక సమావేశమునందు శ్రీముత కె. యె. వెంకటరంగం చెట్టిగారిని అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనిరి. (శ్రీ ప్రె.)

ఛత్రపాల్సింగు కేసు

టీన్టీలుగారి యుక్తి

అలహాబాదు, నవంబరు 8—ఛత్రపాల్సింగుగారి నాయకత్వమున బండిపోటుల గానించు మున్నందులకై ఆరెన్సుచేయబడిన ఛత్రపాల్సింగుగారును మరి 11 గురుకు విచారింపబడుచున్నారు.

ఛత్రపాల్సింగు గారిని ఆరెన్సు గానించిన నాకైంట్ టీన్టీలుగారియు సాక్ష్యమిచ్చిరి. నేను ఒకపంచెయు చొక్కాను తొడిగి కొని ఒక సామాన్య రైతులై మ జీ హ్స రు నందు కైలెక్కితిని. ఆ రైతులోనే ఛత్రపాల్సింగుగారునువచ్చుచున్నార. చొక్కెవరకు పోయి ఛత్రపాల్సింగుగారి నక్కడ రిచాల్యరుతో భయపెట్టి ఆరెన్సుచేసితిని. ముద్దాయిబద్ద అప్పుడు 12 బోరు తుపాకీయు 808 రైతులు తూటాలును ఇండ్లు పగల గొట్టుట కుపకరణములును నున్నవి. (ఆ. ప్రె.)

సాంఘిక కేసు

వాదికి నష్టపరిహారమిప్పించుట

అలహాబాదు, నవంబరు 8—మాలవ్యా సాంఘిక కేసు నందు మున్సిపుగారు వాది పండిత యన్. మాలవ్యాగారికి నష్టపరిహారముగ మూడుపందల రూపాయల నిప్పించిరి. పండిత రమాకాంతమాలవ్యాగారును ఇతరులును ప్రతివాదులు. (ఆ. ప్రె.)

నిర్మలమైన నువ్వులనూనె

మీరు మీఆహార పదార్థములను తెల్లగా పప్పు చేయబడిన నువ్వులలోనుంచి తీసిన మంచినూనెతో వండుకొని ఆరోగ్యమును పొందవలెనని వివరములకు యీ దిగవచ్చిననామాకు వ్రాయుడు.

కె. బసవరాజు బ్రదర్సు.

(సామర్థ్యకోట.)

M. S. M.

అఖిలభారత హిందూమహాసభా సంఘ సమావేశము

మాలవ్యాగారి అధ్యక్షత

అఖిలభారత కాంగ్రెసు తీర్మాన ఖండన

ఢిల్లీ, నవంబరు 8—అఖిలభారత హిందూ మహాసభ సంఘమువారు హిందూమహాసభా కార్యాలయమున నవంబరు 5, 6 తేదీలందు శ్రీ పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారి అధ్యక్షతక్రింద సమావేశమయ్యెను. బొంబాయి, సింధు, పంజాబు, మధ్యపరగణాలు, సంయుక్తపరగణాలు, రాజపుటానానుండియు ఇతర ప్రాంతములనుండియు సభ్యులును నాయకులును విచ్చేసిరి. వారిలో మాలవ్యా, లజపతిరాయి, రాయ హరవిలాస శారదకుమారగంగానందసింహా, బాబా గణేశదామోదర సవార్కరు, రవ్వారు, చండకరణ శారద, సర్దారు నర్మదప్రసాద సింగు, శాల రామప్రసాదు, పండిత దేవరత్న శర్మ, పండిత ని. కాయణశర్మ గార్లును విచ్చేసిరి. సమావేశమున పూర్తిక చర్చింపబడి ఈ దిగువ తీర్మానములు ఆమోదింపబడెను.

“ఈసభవారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ అధ్యక్షుడు హిందూనాయకులను సంప్రదించుకొండను అతిస్వల్ప అవకాశముతోను వికమత్స్యసభను ఆహ్వానించుట ఆక్రమమనియు, తమకు గల అధికారమునకు మించిన పనియనియు తీవ్రముగ తమ ఆసమ్మతిని తెలుపుచున్నారు.”

“ఈసభవారు అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘసమావేశమున గోవధగూర్చియు మజిదులయును వాద్యములగూర్చియు నాలోచింపకుండవలసిన దని యభిప్రాయ పడుచున్నారు. ఏలన అవకాశము లేమియు అన్ని ప్రాంతములగాని అన్ని సంఘములగాని ప్రతినిధులు వచ్చియుండలేదు. (2) సభ్యులలో కొందరిది చర్చింప రాదనుటచేతను (3) కాంగ్రెసు రాజకీయసంస్థగాని మతైక సంస్థగాదుగనుకను”.

(2) ఈసభవారు అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు గోవధను వాద్యముల విషయములను ఒకేదృక్పథము గలిగి చర్చించినందున వారితీర్మానమును ఖండించుచు నిరసించుచున్నారు.

(4) అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘమువారు గోవధ గూర్చి గానించిన తీర్మానము చాల విషాదజనక మనియు, వికమత్స్యకారణము గాదనియు, అదిగాక ఇంకను కొట్లాటలను ద్వేషమును వృద్ధిపొందించుననియు, ఆతీర్మానము అవివేచితమనియు, ఢిల్లీలో 1924 లో జరిగిన వికమత్స్య తీర్మానమునకు మించినదనియు, ఆసభ కన్నీ సంఘములవారును వచ్చియుండియు ఇంతకన్న మంచి తీర్మానమునే గానించిరినియు, ఈతీర్మానము నలన ఇదివరలో ఎన్నడును గోవధ నెరుగనట్టియు హిందూ దివ్యస్థలములందును గోవధచేయుటకు అవకాశ మొసంగుచున్నదనియు ఈసభవారు అభిప్రాయపడి తమ విషాదమును వెల్లిబుచ్చుచున్నారు. (శ్రీ ప్రె.)

వేలంనోటీసు

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా అఫీషియలు రిశీవరు కోర్టు ఏలూరు

1-12-27 తేదీ వుండి గ్రామంలో కాలవద్దగిరపున్న సత్రములో పగలు 12 గంటకు,

వి. పి. 62/27 ఓ. ఆర్. వెన్నుగోదావరి

వి. పి. 82/21 ఓ. ఆర్. కృష్ణ

వి. పి. 44/18 డిస్ట్రిక్టు కోర్టు కృష్ణ

ఇన్నాల్వెంటు పిటిషన్లు:— యర్రా పెదరామయ్య వగయిరాలు.

యన్నాల్వెంటు పిటిషన్లు తాలూకా పుష్పలూరు గ్రామంలోని జిరాయిత్ డి|| నె 144 రు లో పెద బద్దలో వుత్తరపువైపు య 2.0 లు గాక య 26.0 లు, స్థిరాస్తి 1-12-27 తారీఖున పగలు గం 12 లకు వుండిరూ కాలవద్దగిర సత్రంలో యీ కోర్టువారివలన వేలం వేయబడును. తనఖా జవాబు దారితేకుండా వేలం వేయబడును. వేలంపాట మొత్తములో నాల్గవంతు అప్పుడే యిచ్చి మిగతా మొత్తం వేలం తారీఖు లగా యతు 15 రోజులలోగా యివ్వవలెను. సరిఅయినపాటరాని యెడల పాట అవుచేసి తిరిగి వేలంపాట వేయబడును.

వి. కోదండరామయ్య

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా అఫీషియలు } అఫీషియల్ రిశీవరు
రిశీవరు కోర్టు ఏలూరు. 8-11-27 }

రాయలు కమిషనును బహిష్కరింపుడు

భారత ప్రముఖులు, పత్రికలు వికమత్యము అవసరమని సూచించుట

వివిధపక్షముల నాయకులను జిన్నా గారొక సభకు ఆహ్వానించుట

రాయలు స్టాట్యూట్ కమిషను అన్ని విధముల ఆశాభంగకరముగను అసంతృప్తికరముగను, భారత దేశమునకు అసమానకరముగ నున్నది. భారత ప్రముఖులు పత్రికలు ఏకగ్రీవముగ అభిప్రాయము తెలిపియున్నారు. అన్ని పక్షములవారు కలసి ఒక కార్యవిధానమును నిర్ణయించుకొని ప్రభుత్వము వారిని ప్రతిఘటింపవలయు నను జిన్నా గారి ఆలోచన అందరిచేతను బలపరుపబడు చున్నది. ఈ నెల 15 వ తేదీన వివిధపక్షముల నాయకుల సమావేశము నలువ జిన్నా గారు ఆహ్వానములు పంపియున్నారు.

మద్రాసు నాయకుల సమావేశము

కార్యవిధానము ఆదివారమునాడు

నిర్ణయింపబడును

డాక్టరు ఆరిజెసాంటుగారి ఆహ్వానముపై మద్రాసు నందు వివిధపక్షములకు చేరవారు నిన్న నాయకాలము న్యూ ఇండియా కార్యాలయమున సమావేశమైరి. శ్రీహన్ యస్. శ్రీనివాస అయ్యంగారు అధ్యక్షతనకొనిరి. ప్రతికా ప్రతినిధులను సభకు రానివ్వలేదు. కాని రాయలు కమిషను ప్రకటన అన్ని విధముల అసంతృప్తి కరముగ నున్నదనియు అంగీకరించుటకు వీలులేదనియు అన్ని పక్షములవారు తెలిపి నట్లు తెలియుచున్నది. కార్యవిధానమును నిర్ణయించు విషయమై కొంతవరకు జరిగెను. కాని వివిధపక్షముల నాయకులు తమతమ ప్రభుత్వంతో సంప్రదింప అవకాశము కలుగజేయుటకై సభ ఆదివారమునకు ఆపుదల చేయబడినది. ఆదివారమునాడు కార్యవిధానము నిర్ణయింపబడునని తెలియుచున్నది.

జిన్నా గారి ప్రయత్నములు

బొంబాయి, నవంబరు 8:—రాజప్రతినిధిగారు నాయకులతో సంభాషణలు ప్రారంభింపగానే రాయలు కమిషను అసంతృప్తికరముగ నుండు నని తెలిసినను నేటిదినము ప్రకటనతో దానిని అంతమొందినది. నాయకులందరు తమ అసంతృప్తిని ప్రకటించుచున్నారు. రాయలు కమిషను వారితో

ఎట్టి సంబంధ ముండకూడ దనియు, ఎవ్వరు సాక్ష్య మివ్వకూడదనియు, రాయలు కమిషను తొడ్వడ నియమింపబడు ఉపసంఘములందు సభ్యత్వము నెవ్వరు అంగీకరింపకూడదనియు పలువురు ప్రకటనలు గావించుచున్నారు. ఈ సమయమున త్వరపడకూడదనియు, కాంగ్రెసు, మస్లింలీగు, హిందూ సభ, మిశ్రవాదులసభ, వర్తకసంఘములు కలసి కార్యవిధానమును నిర్ణయించుకొని వికమత్యముతో పనిచేయుట అవసరమనియు, ఈ సమయమున సమావేశమున కార్యవిధానము నిర్ణయించబడునంతవరకు నాయకులు తమ వ్యక్తి అభిప్రాయములను ప్రకటించకూడదనియు జిన్నా గారు హితమొసగుచున్నారు. విభేదములకు కలుగజేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి అవకాశ మివ్వక ఈ సంస్థలు కలసి కార్య విధానమును నిర్ణయించుట అన్ని విధముల భారతర మను అభిప్రాయము ప్రాముఖ్యమునకు వచ్చుచున్నది. ఈ సమయమునకూడ ఈ సంస్థల కలసి బహిష్కరణకార్యక్రమమును కొనసాగింప జాలకన్న మనము మనదౌర్బల్యమును ప్రకటించినవార మయ్యెదమని ఒక నాయకుడు తెలిపెను. ఈ మాటనకు జిన్నా, జయకరు, పండిత మాశవ్య, లాలబజ్జతిరాయి, సర్ టేబిబహదూరసమ్రా, సర్ అబ్దుల్ రహీంగార్లు బలపరచుచున్నట్లు తెలియుచున్నది.

ఈ నెల 15 వ తేదీ బొంబాయిలో వివిధపక్షముల నాయకుల సమావేశము నలువ జిన్నా గారు తండ్రిద్వార ఆహ్వానమును పంపియున్నారు. పత్రికాప్రతినిధి సంస్థలకు కార్య విధానము విషయమై వివిధపక్షముల నాయకుల సభ జరుగుననకు ఏమి చెప్పబోవని జిన్నా గారు తెలిపిరి.

రాయలు కమిషను

రాజకీయ సంస్కరణముల విచారణ సంఘము

డాక్టరు ఆరిజెసాంటుగారి ఆహ్వానము

వంగరాష్ట్ర నాయకుల ప్రకటన

డాక్టరు బిసెంటుగారు

సరియైన భారతము కంఠాధ్యక్ష మొనరింపవలదా?

తమ పూర్వవర్తనమున కనుగుణముగా పార్లమెంటు కా సనముద్వారా భారతమాత హస్తపాదములకు శృంగులును తగిలించుటకు నూతన ప్రయత్నము చేయుచున్నామని బ్రిటిషు దేశీయులకు ప్రాప్తమైన (కస్పెస్వెటివు) దుందుభిధానముగావించిరి. దీనికి ప్రత్యుత్తరముగా సంయుక్త భారతము కంఠాధ్యక్ష మొనరింపవలదా? దేశమాతను సంరక్షించుటకు దౌర్భల్యము నిరూపయోగము. నిరముగను నిరంతరముగను తీవ్రముగను భారతీయులందరు నేటిదినంపి పనిచేసిన నేగాని దేశమాతనురక్షించజాలరు. అటులజరుగవలెనని దేశ మతివిశాలముగాన గొప్ప కట్టుబాటునరచునను అందులకు బాగుగా యోచించి యేర్పాటుల నొనరింపవలసియుండును. ఇక కలుబదియెదుగోజలలో దేశీయమహాసభ కూడనున్నది.

ఇప్పుడెంతి సాధ్యమిది ప్రకటించుటకు కారణమే? గ్రేటు బ్రిటనులో 1928 లో పార్లమెంటు యొగ్గుకలు జరిగిన నేమోయన భయమే కారణము. అనాడు టూరీస్టులను సాగుచర్యలను గూర్చి తీర్పు చెప్పబడునను గాన యీలోగానే ఆవసానదేశీయులన్న పార్లమెంటులోనే వారిచట్టము నామోదింప చేయజూచుచున్నారు. తమసంఖ్య పార్లమెంటులో హెచ్చు

గా నున్నపుడే అంగ్లేయులనిరంక్షత్యమును హక్కులనుస్థిరపరచజూచుచున్నారు. పార్లమెంటు యొగ్గుక లెనపిమ్మట కార్మిక పక్షమునా రధికారిమునకు వత్తురు. ఆపుడు వారు భారతదేశమున కధినివేశనముల స్వాతంత్ర్యము నొసంగునట్టి చట్టమును పాదించుటకు ముందుగానే ఆమోదింపబడిన యీ చట్ట మభ్యంతరకరమనను. ఒక పాలిటిదేశముపై యిట్టి నిర్బంధమును విధించుటకు ప్రజల విశ్వాసమును గోల్పోయిన ప్రభుత్వము ప్రయత్నించుట గర్హ్యము.

రాజప్రతినిధి నిరపరాధి

ఈపన్నాగముతో రాజప్రతినిధి కెట్టి సంబంధమును లేదు, అతడు సామంతప్రభుత్వమునకు ప్రధానుడు. రాజప్రతినిధికి భారతదేశముపై గాఢమగుసభిమాన మున్నచో నతడు రాజసామా నియ్యనవృత్తిగాని మరేమియును చేయజాలడు. అసాధ్యమును నీవిధానమును సమర్థించుటకును నచ్చజెప్పటకును రాజప్రతినిధి అత్యంత వినయముతో ప్రయత్నించు మంషిన్ నైపుణ్యమును నేను గ్రహించజాలనిదానను గాను, నీ పీఠాన్ని సేవలోనుంచి ద్వింగెదనా దీరకేనే ద్వింగెదవా? అనునదియే ఆరిజె ప్రకటనమునందలి సారాంశము. మిత్రభావముతో సహాయము చేయుచున్న యిర్విను ప్రభువు కొలను. కాని అందుల కెట్టియూలాధారమును కనబడదు. సమానభావకర మునొక కృషిలో నాడును మనమును కలసి పనిచేయుటలేదు. వారును మనమును ప్రతిపక్షులముగా నున్నాము. రెండుపక్షములవారి కోరికయును మార్చున కడము లేనదిగానే యున్నది.

ఆంగ్లేయదేశమున నివసించుచున్న యొక క్రొత్తదశిని మనపై విధింపవలెనని బ్రిటిషువారు కోరుచున్నారట. పిమ్మట దానిలోని లోపములను కష్టపుముట్లు కేవలన బుర్రెదారీపనుల చేయుదురట. దానిని మనము నొక త్రవ్వకం చేతులు కోడించుకొని ఆమోదింపవలెనట.

భారత దేశము స్వతంత్రపాలనమును కోరుచున్నది

స్వాతంత్ర్యపక్షములతో గూడిన బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమున సమానగౌరవమును భారతమాత కోరుచున్నది. ఇతర ఆధినివేశ సంఘాలవలెనే భామరాజు స్వతంత్రమైన స్వతంత్రపాలనవిధానమును స్థిరపరచుకొనుచున్నది. ఇక సహకారమున కార్యమేమిటనున్నది? అది ముందు కలుగవలెను గాని యిప్పుడులేదు. అందుకు బ్రిటిషువారివైన నే ఆధారపడియున్నది. మరయొక నాడు ప్రభువు కిక్కిరింపు తొపులేదు. ఆకాలముగదావివోయినది. 1919 లో నొసంగబడిన సర్వోచారముల నమలుజరుగగోరువారు భారతీయులలో చాలమందియుండెరి. అప్పుడు నేనును లోకమాన్య కిలకుగారునుగూడ ఆపక్షముందేయుంటిమి. వానివలన కలుగ గలిగినంతే లాభమును బడయుటయే మా ఆశయమయ్యుండెను. కాన యథానుకూలసహకారమును మేము సూచించితిమి. రూపాయికి నాలుగజాలవంటు మే మాసింపితిమి. మిత్రవాదులు బ్రిటిషువారివంటులేదను నమ్మి యింకను అధికఫలము నాకించి మావలె మితి పెట్టుకుండ బ్రిటిషువారితో కలిసిపనిచేసిరి. బ్రిటిషువారు తమ్ము వించించిరిని వారపుడు గ్రహించిరిగాన వారోకయిష్ట వధికమైనది. విచారణ సంఘమును బహిష్కరింప గోరువారిలో నాచే యిప్పుడే సదరులుగా నున్నాడు. వారికి బాగుగా అనుభవమైనది.

సంఘసభ్యుల పరిచితులు

1917 లో యిండియా మంత్రి భారతదేశమునకు వచ్చి రాజప్రతినిధిగోడ కర్యటన మొనరించెను. అప్పుడతనితో సుప్రసిద్ధులు కొందరు వచ్చిరి. వారికి దేశపరిచితులు కొంతవరకైన తెలియును. ఇప్పుడు నియమించబడిన సంఘము నందలి సభ్యులు ఆర్థులును అధ్యక్షుడగు స్వామివాదియును గూడ “వీరు ఫలానా” అని చెప్పబడవలసినవారేయెరి. వీరు “నిష్పాక్షికమనస్కులు” వారిలో నెవరును భారతీయుల నెరుగరు. భారతీయులెవరును వారి నెరుగరు. వారికావ్య హృదయములనుండియే నూతన సంస్కరణములు కలుగవలెను. విద్యార్హులకి పరిచితులను ఉపకరణములనుగూర్చి పరిశీలించుటకు విద్యార్హులకి యీన నేమో యెరుగని వారిని నియమించుట యిట్టిదే. మండులను శీత్రు వికీర్ణులను చైతన్యకామ్రములనుగూర్చి యేమియు నెరుగనివారికి డాక్టరు పెట్టమలను ఒడలలో నాకరీయం పిల్లవారిడకును వెలువారిడకును నావిక పట్టులను యెప్పటి యెట్టిదో యీ సంఘమును నియమించుటగూడ నట్టిదే. ఇది బాలికే చెల్లును. వారి చర్యలెటులే చిత్రముగా నుండును. భారతదేశమునకు కేవలము ఆపరిచితులగు నీసంఘమువారు సమర్థించెడు నివేదికనుబట్టి పార్లమెంటు వారు పనిచేయుట చాలకష్టమగును. బొంబాయిలోని కుటీరములలో శిశువుల మరణములు మొలకు 800 వంతున నుండుననియు భారతీయులలో 100 కి 65 మంది వంతున ప్రజలకు పుష్టినొసంగుట కొక నెలకు కావలసిన ఆహారములో 75 వంతునాత్రమే లభించిననియు వారెరుగరు. ఈ విషయములు వారికి చాల విభ్రమమును కూడ కలిగించును. భారతదేశమున ప్రతిగామమునకు ఒక పాఠశాల కలదని 1818 లో సర్ ధౌమను మనోగారు ప్రాసిరి. ఇప్పుడు దేశీయులలో మిక్కిలి హెచ్చుమంది కేవలము ఆక్షర జ్ఞాన మాత్రమే యున్నాడు. ఈ విషయములు తెలిసినచో బ్రిటిషు ప్రభుత్వము మహాపకార మొనరింపియున్నదని వారెటుల నమ్ముగలుగుదురు? కావున పార్లమెంటునా రిటివిషయములను కోరుటలేదు. మిత్రము వేసిమిది రాష్ట్రములలోను ఏను రాష్ట్రములలో ప్రారభ్యద్యము ఉచితముగా బోధించుటకును నామరాష్ట్రములలో నిర్బంధ మొనరించుటకునుగూడ మంత్రులు ఏర్పాటుచేసిరి. ఇప్పుడు యంత్రకాలలలో పనిచేయుచున్న బాలకుల బాలికలను మాసింపించినచో యంత్రకాలల పని నిలిచి పోవకుండుటకు రెగినయేర్పాటులు జరుగగానే తక్కిన రాష్ట్రములలో నిర్బంధ మొనరింపవలెనని పార్లమెంటువారికి తెలిసినచో చాలా కష్టముగా నే యుండునుగాన వారి దృక్పథమునకుడి చూచినచో సంఘసభ్యుల నియామకము వివేక సూచకముగానే కనబడగలదు.

నివేదిక

ఇప్పుడేసంఘసభ్యులు దేశ జ్ఞానసూక్ష్మములచే భారతదేశమునందల అభివృద్ధి చేసిన అధారవిధులనుబట్టి, తమ కనుబొమలతో దానిని నియమించు కమిషన్లులలో ఉద్దేశ్యములను ముందుకు వేసి ప్రభుత్వమునకు కలరు. ఈ సంఘమును భారతీయులను గూడ నియమించినచో నిష్పాక్షికమనస్కుల రాజప్రతినిధి తెలిపెను. పూర్వపరణలేమింప వారు యాదించలేర నను, అట్టి సూచనలు చేయుటకు సాక్షులు తెలిపెడు విషయములే ఆధారముగా నుండవలెను గాని పూర్వజ్ఞానసూక్ష్మముగా నియమించుటగానే సా

మొదలు తమ కనుకూలమైన వానినిమాత్రమే తెలిపెదరు. తక్కిన వానిని మరుగుపరచెదరు. ఇటుల మరుగుపరచుటవలన దేశజ్ఞాన హావ్యలను సంఘసభ్యులకు కలవరము కలుగని మాటమాత్రము విజయము. ఇట్టి సభ్యులు నిరసన చెడు నివేదికలో ఉద్యోగులను నాంధ్రయులచే తయారు చేయబడున దంతయో మన కెన్నటి కిని తెలియదు.

నివేదికయంతయును సిద్ధమైన పిమ్మట వానితోగూడ ఆంగ్లదేశమున కేరుటకు కాసనసభ్యులలో కొందరిని నిర్ణయించెదరు. గాంధీగారి ఉద్యమమువలన అతిసమర్థులగువారు పలువురు కాసనసభ్యులను పరిత్యజించిన విషయము లోకవిదితము. వారి మాటయేమి? "ఆంగ్లదేశమున కేగి పార్లమెంటు సభ్యులను నచ్చు చెప్పబలన భారతజాతీయవాదులకు చాలమేలుకలుగును" అని యిర్నియప్రభువు తెలిపెను. ఇందుల కిదివరకే పలువురు బ్రిటునుకు బెట్టి ప్రయత్నించియున్నాడు గాని బారిలో నందువలన నుముఖులైననాడు హెచ్చుగా కనబడెను.

క్రిందటిసారి యొకసంఖ్యలో యేకాంశసంస్కరణముల వలన భారత జాతీయవాదులలో విభాగము తేర్చడినది. కావున నట్టి భిన్నాంశము లేనియును మాకు పనిలేదు. స్వరాజ్యమును తప్ప మరిదేనిని జాతీయవాదులు కోరుటలేదు. విదేశీయ ప్రభుత్వమువలన భారతదేశ ప్రాంతీక నానాటికి క్షీణించుచున్నది. జననమరణముల సంఖ్యలలోని క్షీణవృద్ధులు కడు దారుణముగా నున్నవి. "విదేశపు నాగలి కాడి దుర్గరము" అని ఆస్త్రియగారే మాకు బోధించిరి. దానినే 1917 లో మేము మాంజేగ్ మెచ్చునట్లు ప్రభువుల కరిగించితిమి. మరి పదేండ్లకు మరల దానినే తెలుపుచున్నాము. ఒక ఆమెకాదేశపుస్త్రీ మాదేశములను చూడచ్చి కొన్ని వైద్యశాలలలోని తెక్కలను దుర్బినియోగ మొనరించి దుర్బితి వర్ణనల గావించి మాదేశమున కభివృద్ధిని కలిగించుట కీవిదేశపు నాగలి కాడియే కారణము. బ్రిటిషు ఆమెకాదేశములను గూర్చి యిట్టి గ్రంథమును వ్రాయు మని కొందరు నన్ను కోరిరి. నేను వ్రాయగలను గాని అట్టికల్పమునకు నేనోడబడజాలను. అది యే యొక గొప్పజాతియొక్క నాగరికత యని చాటజాలను. ఇట్టి అన్యతలనుండి విదేశప్రభుత్వము మమ్ము కాపాడజాలదు. గాననే మాకు స్వరాజ్య మునరము. దేశ గౌరవమును కాపాడుటకే మేము స్వరాజ్యమును కోరెదము. భారతీయులు రాజభక్తిని కలిగి యుండవలెనని బ్రిటిషువారు కోరినచో నందులకు వారియ్యవలసినమూల్యము స్వరాజ్యమేయని జర్మనీ యుద్ధమునకు పూర్వము 1914 లో తెలిపిన మాటనే నేను నేను మరల తెలుపుచున్నాను.

జర్మనీ యుద్ధమున లక్షలకొలది భారతీయులు గత ప్రాణములైరి. లక్షలకొలది వికలాంగులైరి. తమ శ్యామముల భారతదేశము బంధనిముక్తిని బడయు గాక యని వారాక్రొండుచుచున్నారు.

ఓ బ్రిటులారా! బ్రిటిషుపార్లమెంటుసభ్యులారా!

మీ విజయస్వాతంత్ర్యముల కొరకే భారతవాసులు ప్రాణముల నర్పించిరి. వారు మీ ఆధికారమును కాపాడిరి. స్వాతంత్ర్యము మీకును బహుశామగ్నగాన మేము దానిని బడయగోరెదము. స్వాతంత్ర్యసమరము పవిత్రమును ధర్మయుక్తమునై యున్నది. స్వాతంత్ర్యము లభించునరకును మేము సమరమును విరమింపము. మీమానవలకు మేము తిరస్కరించెదము. మీ స్వర్ణశృంఖలములను మేము కోరెదము. విచారణసంఘమునందు భారతీయులను నియమింపకపోవుటకు పార్లమెంటుకు నైతికమగు స్వాతంత్ర్య మేమియును లేదు. మే మీ సంఘమును బహిష్కరించిన మాకు నష్టముకలిగింపబడునని నైగా బక్కెను. హెచ్చుగారు చెదరించుట యొకటియో? వారేనా! (ఆ. ప్రె.)

” * *

పంగరాష్ట్రనాయకుల ప్రకటన

జె. ఎం. సెనుగుప్త, మాలానా అబ్దులుకలాం అజదు, సుబాషు చంద్రబోసు, సత్యేంద్రనాథ మిత్ర, టి. సి. గోస్వామి, ఎస్. సి. బోసు, పి. కె. చక్రవర్తి, నళినిరంజన నర్కారు, జె. ఎమ్. మిత్ర, అఖిల చంద్రదత్, మహమ్మదు అక్రం, శంకరరాయి, అమరేంద్రనాథ ఛటర్జి, ఏ. సి. గుప్తగార్ల సంతకములతో నీ ప్రకటనము గావింపబడెను.

రాయలకవిమనుగూర్చిన ప్రకటన భారతీయులకు మరియొక ఆజ్ఞాత యైయున్నది. 1919 యిండియాప్రభుత్వ చట్టము 84-వ సెక్షనులో నుద్దేశింపబడిన విచారణసంఘ మిది

యే. సంఘసభ్యులనుగూర్చి దేశీయులతో నాలోచింపకుండ బ్రెటును దొరతనమువారే నిర్ణయించిరి.

రాజకీయ సంస్కరణములయందు దభివృద్ధినిక లిగించుటలో నెపుడెపు డెంతయెంత యొకసంఖ్యలను నిర్ణయించునధికారము పార్లమెంటునకే కలదని 1919 చట్టము పీఠికలో నున్నది. అప్పటినుండియు మన మీనిస్టరును నామోదించుచునే యున్నాము. స్వరాజ్యవిధానమును నిర్ణయించు వధికారము దేశీయులకే యుండవలెనని మొదటినుండియు మనము భాదించుచున్నాము. దానినిగూర్చి మనమొనరించుచున్న ప్రయత్నమున మనమింకను కృతార్థులముకాకపోయినను అది వృథాకా లేదు. అత్యధిక బలశీలములగు విదేశీయులు న్యాయధర్మములను గూడ పాటించకుండ సర్వశక్తులను మనపై ప్రయోగించుచుండిరి. స్వదేశమున మననీని భంగపరుచుటకును విదేశములలో మనకపక్షీని కలిగించుటకును యితరులకు ధనమొసంగి ప్రచారముగూడ గావించిరి. మనము నిరాయుధులమును నిర్దనలము నయ్యుండియును ప్రతిఘటిం చుచుంటిమి. మనసమరము చాలసారులు నిష్ఫలముగానే కనబడెను గాని దానివలన మనలోపములను ప్రతిపక్షుల వర్తనమునందలి లోపములను గూడ వెల్లడియైనవి. నేడు తమవిజయమున కుప్పొంగుచున్న వారు 1921 లో కడపటి నెలలలో సంయుక్త భారతముమ్రోల విసములు గాననివచ్చిన సంగతిని స్మరింపవలెను.

స్వరాజ్యవిధాననిర్మాణ భారతీయులవలననే జరుగవలెను కాంచుటయు కాన్పరెన్నును జరుపవలెనని 1924 లోనే భారతకాసనసభలో అత్యధికసంఖ్యకులవలనను నియోజిత సభ్యులందరి వలనను ఒకతీర్మానముమోదింపబడెను. 1925 సెప్టెంబరులో సంస్కరణముల స్వరూపమును నూచించుతీర్మానముమోదింపబడెను. ఈరెండు తీర్మానములను కాంగ్రెసు మహాసభలోగూడ నామోదింపబడెను. పార్లమెంటువారి తీర్మానదేశములపట్ల నవలంబించిన పథవిగూడనిదియే.

ఈసంఘమున భారతీయులను కొందరిని గూడ నియమించినను యిది జాతీయవాదుల ఆమోదమును బడయజాలదు. ఈదేశమున విదేశముగల యేపక్షముగూడ దాని నామోదింపజాలనియే మేము తలచెదము. శీతకాలమున సుఖమువారి సంచారము ప్రహసనప్రాయ మగునటుల దేశీయు లందరును దానిని పూర్తిగా బహిష్కరింపవలె ననియే మేము నూచించుచున్నాము. మన మంతమాత్రమును లొంగగూడదు. రాజకీయ ఖయిదీలను గూర్చిన రహస్యము లన్నియును వెల్లడి యైను గూడ వారిని వదలుటను గూర్చి దొరతనమువారు ఆలోచించుటలేదు. ఈవిషయమునగూడ భారతీయుల అభిప్రాయమును వారు తృప్తికరించిరి.

మనదేశము కడు ప్రాచీనమయినది. మనదేశచరిత్రయు మననాగరికతయు అచాద్యనంతములు. మనము చిరకాలము నుండి చాలకష్టముల పాలగుచుంటిమి. పెక్కు కష్టములలో నిలువగలిగి భారతదేశ సన్నటికిని అంతరింపదు - అని యీ ప్రకటనమునందున్నది. (ఆ. ప్రె.)

మితవాదులఖండనము

సర్ అబ్దురు రహీంగారు
దీర్ఘి, నవంబరు 8:—రాజప్రతినిధి ప్రకటనను విమర్శించుచు సర్ అబ్దురు రహీంగారు ఇట్లు చెప్పిరి:—బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి విధమున ప్రవర్తించెదరని ఎవ్వరు తలచియుండలేదు. ఇంతకుముందు ఆధికారమునందున్న ప్రభుత్వములవారు అవలంబించిన సాంప్రదాయములను బాల్సివై ప్రభుత్వమువారు ఆదరింపకుండుట ఆశ్చర్యకరమగు విషయము. భారతదేశపు రాజ్యాంగనిర్మాణము విధమున నుండవలసినది నిర్ణయించు బాధ్యత ఆంగ్లేయులకుమాత్రమే యుండవలయుననియు భారతీయులకుండవలసినదియు బాల్సివై ప్రభుత్వము వారి కొత్తసిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించిరి. ఇది సంస్కరణనిర్మాణముల ఉద్దేశమునకే భంగకరముగ నున్నదని చెప్పవచ్చును. ఆ సెనెట్ల గాని కో-ఆర్డెటుమెంబర్లు నిజముగ ఏమిపని చేయజాలరని నేను ఇన్నింగుటను కమిటీసభ్యుడుగ నున్నపుడు బాగుగ తెలిసికొంటిని. భారతదేశమున రాజకీయముగను సాంఘికముగను ఎన్నియో విభేదములున్నను రాయలకవిమను సభ్యులుగ కనీసము రెండు భారతీయులు నియమింపబడియుండవలెను. ఒకగొప్ప పారపాటు జరిగినది. ఇప్పటికైనను పార్లమెంటువారు ఈ ఆక్రమమును అంగీకరింపక, బ్రిటిషు భారతదేశముల మైత్రికి భంగకరమగు భారతప్రాతినిధ్యము లేని ఈకవిమను నిరాకరించెదరని నమ్ముచున్నాను.

“కవిమనును బహిష్కరింప తీర్మానించుకొంటిని”

సర్ లేజ్ బహదూరు సమ్రాగారి ప్రకటన

అలహాబాదు, నవం 9:—దయనియరు పత్రికాప్రతినిధి పంధర్కొన సర్ లేజ్ బహదూరు సమ్రాగారి క్రింది అభిప్రాయములను ప్రకటించిరి:—బాల్సివై ప్రభుత్వమువారు నియమించిన ఈ రాయలకవిమనును నేను ఎంతమాత్రము అంగీకరింపజాలను. ఈకవిమనుకుగూడ తోడ్పడువారు కొందరుండవచ్చును. కేవలము బ్రిటిషుసభ్యులతోనూడిన రాయలకవిమను వల్ల భారతీయులకు ఎట్టిలాభము కలగదు. భారతీయులు కవిమనుసభ్యులుగ నియమింపబడకుండుటచే భారతీయుల యందు తీవ్రముగ ఆశాంతివిచ్ఛేదగలదు. ఇంగ్లండు సదుద్దేశములను సందేహింపవలసి యున్నది. కాసనసభ్యుల నెత్తుకమిట్టివల్ల లాభముండదు. పార్లమెంటుకి కమిటీవారియెదుట సాత్వ్యవిచ్చుట గూడ నిష్ప్రయోజనము. ఏల యనిన ఆపట్టికి ఏమిచేయవలసినదియు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించుకొని యుండెదరు. ఇట్టి పరిస్థితులలో కవిమనును బహిష్కరింపవలయునని తీర్మానించుకొనవలసినందులకు చింతిల్లుచున్నాను.”

చేతులుకలిపిపనిచేయుదు జిన్నాగారి హితము

బొంబాయి, నవం 9:—భారతకాసనసభ స్వతంత్ర పక్షపు నాయకుడగు యం. ఎ. జిన్నాగారి క్రింది అభిప్రాయములను తెలిపిరి:—రాజప్రతినిధిగారి ప్రకటనను నేను చదివితిని. 35 కోట్ల భారతీయులకు సంబంధించిన ప్రభుత్వము ఏవిధమున నుండవలసినది నిర్ణయించినప్పుడు, భారతీయులులేని కవిమను నియమింపబడుట ఆశ్చర్యకరమగు విషయము. ఇది గొప్ప పండిగసమయము. అన్ని పక్షములవారు, అన్ని తెగల వారు చేతులుకలిపి పనిచేయవలసిన సమయము వచ్చినది. రాజకీయ సాంఘిక వర్తక ప్రతిష్ఠాపనల ప్రతినిధులు ఏకగ్రీవాభిప్రాయమును ప్రకటించి ఒకకార్యవిధానమును నిర్ణయించుట అవసరము. కాంగ్రెసు, మస్లింలీగు, లిబరలు ఫెడరేషను, హిందూసభ, భారతవర్తకసంఘములు కలిసి ఈవిషయమై ఆలోచించవలయును. ఎట్టి కాలపరణము గావించక ఈ రెండుసంఖ్యల నాయకులు కలిసి ఆలోచించి ఒకకార్యవిధానము నిర్ణయించవలెనని కోరుచున్నాను. భారతకాసనసభలో ఉపసంఘము వల్లగాని పార్లమెంటుకి కమిటీవారియెదుట సాత్వ్యవిచ్చుటవల్లగాని లాభము కలగదు. భారతప్రజాభిప్రాయమును తిరస్కరించి ఈకవిమనును ఇండియాప్రభుత్వమువారు అంగీకరించుట ఆశ్చర్యకరమగు విషయము. అన్ని విధముల ఇది అసంతృప్తికరముగ నున్నది.

“కపటనాటకము”

లాలాలజపతిరాయిగారి అభిప్రాయములు

లాలా లజపతిరాయి గారి క్రింది ప్రకటన గావించుచున్నాడు:—రాయలకవిమను విషయమై వ్యాపించిన వదంతులన్నియు నిజమైనవని రాజప్రతినిధి ప్రకటనవల్ల స్పష్టమైనది. కాని రాజప్రతినిధి ఉద్బోధనము ఆశ్చర్యము కలుగజేయుచున్నది. ఎక్కువ ఆధికారములను పొంద భారతీయులు ఆర్జులని పార్లమెంటువారికి నచ్చజెప్పి ఆవిధమున భారతీయులు అభివృద్ధి చెందవలయునని నేడు ఇర్నియప్రభువుగారు చెప్పుట భారతీయులు రాజకీయజ్ఞానము లేనివారని చెప్పుట యగుచున్నది. భారతీయుల ఆశయములకు పార్లమెంటువారు అంగీకరించునట్లు మన మెప్పుడు నచ్చజెప్పజాలము. మనమేకాదు పాలితజాతు లెవ్వరు పాలకులకు నచ్చజెప్పజాలరు. రాజప్రతినిధి రాయలకవిమను సభ్యులపేర్లనుమాత్రమే ప్రకటించి ఎట్టి దీర్ఘవ్యాసమును ప్రకటించకున్న బాగుండెడిది. ఈ కపటనాటకమునకు ఇంత అట్టహాసమొందుటతో తెలియవచ్చును. భారతీయులను రాయలకవిమనునందు చేర్చకుండుటకు కారణములు రాజప్రతినిధి తెలిపినవికావని అందరికి తెలియును. రాయలకవిమనులవల్ల భారతదేశపుసమస్య పరిష్కారము కాదు. విద్యంశుసమస్య పరిష్కరింపబడిన విధముననే రాయల భారములను రాజసభ్యులకు పని జరుగవలెను. అంతవరకు మనము స్వతంత్ర ఆధారపడియుండవలెను.

పత్రికాభిప్రాయములు “అంటరాదు”

“ఇండియా నాగరికతను పెంపొందించుటయే ఇంగ్లాండు యొక్క కర్తవ్య మనట బారుణముగ అబద్ధము. పవిత్రమగు

బాధ్యత నిర్వహించుచున్నామని ఉపదేశమున బాల్మీ పలికిడి దంతయు కపటబూటకము. ఇంగ్లాండు మనలను కత్తిజాపి పాలింపవలసియున్నచో అట్లేచేయనిండు. మా యనుమతిపైనే పాలించుచున్నామను బూటకము వదులవలెను. మనకు స్వపరి పాలన మొసంగుటకే యిష్టపడుచున్నచో రెన సైనికదళమును, ఉప్పు-చట్టమును, సంపూర్ణసంఘమును ఉపసంహరించుకొని తన ఆభిమానమును రుజువు చేసికొనవలెను. సామ్రాజ్యపడియున్న మనశరీరములపై క్రుమ్ముకొనిపోవుటకు బలమొండవచ్చునుగాని మన నిధి నిర్ణయించు అధికారము వారికిగలది మనచే నొప్పించ బాలరు. ఇంగ్లాండు ఇంకీయూను, ప్రపంచమును ముత్రిమేగాక ఇంగ్లాండు తమ్ముచా మోసగించుకొనెను. ఇకచాలను. భారతనా యకులంపై క్రొక్కకంఠ్యముగ “యీసంఘము నంటరాదు, మీతో మాకుపనిలేదు. మీ అధికారమును చిల్లిగవ్వకై నను విలవజేయ చు. మీబంధము విడగొట్టుకొనుటకు మాకు శక్తి లేకపోవచ్చును కాని గౌరవనీయమును మీ యనుమతిను జేయిల్ల” (క్రొ.పి ఆనం తయు) మేలుకొరకే జేయుచున్నామను మీబూటకముల పలుక నీయము. మీకెప్పుడున్నచో మము దోచుకొనుదు. అట్లుచేయు చు మాఅతికవిమాయముల చక్కజెట్టుచున్నా మనవలదు. ఇష్ట మున్నచో మమ్ము చంపివేయుదు. అంతేకాని జీవితమార్గమును చూపించుచున్నా మనవలదు. — ఫార్వెడ్డు.

“సంఘమును బహిష్కరింపుడు”

లాహోరు, నవంబరు 9:— రాయలు కమిషను సంత ముత్రిమంగీకరింపరాదు. భారతదేశము దానితో సెట్టి ప్రసక్తి యొందుకొనరాదు. భారతదేశాభిమానులకు యంతకుమించిన అవమానముంజబోదు. భారతీయుల యంగీకరణము పూర్తిగ అడుగంటలేదు. ఈ అవమానమునకు తగిన జవాబొసంగవలెను. సంఘమునకు కావనసభా ప్రతినిధులు సహాయము జేయవలెనను నూచునకు యెవ్వరు మోసపోబాలరు. భారతదేశ ఆత్మగౌరవ మీ రీతిగ నిరసించబడినపుడు సంఘమునకు సహాయముజేయవ లెనని యెవ్వరును కలనైన తలపోయబాలరు. స్వదేశాభిమానము ఆత్మగౌరవముగల భారతీయు డెవ్వరును సంఘము నెదుట సాక్ష్యము చూపుట గాని యితర సహాయము గాని చే యబాలరు. దైవ సహాయమే శ్రేయ్యము. — (టిబూన్సు.

“మొలనస్తువును విసర్జింపుడు”

బొంబాయి, నవం 9:— మేమంతగా విచారించుట లేదు. రాజకీయాభివృద్ధివిషయమున భారతదేశార్థమనుగూర్చి నిర్ణయించుటకు బ్రిటిషుపార్లమెంటున కధికారముగలదని మే మెన్నడును అంగీకరించియుండలేదు. టోరీ ప్రభుత్వమునందు విశ్వాసముండినవారును, వారివద్ద వరములు పొందగలమును అడి యాసతో దేశముయొక్క స్వయంస్థగూఢాధికారమును త్యజింప సిద్ధముగ నుండిన బుద్ధిహీనులుగూడ యిప్పుడు సంఘముపట్ల అందరు సహాయనిరాకరణపద్ధతి నవలంబించుటవసరమని గుర్తిం పగలరు. నేడు ప్రకటింపబడిన అసర్తపు బ్రిటిషు ప్రతినిధుల తో గలసి నర్పించుటకు భారతీయులకుగలహక్కును నిరసించుట కిదియే తగినజవాబు. మొలనస్తువును భారతదేశము విసర్జించును గాక.” — ఇండియన్ సేవనలు హెర్లాల్.

“ఇండియా కవమానమును, హానికరమును”

అలహాబాదు, నవం 9:— ఇంతకాలమునుండి యెదుగు జూచుచుండిన రాయలు కమిషను నియామకము ఇండియాకు అవమానకరముగను గూడ నున్నది. భారతదేశాభిప్రాయమును, భారతదేశ విజ్ఞానమును, భారతీయత్వగౌరవమును నిర్లక్ష్యము జేయ తలపెట్టబడినది. ఈ సంఘమునందు మాకు విశ్వాసము లేదని ప్రకటించుచున్నాము. దేశీయు లెవ్వరును దీనితో సంబంధ ముంచుకొనరాదని మా యభిప్రాయము.” — లీడరు.

సంఘమునకు సన్మానము

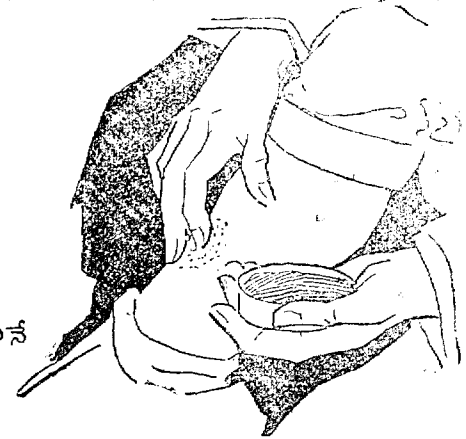
అలహాబాదు, నవం 9:— పయోనీరు రాయలు సంఘ ము సాహస్యనిండుడు ముఖ్యవిషయయలన్నియు చర్చించుటకు దేశములో సఖ్యమును శాంతియు నెలకొల్పవలెనని వైస్రాయి గారి ప్రకటనను జలపరచుచున్నది. అట్లయ్యెను పయోనీరు ఒక విషయమునుగూర్చి విచారించుచున్నది. సంఘమునందు అధ్యక్షుడుతప్ప యితరు లెవ్వరును బ్రిటిషుప్రజాసౌభిషయములందు యెక్కువగా పాల్గొననవారు లేరు గాన సంఘము ఏకగ్రీవ ముగ ఆమోదించబడబాలరు. — పయోనీరు.

“బహిష్కారమనెడి కుర్రచేష్టలు పనికిరావు”

కలకత్తా, నవం 9:— వైస్రాయి ప్రకటనగూర్చి వ్రాయుచు స్టేట్సుమను పత్రిక సంఘముకు బహిష్కరింపవలెనను కుర్రతరహామాటలు యికముందు వినబడకుండుట భారతదేశము నకు శ్రేయస్కర మనుచున్నది. సంఘమువారి శిఫార్సులను పార్లమెంటుస్థాయు క్తసంఘమువారు పరీక్షించునపుడు భారత దేశ ప్రతినిధులను లోడ్డుదుట కావ్యానిదుట ఘనకార్యము.

మీకు బోదకాల్లు గలవా?

జాంబక్

వెంటనే పాత్రవ్రణములను, కురుపులను వెంటనే మాన్యగలుగును.

ఎటువంటి పాత్రవ్రణములైనను, గాయములను, కురుపులను, బోదకాల్లునుకూడ జాంబక్, వాటివలన గలుగుబాధను తొలగించి, త్వరలో నయమొనర్చును. ఆయాస్థానములందు వాపును, మంటనుకూడ తగ్గించును.

గాయములయందు మురికిపదార్థములను, జబ్బునుతొలగించి, నూతన ఆరోగ్యము చేకూర్చునట్లుగా క్రొత్త టెస్టులను వృద్ధి పొందించును. ఒకపర్యాయము జబ్బునొందిన తదుపరి మరల దృఢకాయునిగా నొనర్చును.

కొవ్వ సంబంధమైన మందుల పూతలవల్ల ఎట్టిలాభము పొందని సమయముల జాంబక్ చాల ఉపయోగపడును. జంతుకొవ్వ యిందుచేర్చబడలేదు. మందులమ్మువార లందరినవ్దను దొలకును. వెల 1 కి 1-0-0 పెద్దది రు. 2-4-0

గాయముల కుళ్లనీయకుండా నయమొనర్చగల దివ్యోపధము.

జాంబక్ Zan-Buk

అప్పుడు సామ్రాజ్యప్రభుత్వమువారు చెయు నూచనలను జవ రముగను విమర్శించుటకు వీలుండును. ఈ యొక్క నూచనలల్ల నే సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు యదివరకు రెండేడ్లలో భారతదేశమునందు వికమత్యసభలు చేకూర్చబాల నటువంటి పాంఘిక ద్వేషముల నణచివేయుటకు యత్నించెను. అని ఆ పత్రిక వ్రాయుచున్నది. — స్టేట్సుమను

మాణిక్యమువంటి తరుణము

“ఈ సంస్కరణల విచారణవిధానము భారతీయుల ఆశయముల కనుగుణముగ నూచింపబడి యుండుటచే ఆలో క్షిగలవా రెవ్వరును దాని యోగ్యతను గమనింపక మానరు. సంఘమువారు చేయవలసినది ఘనకార్య మనటచే యింకను గట్టిసభ్యుల నియమించవలసి యుండెను. భారతీయుల యభి ప్రాయమును నొక్కి వక్కాణించుటకు యీవిధానమే యెక్కు డుశ్రేష్టమైనది. సంఘసభ్యులుగనుండి భిన్నాభిప్రాయముల చె లుపుట లేక అల్పసంఖ్యామోదముగల ప్రత్యేక రిహార్డు నొసం గుటకన్న యీ విధానమే మంచిది. భారతదేశ రాజకీయాభి వృద్ధి కర్తవ్యతను పార్లమెంటునెదుట నచ్చజెప్పటకు మాణిక్య మువంటి అవకాశ మిప్పు డొసంగబడెను. — ఇంగ్లీషు మను.

(ఆ. ప్రె.)

* * * * *

నర్. కే. వి. రెడ్డినాయుడిగారి యభిప్రాయము

ఈ రాయలుకమిషనులో భారతీయులు లేకుండుటకు కడుగుండుచు దానిని బహిష్కరించుటకు మంచిది కాదనిరి. ఆ సెంట్రీ నుంచి జాయింట్ కమిటీని యేర్పాటు చేయుట అసా ధ్యము అనేకవిషయములలో జేదాభిప్రాయములుగల రాష్ట్ర ములలో అట్టియేర్పాటు కష్టతరము.

సామి వెంకటాచలము సెటిగారు

రాయలు కమిషను ప్రకటనను గురించి చెన్నపురి కాం గ్రెసు పక్ష నాయకులగు సామి వెంకటాచలంశెట్టిగారు మాప్రతి షక్తితో నిలునుడివిరి.

“కమిషనులో సంబంధించిన పరిస్థితులు హిందూస్థాన మునకు అమితమైన ఆకాంక్షగను కలుగజేసినవి. కొద్దికోజులు గా కమిషను నియామకపు ఏర్పాట్లు తృప్తికరముగ నుండవని అనుకొనుచుంటిమి. అనుకొనినట్లే జరిగినది. రాజప్రతి నిధిగా రీప్రకటనను గావించుచు, ప్రజలకెలులైనను ఆమోద ము గలిగించుటకు సామవాక్యములసంత బలికినన, కమిషను ఏ ర్పాట్లు జేవమునందు నిరుత్సాహపూరితమైన ఫితిని గలిగింప కుండ నుండవాయెను.

అయితే ఈ ప్రకటన హిందూదేశమును ఏకమనుటకు అప్రతిమానమైన అనుమాలతను గలిగించినది. ఈ తురణమును, మన దేశమును ఉపయోగించుకొందుకో లేక, క్రిందటితీరున వనలిపెట్టుకొందుకో చూడవలసియున్నది.

నేడు డాక్టరు బె నెంటుగారి ఆహ్వానము ననుసరించి అన్ని కక్షల నాయకులును సభచేయుదురుగనుక నేను ఇంతకం తె ప్రస్తుతము ఎక్కువగా చెప్పనలచుకొనలేదు.

హిందూమహమ్మదీయ కొట్లాట

ధిల్లీ, నవంబరు 9:— ముక్కుక్తా వ్యవస్థ గ్రామమున హిం దూమహమ్మదీయ కొట్లాట జరిగిన వదంతులు హిందూస్తాన్ టైముస్పత్రిక సీరపరచినది. దానికి గారణము హిందూస్త్రీల నవమానించుటయు, హిందువులు మహమ్మదీయ షాపులుదొరు టయు జరిగెను. ఒక స్త్రీతో సహా 150 హిందువులు ఆరెడ్డు చేయబడిరి. ప్రజలు భయకంపితులుగ నున్నార. విాటింగునకు పూర్వము గవర్నరుగారా స్థలమును చూచియుండిరి. (ఆ. ప్రె.)

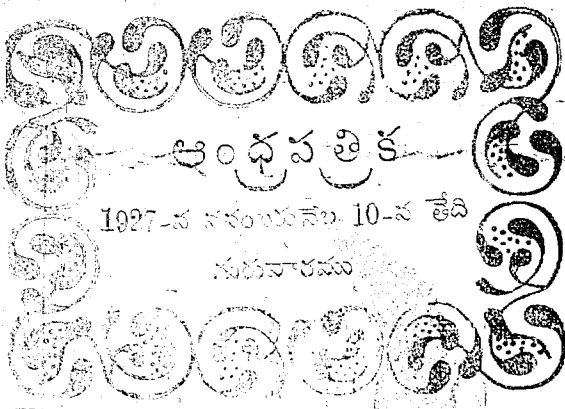
నోటీసు

రేవల్లె డి|| మునసపు కొర్టులో
బాపట్ల అడివనల్ డి|| ము|| కొర్టు ఫయల్
902/26 E. P. 437/27
వాది:— మద్దు సుబ్బయ్య సమ్మ సాకికా చిరాల.
ప్రతివాది:— తూనుగుంట్ల రామలింగయ్యభట్టిప్రోలు.
వాది యీనెంబరున ప్రతివాది రాలూకు స్త్రీరాష్ట్ర జేలముకు దరఖాస్తు చేసినాడు. సచరాష్ట్రీయందు ప్రతివాది హక్కును తెల్పు దస్తావేజులు హాజరుపెట్టుమా ఆస్తి కిముక్కు విషయ మయిన్ని వేలంపాట పర్మిషన్ కిటివకొనున్నుగల ఆశ్రేపణలు ది 1-12-27 లేదని రేవల్లె డి|| ము|| కొర్టుకు హాజరయి తెలియజేసుకొనవలసినది. కే. వెంకు పంతులు, స్టేడరు,

నోటీసు

గుంటూరు జూటు మిల్లును కవులు కంట్లాట్టు క్రింద నారగోతములు తయారు చేయించుకొను టకు యిష్టపడువారు Tenders Guntur jute mills Secretaries పంపవలసినది. మిల్లులో 50 మగ్గ ములు పనిచేయును. వివరములు తెలుసుకొన వచ్చును.

ఆంధ్రవార్త

1927-వ సంవత్సరము 10-వ తేది

గురువారము

ఆంధ్రవార్త

ఆంధ్రవార్త

అసహాయోద్యమము ముగిసిన పిమ్మట, నేడు ఉదయించినంతటి సంచలన మెన్నడును గలుగలేదు. చెడుగునుండి మంచి జనించు నను సం గతి సార్థకముగనున్నది. రాయల్ కమిషనునందు భారతీయులను విశేషించుటచే, అన్ని పక్షములలోను గొప్ప కనబడి గలిగెను. అసహాయోద్యమము జనించుటకు, బ్రిటీషువారు సలిపిన బహిష్కారమే కారణమయ్యెను. నేడు ఆనేతు హిందూచలమువరకు జాతీయభావము విజృంభించుటకు గూడ, బ్రిటీషు బహిష్కారమే కారణమగుచున్నది. కమిషనులోనికి భారతీయులను కాలు పెట్టనియకున్నను, భారతీయులుమాత్రము తోడ్పడవలయునని కోరుట ఏటి హేతువాదమో తెలియకున్నది. భారతీయుల హక్కులు లాంగుబాటయగును. సర్ ప్రభాగారి బోలు మితవాద నాయకులుగూడ, కమిషనుకు తోడ్పడుట కేమాత్ర మిష్టపడుటలేదు. ఆస్సరియేటెడుప్రెస్సు ప్రతినిధి తో ముచ్చటించుచు "నేని కమిషనుతో ఎట్టి సంబంధము పెట్టుకొనను. దాని ఎదుట సాక్ష్యమియ ను. దాని చర్చలలోను, ఆలోచనలలోను పాల్గొనమని నన్ను గోరినను, ఏ యంతరమునం దయినను నేను పాల్గొనను. రాజోవు శుక్రవారమునాడు మితవాదుల సభలో నే నుచున్నానని చెప్పెను. వారికి నా యభిప్రాయములను స్పష్టముగ తెలిపెదను. ఈ కమిషనుతో ఎట్టి సంబంధము గలిగించుకొనవలసి, వారికి నేను సలహానిచ్చెదను. కమిషనుతో నెట్టి సంబంధము గలిగించుకొనగూడదను విషయముగ నేను కృతజ్ఞుడనై నయితినని సర్ ప్రభాగారు జెప్పిన ఆనందిగ్ధ వచనము గాంచిన, భారతీయులలో కమిషను నామోదించువా గేషటు ముగ నుండునని ఎంచుచున్నాను.

మితవాదులు సర్భాగారిమార్గము ననుసరించెదరని నమ్ముట కవకాశము గలదు. చింతామణి, మున్నగు మహాద్రుములు బ్రిటీషుభిప్రాయములనే చెలియుండిరి. సభ్యులుగ భారతీయుల నేల భేరికొనలేదని, కామన్సుభలో సభ్యుగ, అయ్యది ప్రధాన సూత్రమును సంబంధించిన ప్రశ్నయని బోల్డు వినుగాడు చెప్పుచున్నది. ఇది అనుష్ఠానియమగు సూత్రముగావోలు! భారతీయులు పక్షపాతబుద్ధితో ప్రవర్తించి రనుసరింపజేయుచు, హిందూదేశమునకు స్వరీపాలనము నీయగూడదని చాటెడి హేతుబద్ధమైన సత్య కథిపతియగు బర్క్ హౌండ్ ప్రభుగారిని పక్షపాతకహితుని జెప్పట కెటుల నాధ్యమము? హిందూదేశసమస్య విషయమున ఏదియోయొకపక్షము నవలంబించెడి వారిని

కమిషను సభ్యులుగ నియమింపలేదని జేసినో, యీసమస్య ఏదియో తెలియని అజ్ఞానులను ఎచారణసంఘపు సభ్యులుగ నియమించుటవలన ఏమయిన ప్రయోజనముండునా? ఇప్పుడు నియమింపబడిన సభ్యులు హిందూదేశమునకు స్వరీపాలనము నీయగూడదను కోటిలో జేరినవారు గారని ఎవరు జెప్పవలయు? సంపూర్ణపక్షపాతరహితులు గావలయునని ఇండియా ఇంగ్లండులను విడచి మూడవదేశమునకు బోవలయును. రాజోవు వారమునం దీవిషయమును కామన్సుభలో చర్చజరుగునని, నూచింపబడెను. ఈ చర్చలో లేబరుసభ్యులు తమ ఆక్షేపణలను చెలిపెదరని నమ్మవచ్చును. కాని ప్రయోజనముండజాలదు. సమ్మె చట్టము విషయముననే లేబరుపక్ష ప్రాతికూల్యమును లక్ష్యపెట్టని కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వమువారు రాయల్ కమిషను విషయమున వారి యభిప్రాయమును లక్ష్యపెట్టెదరని తలచుట కవకాశములేదు.

వివిధలేబరుపక్ష నాయకులును ప్రభుత్వమువారి చర్చపట్ల ఆశ్చర్యముజూపిరి. ఫెన్నరు బ్రాక్వేగారును, డాక్టరు రూథరుఫర్డుగారును తమ అసమ్మతిని చెలుపుచు, కమిషను బహిష్కారము నామోదించిరి. ఇంతియగాక, భారతీయులను బహిష్కరించిన కమిషనునందు లేబరుసభ్యులు జేర నంగీకరించుట భావ్యముగలేదనిగూడ తెలిపిరి. కమిషనుచట్టము కామన్సుభయందు మొదటిమారు పరిపబడెను. ఇది సమత్వరములకు బిమ్మట రావలసిన కమిషనును యిప్పుడే నియమింపవలెనని, యీచట్టము గోరుచున్నది. సంస్కరణశాసనము ప్రకారము పదిసంవత్సరములకు బిమ్మట, ఇండియామంత్రిగారు పార్లమెంటుసభ్యుల సమ్మతితో సార్వభౌమునికి కమిషను సభ్యులపేర్లను పంపవలయును. కాని ప్రస్తుతసమయమున, ముందేకమిషను నియామకము జరిగెను. కమిషను నియామకమునకు బూర్వమే, బిల్లును ప్రవేశపెట్టవలసి యుండవలెనని, హాల్డేను ప్రభువుగా రాక్షేపించిరి. బర్క్ హౌండ్ ప్రభువుగారు పేర్లు ముందుగ నే బయటపడినందుకు చింతించిరి. ఇంగ్లండు లో నెవరును పేర్లను బయల్పరుపలేదనియు, హిందూదేశమునందే యిట్టి యక్రమము జరిగియుండుననియు జెప్పి, బాల్లువినుగారు తృప్తి జెందిరి. నిజమేమన, కమిషను సభ్యుల నామములు ముందుగ ఇంగ్లండునుండియే వెలువడెననుటకు సందియములేదు.

అయినను ఎప్పుడు బయల్పడిన నేమి? ఇట్టి గూడు పుతాణి లెంతకాలమని దొంగ గలవు? ఇండియా మంత్రిగా రెండరికో, యీ పేర్లను రహస్యముగ చెలిపియేయుండిరి. పరిపాలనపు వివరములను విచారించుటకు వేరొకరు నియమింపబడునని, రాజప్రతినిధిగారు నూచించిరి. వీరు ప్రభుత్వోద్యోగులుగ నుండురని తెలియుచున్నది. ఈరితిని విచారణను రాయల్ కమిషనువారును ప్రభుత్వోద్యోగులును కలిసి జరిపెదరని తలంపవచ్చును. ఇట్టి నిర్ధారకముగ కమిషను గూర్చి యింతవర కభిప్రాయ మిచ్చిన భారతీయప్రముఖులు, బహిష్కారము నయినను గోరిరి, లేక వివిధ సంఘములు కలిసి యోచించి ఫలప్రదమగు చర్యదీసికొనవలయు నని యైనను గోరిరి. కాని, కమిషనును హర్షించినవా రెవరును గనుపింపదు. 15 తేదిన బొంబాయిలో జరుగు వివిధ పక్ష సభలో, కాంగ్రెసు, మహమ్మదీయసంఘము,

మితవాదపక్షము, హిందూమత, వాఙ్మయ సంఘముల ప్రతినిధులు గలసి యోచించి, బహిష్కారమును ఫలప్రదము గావించు ప్రయత్నములు జరుగునని, ఫ్రీప్రెస్సు వార్త బట్టి గ్రహింపవచ్చును. బహిష్కారనిర్ణయము నిశ్చయ మనియే, వార్తలు చెలుపుచున్నవి. ఇట్టిసితిని ప్రభుత్వమువారే కోరి చెచ్చుకొనిరని, సర్ ఫిరోజీమా సెత్తాగారి తలంపు. ఇంతకాలమునుండియు స్వరాజ్యపక్ష కార్యక్రమమును నిరసించుచున్న బిషినచంద్రపాలు గారు, సాత్వికనిరోధము నవలంబించి, స్వరాజ్య పక్షేతరులుగూడ స్వరాజ్యపక్షమువారితోబాటు ప్రతిష్ఠాభవనమార్గము నవలంబింపవలయునని కోరుచున్నారు.

బెంగాలు ప్రముఖులు బహిష్కారప్రకటనము గావించిరి. ఈరితిని అన్ని పక్షములవారలను ఒక్కచోటికి చెచ్చుటకు, కమిషను ఉపద్రవమే కారణమగుచున్నది. అన్ని పక్షములను సమానాపద ఎదుర్కొనినపుడే, వారిలోవైషమ్యము లంతరింపగలవు దేశభక్తి ప్రజ్వలించుట కింతకన్నను అనుకూల సమయముండబోదు. ఇంకను విభేదములను పెంచుకుని ప్రజలు తగవులాడుటకన్నను అప్రశస్తకార్యము వేరుండదు. ఇంతవరకు లేనిపోని తగవులకు లోనగుటచేతనే, నేడిట్టిదుర్దశ దేశము నావరించి నది. భారతీయులను చులకన జేయుటకు, వీలయినది. ఇక నయినను దేశము గుణపాతమును నేర్వవలదా? సంస్కరణములను మనస్ఫూర్తిగ నిర్వహింపబూనిన మితవాదులకే, కమిషను ఏర్పాటు రోత బుట్టించుచుండ మిగిలిన వారి భావము లెటులుండునో యూహింపవచ్చును. మాంటుఫర్డు సంస్కరణములు ప్రజలలో లేనిపోనిచీలికల బుట్టించెను. ఎండమావులకొరకై ప్రజలుతగవులాడకొన జొచ్చిరి. హిందూమహమ్మదీయ విభేదములను పెంచుట కివియే మూలకారణము లయ్యెను. కమిషను త్వరలో రానియెడల, హిందూమహమ్మదీయ వైషమ్యము లింకను విస్తరించునని భయపడి, ప్రస్తుత ఏర్పాటు జేసినటుల రాజప్రతినిధిగారు నూచించిరి.

రాజప్రతినిధిగారి హేతువాద మెటులున్నను రాజకీయసమస్యకును సాంఘికవిభేదములకును సన్నిహిత సంబంధముగలదని, వీరంగీకరింపవలసినవచ్చెను. అట్టితరి, సాంఘికవిభేదములను బోగొట్టగలుగు పరమాపదము స్వరీపాలనముదప్ప వేరుగాదు. రాయల్ కమిషనులును, స్వల్ప సంస్కరణములును, పరిస్థితులను చక్కబరుపజాలవు. స్వల్ప సంస్కరణముల నంగీకరించి, మితవాదు లిదివరకు మోసబోయిరి. లభించిన సంస్కరణములను చేపట్టవలయునని తలచినవారికోర్కెలు నిష్ఫలములయ్యెను. ఇక ముందెట్టి ఖండసంస్కరణముల నే మాత్రమంగీకరింప గూడదనియు, స్వరీపాలనమునకు కొరవడు విధానమును దేనిని చేపట్టవలదనియు డాక్టరు బిసెంటుగారు సలహా నిచ్చుచున్నారు. అన్ని పక్షములవారును నిస్సారమగు సంస్కరణములను తిరస్కరించి, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికై కలసి బనిచేసినచో యీ సరికి ప్రజాభీష్ట సిద్ధి గలిగెడిది. కాని, ఎవరి పట్టుదలలు వారికి ముఖ్యమై చీలిపోయిరి. ఇకముందయినను అట్టి పొరబాటు గావించుకుండుచో, దేశము త్వరలో గమ్యస్థానము చేరగలదు. ఇండియను డెయిలీమెయిలు

ఆంధ్రసభలు

12, 13, 14 తేదీలుందు ఆనంతపురమున జరుగును.

ఆంధ్రమహాజనులు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

దెలిసినట్లు, కమిషను బుక్కును అంశం చేసి జేప్పవచ్చును. భారతీయుల స్వశక్తి జైనతే భావి భాగ్యోదయ మాధావడియును. కమిషను నియామకము, హిందువులకు వలె మహమ్మదీయులకును కంటకముగ నేనున్నది. సర్ అల్బర్ట్ రహింగారు సయితము, కమిషను ప్రకటనమును తీవ్రముగ నిరసించిరి. బ్రిటీషు వర్తకులగు ఆర్థరు మూరుగారు గూడ భారతీయ బహిష్కారము నామోదించరయిరి. దేశమునం దపూర్వ సంచలనము గావించుటకు కారణభూతులయిన బాల్ గువిను, బర్మెక్ హెడ్జ్ ప్రభువుగారు, భారతీయులకు పోతముగ మేలునలిపిరిని ఎంచవచ్చును. జైవదత్తముగ చేకూరిన యిట్టి యమూల్యావకాశమును అన్ని ప్రజలుములవారును, అన్ని సంఘములవారును చేపట్టి, స్వాతంత్ర్య సంపాదనకై కృషిసలుపుచో, వీరి వాంఛలు నెఱవేరకుండ ఏరును అడ్డుబెట్టజాలరు. స్వరాజ్య సంపాదనయందు భారతీయులు నిమగ్నులగుచో, అంతః కలహములు మటుమాయములగును. అసహాయాద్యములు నాటి సోదరభావము తిరిగి వ్యాపింపక మానదు. కాని, నేడు పొంగిన ఆగ్రహశోభము త్వరలో చల్లారి, మరల జడత్యమునకు పోటిచ్చుచో, హిందూదేశము మహాదవకాశమును కోల్పోవగలదు. మరియొక యవకాశము చేజిక్కునప్పటికి, ఎంతకాలము బట్టునో యూహింప వీలులేదు. పదిసంవత్సరముల గడువుకు పూర్వమే రాయల్ కమిషను బంపుటకు కారణము, భారతీయులపై కన్నర్యేటివులకు గలిగిన నిర్దేశిత కరుణగాజాలదు. ఈమారుజరుగు ఎన్ని కలలో కన్నర్యేటివు లోడిపోవుట నిశ్చయమని, చిహ్నములన్నియు దెలుపుచున్నవి. లేబరుపక్షము వారధికారమునకు వచ్చుచో, భారతీయులు గోరిన సంస్కరణముల నొనగెడ రను భీతి కన్నర్యేటివుల నావహించియున్నది. అందుచే ఏతిరున నయినను తమపరిపాలన మంతరించు లోపలనే, నూతన సంస్కరణములను నెలకొల్పవలయునను ఆతురము కన్నర్యేటివుల కుండుట సహజము. సంకుచితసంస్కరణములను వేరొక పేరుతో నొనగుచో, మరల పదిసంవత్సరములవరకు ఎవరును వానిని కడలించుటకు వీలుండదు. హిందూదేశము విషయమై దిగులు తీరిపోవును. ఆవిమ్మట ఆంతరంగిక వ్యవహారములతో వారు తలెట్టలు పడుచుందురు. ఇట్టి వలలోకి హిందూదేశము బోవునేని, త్వరలో తలయెత్తుకొనజాలదు. అందుచే ప్రస్తుతము బైకివచ్చిన సమస్య సామాన్యమయినదిగాదు. రాజప్రతినిధిగారు గావించిన ప్రకటన మరల మొదలెత్తుకొనినది. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శమును, సంస్కరణశాసనపుటిక స్పష్టముగ సూచించెను. రాజ్యాంగ సంస్కరణములు ఆదర్శమున కెంత కొరవడియున్నను, దానిని చేరుటయే తమయుద్దేశ్యమని, ప్రభుత్వమువారిచేనరకు స్పష్టపరచిరి. సాశ్వాత్యవిధానము హిందూదేశమున కనుకూలించునా లేదాయని, పరీక్షించుటకు సంస్కరణ శాసనము గావించిరిని, రాజప్రతినిధి గారిపును సూచించుట విచిత్రముగనున్నది. సంస్కరణశాసనము, మార్పగూడని నిర్ణయములను విధింపలేదని, రాజప్రతినిధిగారు దెలుపుటబట్టి బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము బనికవచ్చునా రాజాయను విషయముగూడ పట్టికవచ్చునని దోచును. ఆదర్శముగూడ స్థిరము

గాదని దోచును. బాధ్యతాయుత పరిపాలనము సాశ్వాత్యు కాణాదియని జేప్పవీలులేదు. స్పెయిను, ఇటలీదేశములు నిరంకుశపరిపాలనమునకు దిగినవి. ప్రజాపరిపాలనము నిరర్థకమని వాదించుచున్నవి. తుర్కీ చీనా స్థిరమున్నగు ప్రాచ్యదేశములు ప్రజాస్వామ్య పరిపాలనమును స్థాపించినవి. ఇట్టి సందర్భములలో నిరంకుశపరిపాలనము ప్రాచ్యఖండమునకు సహజమనిగాని, ప్రజాపరిపాలనము సాశ్వాత్యదేశములకు సహజమనిగాని జేప్పవీలులేదు. దేశమున కనుకూలమగు పరిపాలనమేదియని కనుగొనదలచుచో, దానిని నిర్ణయించుటకు భారతదేశమున కే అధికారము నగవలయును. అందు కంగీకరింపక, హిందూదేశమునకు బుద్ధిపూర్వముగ బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాదర్శము నొసగి, ఇష్టపడి బనికవచ్చునో లేదో యని శంకించుట, ఇంగ్లండు కెంతమాత్రము ధర్మముగాదు. సామ్రాజ్యము పట్ల ప్రజలకు విశ్వాసము బాత్తుగ బోవుట కిది కారణమగును. మితవాద ప్రముఖులగు ఈశ్వర చరణుగారు, బహిష్కారమే యుత్తమధర్మమని ప్రకటించిరి. సెతల్ వాడుగారు గూడ, దేశమునకు గలిగిన యవమానమునకు దృఢమగు జవాబుచెప్పవలయునని కోరిరి. ఇంతవరకు స్వరాజ్యోద్యమముపట్ల తటస్థభావము వహించి, సంస్కరణములనే సమ్మతించి బనిచేసిన మితవాద నాయకులొక్కొక్కటి బహిష్కార ధ్వనిని మారుమ్రోగించుచున్నారు. నలుదిశల నది వ్యాపించినది. ఇది శుభచిహ్నము. కాంగ్రెసు ప్రముఖులీ సమయమున ప్రజాప్రభోధము గలిగించి, అన్ని పక్షములను ఏకముఖమునకు దెచ్చి, దేశగౌరవమును కాపాడుట ధర్మము. ఇంతటితో వీరి ధర్మము ముగియదు. ప్రజాశక్తిని బలపరుపవలయును. జాతీయ నిర్మాణ కార్యమును త్వరితముగ సాగింపవలయును. ప్రజాశక్తి క్షీణించుటచేతనే, దేశమున కిట్టి ముప్పు వాటిల్లినది. అది బలపడునేని, భారతీయుల సంకల్పము తప్పక సఫలమగును. అట్టి అనుకూల పరిణామము త్వరలో గలుగుగాక!

కొత్త చట్టములు

ఈవారపు ఫోటోసెంటు జార్జి గెజెట్టులో కొత్త చట్టములు కొన్ని, ప్రచురింపబడినవి. వీనిలో నొకటి డి. బి. కృష్ణన్ నాయకుగారి మల బారు పునెస్సె చట్టము. రెండవది, వెంకటరమణయ్యంగారి మద్రాసు గ్రామకొట్టల సవరణ చట్టము. మూడవది, మద్రాసునగర మ్యునిసిపలు సవరణ చట్టము. ఈచట్టమునందు, మద్రాసు కార్పరేషనుకు కమిషనరు నెన్నుకొను హక్కు నొసగవలయునని ప్రతిపాదించబడెను. కమిషనరు చేతము వేయి రూపాయలకన్న నెక్కువగ నుండగూడదని, చట్టము గోరుచున్నది. సత్యమూర్తిగారు దీనిని ప్రతిపాదించెదరు. శాసనసభవారు దీనినామోదించి,

కార్పరేషను పరిపాలనమును చక్కబెట్టుట భావ్యము.

అఖిలభారత సంగీతమహాసభ

కాంగ్రెసు సభ జరుగు సమయమున చెన్నపురిలో అఖిలభారత సంగీతమహాసభగూడ జరుగును. దక్షిణదేశ గాయకులును, ఉత్తరదేశ గాయకులును పలువురు విచ్చే సెనరనియు సంగీతశాస్త్రచర్చలు జరుగుననియు, సంగీతవాద్యముల ప్రదర్శనము జరుగుననియు, ప్రచురింపబడెను. పలుకుబడిగల ఆహ్వానసంఘ మేర్పడెను. ఆహ్వానసంఘ కార్యనిర్వాహకులు ధనసహాయము గోరుచు గావించిన ప్రకటనమును స్థలాంతరమున ప్రచురించితిమి. ఆహ్వానసంఘమున సభ్యులుగ చేరియు, ఇతరవిధముల సహాయముచేసియు, సంగీతసభల విజయమున కెల్లరును తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

బర్హంపురం మ్యునిసిపలు సంఘము

బర్హంపురం మ్యునిసిపలు సంఘమువారు మరియొకమారు ఉన్నవ రామలింగం పంతులుగారిని చైర్మనుగ నెన్నుకొని, వారియెడ తమ విశ్వాసమును కనుబరచిరి. దేశ సేవాపరులును, స్వార్థత్యాగులు నగు రామలింగం పంతులుగారు మ్యునిసిపలు పరిపాలనము విషయమునగూడ మిగుల శ్రద్ధవహించి పాటుబడుచున్నారు. వీరి పరిపాలనము క్రింద, బర్హంపురం మ్యునిసిపలు సంఘ మికమిద ఎక్కుడుగ పేరెన్నిక గాంచునని నమ్మెదము. ఎన్నికలలో గెలుపొందిన రామలింగం పంతులుగారిని అభినందించుచున్నారము.

గాంధీమహాత్ముని సింహళ ప్రయాణము

సి. రాజగోపాలాచారిగారు మున్నగువారు సింహళమున చేరుట. మహాత్ముడు మున్నగువారు రేపు కుక్రవారమునాడుగాని లేనిచో తప్పక ఎల్లండి శనివారమునాడుగాని కొలంబోలో నుందురు. వారందరును ఆదివారమునాడు మోటారులో గాలీకి వెళ్లెదరు. కనీసము లక్ష రూపాయలైనను సింహళమున వసూలుకొనలేను. ఆది గొప్పమొత్తముకాదు. విజ్ఞానసంబంధమునందు భారత సింహళదేశముల కక్షినాభావ సంబంధము గలదుగాన భారతదేశమునకు సహాయముచేయుట వలన సింహళమునకే మేలుకలుగని సిలోను. డెయిలీన్యూస్ విలేఖరితో రాజగోపాలాచారిగారు తెలిపిరి (ఫ్రీ ప్రెసు).

కడప పురపాలకసంఘము ఉపాధ్యక్షుని యెన్నిక

కడప పురపాలక సంఘసభ 7-11-27 తేదీని సమావేశమై శ్రీయ్యల పుల్లగూర శేషయ్య శెట్టిగారిని ఉపాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనిరి. శ్రీయ్యల సి. పి. రామచంద్రరావుగారు పోటి చేయలేదు. శ్రీ శెట్టిగారు కాంగ్రెసువారులు.

లక్ష్మీనరసింహుని నవంబరు నెలలోని కాన్పున నందు జరుగు అఖిలభారత ప్రేమయూనియను కాంగ్రెసుకు దివాన చమనులాభుగారు అధ్యక్షులుగ ఎన్నుకొనిరి.

విదేశవార్తలు

కామన్వెల్త్

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీ)

లండన్, నవంబరు 9:—ఇండియా పరిషత్తును ఆధి కారసంబంధ మైనదిగావని సర్ ల్యాండ్ మేజిస్ట్రేట్ ఈవెన్స్ నిర్ణయించిన ప్రభుత్వము నిర్ణయించింది. ఆరటి (బ్రిటిష్ పై) పరిషత్తు ఆధికారసంబంధ మైనది గావని ప్రభుత్వము నిర్ణయించింది. దానికి ఇండియా ప్రభుత్వమువారే బాధ్యులనిరి. ఇండియా ప్రభుత్వముతో ఆలోచించి ఆర్థికపరిశీలనలు వీరి పాలనము ముందు యంత్రములచే సైన్యములను నడుపుట ఎట్లు గావించ వలెనో ముందు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము నెట్లు ఏర్పరచుకొనెనో అను విషయములను ఇండియా ప్రభుత్వముతో యోచించి దేయవలసి యున్నదనిరి. ఈ విషయములను గూర్చి ఇండియావారు వారితో ఆలోచించుటచే లాభముగల్గును. తన ఇండియాపరిషత్తులచే బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునా ఇండియా ప్రభుత్వమునా భరించుకొనె యుండును. ఒక 250 పౌనులు సైనిక మొత్తమునుం డీయవలెను. తనతో జనరలు స్టాంపు ఆఫీసును అనుసరించుననిరి.

బ్లాన్కెలు ఆనకట్టనుగూర్చి చాంబర్లెన్ గారిట్లు జెప్పిరి. ఆఫీసినియా ప్రభుత్వమువారు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వముతో సంప్ర తించునట్లు బ్లాన్కెలు ఆనకట్ట కంట్రాక్టును ఆమోదించు కీయ దలచిన 1902 ఆంగ్లో ఆఫీసినియా ఒడంబడికను విరుద్ధముగా ప్రవర్తించినవారనడదు. కాని ఆఫీసినియా ప్రభుత్వమువారు తమవిధిని మరిచిపోవని నమ్ముచున్నాను. ఈ సంస్థములూ బ్రిటిష్ యంత్ర పైజెట్టేయి ప్రభుత్వ ప్రమేయ మేదనము రాలేదు. వారిని చిక్కులు రావలసినవి.

ఆంగ్లో ఇరాకు ఒడంబడిక రాయబారములు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీ)

లండన్, నవంబరు 9:—ఆంగ్లో ఇరాకు ఒడంబడిక సవరణనుగూర్చి రాయబారములు నిన్న యుద్ధము మరల ప్రారంభమైనవి. వర్తకనిబంధనసభలో ఒడంబడికను పాల్గొన్న 36 ప్రభుత్వములలో 18 గురు సంతకముచేసిరి.

ప్రభుత్వలసభ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంత్రీ)

లండన్, నవంబరు 9:—ఇండియా సంస్కరణములను విచారించుటకు రాయబారమును నియమించు కాలమును మార్చుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము ఆక్టోబరు 24 వ సమావేశమును మార్చువలెనని బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ తెచ్చిన సవరణలన్నియును ప్రభుత్వలసభవారు మొదటిసారి ఆమోదించిరి. ఈ బిల్లుపేరు ఇండియా ప్రభుత్వము ఆక్ట (రాయబారము) అనడదు. ఏ చ్యేవారము చర్చజరుగనని బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ అనుకొను చున్నాడు.

భారతదేశ సంస్కరణములు

రాయలు కమిషను-బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ

లండన్, నవం 8:—ప్రభుత్వలసభలో రాయబారము వను సభ్యులకేర్లను ప్రకటించుచు ముదుగానే ప్రభుత్వము వారి సమ్మతిని బడయక సభ్యులకేర్లను ప్రకటించుట బాగు లేదనిరి బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ.

ముందుగా పార్లమెంటు సమ్మతిని భవనీ ఎవరిని నియ మించవలెనో పార్లమెంటులో ముందుగా ప్రకటించుట యాచారముగనుక ముందుగా ఎవరును తెలియజేయవలెననిరి. అదియే రహస్యముగ నుంచవలసినదనుటకుగల కారణము. ఇదటమాత్రము చేర్చు ముందుగా తెలియలేదు. ఎంతయు సంతకము. ముందుగా ప్రకటించుట ప్రమాదకరముగానున్నను, విచారకరమనిరి. ఇంగ్లండులో రెండుసభలలో సభ్యులను నిర్ణయించి పనిచేయుట సియ్యున్నదనిరి. కొన్ని పక్షములవారినిగూడ నిర్ణయించి వారితో సంప్రదించి పనిచేయవలసియున్నదనిరి. రాయబారమువనకు నియమనమునుగూర్చి చర్చకు వెళ్లవలెననిరి. (స్ట్రాబూటర్ కమి

షన్) ఇండియా ప్రభుత్వమును మనవలెను, ఈబిల్లును, కలకత్తా నుండి ఆదివారమునాడేవల (ప్రకటించుటకు వార్తాపత్రికలలో నొకదానికి రాయబారమును చేర్చు వచ్చుచే వాటినిగూర్చి బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ ప్రస్తావించెను.

హాల్లేను ప్రభుత్వ—కమిషనును నియమించుట ముందుగా గాని యమించువనమును ముందుగా గాని ఈబిల్లును నిర్ణయించ వలసి యుండెననిరి.

ఆలివియరు ప్రభుత్వ—సమ్మతమును ఏమియును అను ముందుగా తనో చెబువలెననిరి. సమ్మతమును కావలసిన కాగ తిమునిచ్చితిని ఎదుట తెల్పవలసి రి బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వ. రాయలు కమిషను చేర్చుట ప్రకటించుటకు ముందుగా చర్చ చేయుటను ప్రమాదములేదనిరి. ముందుగా తాము ఆలోచించిన విధానమునకు ప్రభుత్వము వారు బాధ్యతను నిర్వహించగల వర్చ ఎత్తుకొను తగాదా లేదనిరి. ఒకేపార్లమెంటు వారు ఈ రెండువిషయ యములను జేర్చుటచే ప్రమాదములేదనిరి.

బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వము

లండన్, నవంబరు 8:—రాయలు కమిషను ఆకారంగముగనున్నది. భారతీయులను జేర్చు కొన్న కొంతవరకు భారతీయులలో కొంతమందిగూడ గాయలు కమిషను పూర్తిగా వార్లమెంటు ముందుగా చూడుట సంస్కరణ చట్టమును అనుసరించునో యున్నది. పదేండ్లకు భారతీయుల గతిని నిర్ణయించు రాయలు కమిషనులో భారతీయు లను లేకుండ జేయుట గొప్పభావము అని పత్రికా ప్రతినిధితో బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వము చెప్పిరి.

నావరై మునికుడు బోలిషియాను బయలుదేరెను.

నావికుని పరిచర్యలు

లండన్, నవంబరు 8:—రెడ్ ఫోర్స్ లు అను నావికాని పరిచర్యలు చివరకు పోలిషు, బీబి, స్ట్రోయి అనువార్లను జరి మానావేసిరి. వారిద్దరులను బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వము నిర్ణయించెను.

కెయితు మిల్లరు వైమనిషు అ మరల బర్మింగ్ హామ్ ప్రభుత్వమును ఇంజను బోలిషియాను ప్రారంభించెను.

న్యాయాధికారుల సమ్మె

న్యాయవాదులు నివ్వట్లు లగుట

లండన్, నవంబరు 9:—చాలాకాలమునుండి సివిల్ కోర్టు జడ్జిగా పనిచేయుచున్న న్యాయవాది తనపేరును ప్రకటించక వచ్చుటచే న్యాయసానుననుకు బోసిరి. అందుచే ఇతర న్యాయాధికారులు ఆలస్యతో ఏకీభవించుచు వారగుడా న్యాయసానుననుకు బోలేరు. రెండుగంటలు కోర్టులో పనిజరుగ నే లేదు. డిజిటరు ప్రారంభించునను కోర్టును మూసివేసిరి.

ఇండియాకు సరాసరి పయనము

రెడ్ ఫోర్స్, నవంబరు 8:—రేవుయము కప్లక్ ముకింగ్ హామ్ రైల్వే నెట్లు హిక్లరుగాను ఇండియాకు సరాసరిచేరటను ఆపావనుగర్గర బయలుదేరెననిరి.

ఆంగ్లో ఈజిప్టు రాయబారములు

సర్వతూపాపాగారు

లండన్, నవంబరు 8:—సర్వతూ పాపాగారు ఈజిప్టు కేడు బయలుదేరిరి. ఒకవారము చాంబర్లెన్ గారిలోను ఒక కాంగ కాన్ఫరెన్సునువారిలోను మాట్లాడిరి.

నిజకు వేసవిలో మాట్లాడినట్లులే మాట్లాడితిమి యుక్రొత్తగా ఇజిప్టు జెప్టుకు వీలులేదనియు కాని రాయబార ములన్నియు ఆంగ్లో ఈజిప్టు స్నేహమును మరింత ఎక్కువజేసె ననియు ఈస్నేహము మరింత ఎక్కువయిన చిహ్నము లొలగి పోవుననియు సర్వతూ పాపాగారు నుడిచిరి. దూకుటతో రెండు జేతములను స్నేహము కుదురుననిరి.

పాఠ మెంటుసభ ప్రారంభము

చీ గా పరిశీలనలు

లండన్, నవంబరు 9:—బాగ్దాదులలో 238000 ము డికి పనిలేదని పార్లమెంటులో సర్ ఆర్థర్ జెట్టి మొయిట్లకు గారు చెప్పెను.

గొట్టపు పంపెనుల పన్నులే 2766000 పౌనులు అదా యము వచ్చెననిరి.

వేటకుక్కల పంపెనులు సొమ్ము అంతగా రాలేదట.

వంగలక్షీ మిల్లుల కేసు

ముల్లీ జెయిత్ కాంపెనీ సొత్తుము

కలకత్తా, నవం 9:—బొంబాయి కాపససభ సభ్యులను ముల్లీ జెయిత్ కాంపెనీ సొత్తును అను లాబ్బి వారాయబిగాడునే యు వంగలక్షీ మిల్లులకేసులో సొత్తుమిచ్చిరి. “మిల్లులకు కలకత్తా ప్రాంతీయ వార్తా ప్రతినిధులనుండి. వారే బిల్లుల తీసుకొ నునుండిరి. వా కేసును నిర్ణయించు దేవులందరేను. బి. వె.లా గొగ్గిగారే వాతో ముచ్చటించుచుండిరి. మొదటినుండియు మిల్లుల నూకేయే యుండెడి. అద్యక్షుగా వాకేమియు చెప్పకును ఈయితేను. కేసు వా కచ్చిచ్చుచుండిరి. కేసు డియ్యనకై అనేకకరులు యుత్తము లంపితిరి. 1 అక్ష మొద లు రి లక్షలవర కచ్చిచ్చుచుండిరి. అది చాటిని రాయలునూ నిలిచి. చూపిన 45 వేల రూపాయలు ప్రామాణిక నోటు బి. కె. లాగిగారే వాతో నిచ్చిరి. దానికి సంబంధించిన దాఖ్తీయలేను. కేసు 175 వేల బాకీపడితిని ముహూరుతప్ప గా కేసు నాలుగు నూకే బాకీయున్నది 50 వేలని చెప్పితిని. దాని పై ముహూరు మిల్లుల నూకే మెంటు ఎవరో మార్పు చున్నట్లు ఆల్లు డిరిగిన నావ 235 వేలు ఇచ్చునట్లు తెలి చెను. (ఆ.పే.)

తిరుచునావల్లి కారిక సంఘము

ఖరగ్నానా సభా తీర్మానములకు తమ సానుభూతి తెలుపుట

తిరుచునావల్లి, నవంబరు 8:—ఇంజనీరింగు వర్గము వారు కాల్కి సంఘసభ ఆధికారస్థాయిగాని యాధిపత్యమున జరిగి ఈవిధిని తీర్మానములు గావించుటకు.

అఖిలభారత రైల్వే ఫెడరేషనువారు కచ్చివచ్చుట స మ్యేకట్టుటకు ఒడవుగవున్నము. ఇంజనీరింగు వర్గమువారు నియు గొత్తలొకమునున్న సమజాయముల గావించవలెను. 200 మందికి పనిలేదు.

ముహూరు రెండువందల ఇంజనీరింగు (మోల్డింగు) కార్మి కులను పనిలేదని ఇంజను పంపిణీసేరని తెలియుచున్నది.

నోటీసు

అమలాపురం డి. ము. కోర్టులో

O. S. No. 301 of 1927.

అమలాపురం జార్జి కారొనేను కమిటి

నలు కమిటీల తరపున

వాదులు:—1. మంత్రివరగడ కవులబ్బయ్యగారు,

2. పచ్చిగోళ్ల సత్యనారాయణమూర్తిగారు,

versus

ప్రతివాదు:—1. రాధాకృష్ణ శివరామరావునాయుడు గారు వగయరా.

1 ప్రతివాదిగారు అమలాపురం జార్జి కారొనేనున్ ఘండులో నుంచి బయలు పుచ్చుకొని పదవ కారొనేను సబుకమిటి వారివలన నియమింపబడిన బ్రెస్టిలకేర తాము స్వయముగానున్న తన అభిప్రాయమును అప్పటికి మయిన ర్లయినందు వారికి గార్జియముగానున్న ప్రాయించి యిచ్చిన ది 28-5-1912 సం॥ రం తేదీగు రిజిస్ట్రీ అసాధ్యసపు తనఖా దస్తావేజు తాలూన బాకీని రాబట్టుటకుగాను సమయ కారొ నేనును సబుకమిటి వారిస్థాని నియమింపబడిన రాబాట్రిస్టిలగ వాదులు సదరు కారొనేనును కమిటీల తరపున యున్న అల్లు డిబు లేదని కోర్టువారు యెంచేయడం అమలాపురం గ్రామం లేక తాలూకా ప్రజలతరపున నున్న represent చేసి దావా చేయుటకుగాను నిమి (ప్రాజెక్టు కోడ్ 1 వ షెడ్యూలు 1 వ ఆర్డరు 8 వ రూలు ప్రకారం సెలవుగొంది యానెంబరున వాడు ది 15-10-27 సం॥ రం తేదీ దావా దాఖలుచేసి నారు. సదరు దావాకు ది 18-11-27 సం॥ తేదీ వాయి ఆరుపున్నది. కాబట్టి సదరు గ్రంథంలో ఎవరయినా ఏదయినా వాదనలు చేయ లేదుకొన్నయడం వారు సదరు వాయిదా తేదీసాటికి తాము స్వయముగాని పరిశీలనగారి ద్వారాగాని హాజరుము వాడించుకొని అందుపయన కోర్టువారివలన తాము లా ప్రకారం పొందగలిగే పరిహారములను పొందవచ్చున! యిందుమాలముగా తెలియపర్చవలెను. అమలాపురం, తురగా శ్రీ గాయమూర్తి, బి.వి.వి.ఎల్ 23-10-27 వాదులతరపు స్పీడరు.

మదరాసు వార్తలు

రాకపోకలు:—పర్. కె. సి. బోనుగూడ గతరాత్రి కలకత్తా వెళ్లిరి. పి. పి. బిర్లుగూడ భార్యతో నేటి మధ్యాహ్నం బెంగళూరు వెళ్లిరి.

మద్రాసు రాజధాని మస్లిమునమితి :—పైస మితి యొక్క వార్షికసభ దిశంబరు 10 వ తేదీ నిశచారము సాయంకాలము 5 గంటలకు వార్షికులకు కిరి యెట్టబోలు చెట్టి నీధిలోనున్న దక్షిణ యిండియా చర్మ వర్తకసంఘమువారి ఆసరణలో జరుగను.

అఖిలభారత పత్రికాసంపాదకుల మహాసభ:—రాజోవు కాంగ్రెసు సందర్భమున పైసభను జరిపించువిషయమై ఆలోచించుటకు నేటిసాయంకాలము 4-30 గంటలకు “స్వదేశ మిత్రము” కార్యాలయమునంద సభకు పత్రికాసంపాదకులగు పి. రంగస్వామిఅయ్యంగారు దేశీయ పత్రికా సంపాదకుల ప్రభుసమావేశమును జరిపించెదరు.

అఖిలభారత మహమ్మదీయ విద్యామహాసభ :—పైసభకు వాలంటీరుల నెక్కుకొనుటకు నవంబరు 12 వ తేదీ శనివారం సాయంకాలము 5 గంటలకు ముంపుటుగోడులోని “లాల్ హాలు” లో మస్లిము విద్యార్థులు సమావేశమగుదురు. ఎన్. ఎం. ఫాసిత్, జి. మెల్కార్, హమీదుహుస్సేను సైత్ గార్లు ఉపన్యాసముల నిచ్చెదరు.

బాలభటసంఘము:—మద్రాసు రాష్ట్రబాలభటసంఘముయొక్క ఆరవవార్షికసభయొక్క బహిరంగ సమావేశము నవంబరు 12 వతేదీ శనివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు ప్రీసి కేసు దక్షిణ బీరగోడ్డులో, లేడీ వెస్టాన పాడునందు జంబోరీహాలులో జరుగను.

డా॥ అనిమెంటుగారు, గౌ॥ సర్ సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు, గౌ॥ వ్యా॥ యం. వెంకటసుబ్బారావుగారు శ్రీమతి జయలక్ష్మిమహారీ గారు, ఎ. కె. లీలిగాడు, బాలభటోద్యమమునుగూర్చి యుపన్యాసముల నిచ్చెదరు. గవర్నరుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు.

జగన్నాథ భక్తసభ:—ఎగ్జుకు “వేదవిలాసు” నందు యాక్రిందిప్రధర్మములు జరుపబడును. ఆదివారం 18-11-27 సాయంకాలం 4-15 గంటలకు ముడికొండకా వెంకటరామయ్యగారు గాత్రము, పోలగాం కేశవఅయ్యగారు ఫీడేలు, పాలఘాటు మణి మృదంగం.

శనివారం 19-11-27 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు పట్టారు వెంకటరామ శాస్త్రి మారు పానుకా పట్టాభిషేకము, ఆదివారము 20-11-27 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు బులూరు కృష్ణమూర్తి శాస్త్రియి గోటువాడ్యము, తిరుమారు శంకరమీనను మృదంగం. ఆదివారము 27-11-27 సాయంకాలము 4-15 గంటలకు కాలక్షేపము.

మద్రాసు కుళాయిల నీటిసప్లము

రెడ్ హిల్స్ చెరువులో ఇటీవల వర్షపాతమువల్ల నీరు పోచినది. ఇప్పుడు చెరువులో నీరు 8598 అడుగులలోనుఉన్నది. ఇంకను కిక్కి అడుగుల నీరు వచ్చినచోగాని చెరువు నిండదు. నిన్న ఉదయమునను నిన్న మధ్యాహ్నము 1 గంటకు నీరు పోచినది. నిరంతరముగా చెరువులోనికి నీరు వచ్చుచున్నది. గత సంవత్సరము ఈ తేదీయందే చెరువులో 41.8 అడుగుల నీరుండెను. ఇంకను చెరువులోకి రావగిన నీటిసప్లము 1.5 లక్షల గాలనుల నీరు పూర్వపు అగుయండెను. ఇప్పుడు నీటిసప్లము మితముగా చేయబడుచున్నను ఇప్పుడు మొత్తమున రోజు 1-కి 1 కోటి 82 లక్షల గాలను మాత్రమే పప్లము చేయబడుచున్నది. గత సంవత్సరము యీ తేదీలయందుండిన నీటి నిలువయుండినయెడల కుళాయిల నీటిసప్లము నిరాఘాటుముగా చేయబడును. (హిందూపత్రిక) నేడు ఉదయం 6 గంటలకు రెడ్ హిల్స్ చెరువులో 85-6 అడుగుల నీరుఉన్నదని తెలిసినది.

మద్రాసు కార్పొరేషను

అధ్యక్షుని ఎన్నిక 16-11-27 తేదీ బుగవారం సాయంత్రం 5-15 గంటలకు కార్పొరేషను సభ జరుగను. శ్రాత్త ప్రెసిడెంటు ఎన్నుకోబడును. సాయంపండుకులభ్యులు 10 మంది ఎన్నుకోబడుదురు.

తిరునెల్వేళి అర్చకు లో ఆసకేటిపు సంఘము 7 వ వార్షికోత్సవము నవంబరు, 12 వ తేదీ శనివారం సాయంకాలం 4 గంటలకు హిందూ మైసూలులో జరుగను. పి.ఎ. హెచ్. టువుకా మొండుగారు అధ్యక్షత వహించెదరు. జి. కె. దేవభద్రగారు “కా ఆరచేషను” గూర్చి యుపన్యాసము నిచ్చెదరు.

మద్రాసు గవర్నరుగారు నెల్లూరు తుపానునప్టము చూచుటకై నేడు వెల్లెదరు నెల్లూరులో తుపానునల్ల కలిగిన నప్టమును పరిశీలించుటకై మద్రాసు గవర్నరుగారు నేడు ఉదయము బయలుదేరి బెల్లెదరనియు తిరిగి నేటి సాయంకాలమే తిరిగి వచ్చెదరనియు తెలియుచున్నది.

ప్రాచ్యపాఠశాల గానము

మినెన్ కజిన్సుగారి ఉపన్యాసము నిన్నటి సాయంకాలము 5-30 గంటలకు హైకోర్టు నందు సభజరిగెను. అందు ప్రధాన వ్యాయమూర్తిగాడు అగ్రాసనాధిపతిగానుండిరి. మినెన్ కజిన్సుగారు గానమునుగూర్చి ముచ్చటించిరి. కళాభిరుచి మనయందభివృద్ధి కావలెనన్న గానమునుగూర్చి తెలిసికొనవలెన పాశ్చాత్య ఖండములయందు గానము నొక కళగా భావించుటగాని తూర్పు ఖండములవలె నొక శాస్త్రముగా పరిగణింపరు. పడమటి ఖండములయందు గానము 40 సంవత్సరములనుండియే కలదు. కాని హిందూ దేశమందు గానము 4000 సంవత్సరములనుండియు కలదు. గానము హిందూ దేశమునుండి పడమటకు వ్యాపించెననియు పడమటపై తాగరస్ అను గ్రీకుజేస్తునిచే కనగొనబడెను. హిందూ దేశము రాగపూరితమైన దేశము. అన్ని దేశముల కన్న భారతీయులు గానము నుపయోగించుటకు. ప్రాచ్యకాలము నుండి సూర్యాస్తమయమువరకు గానముచుదురు. పెండ్లిండ్లు మొదలగు పుభకార్యములయందును, చచ్చిపోవుట మొదలగు విచార సమయములయందును గానము ఉడును. పాశ్చాత్యదేశములు ఈ దేశముచున్న రాగములయొక్క అతినూత్న భేదములను గ్రహించలేదు. కాని పాశ్చాత్యులయందు శంకరాధరము మిక్కిలి అందచాయకముగ వాడబడుచున్నది. భారతీయులు నూత్న గానములగునక 72 రాగములతో పాడగలగుచున్నారు. పాశ్చాత్యులకు 8 రాగములే వచ్చును. పాశ్చాత్య గానమునందు శ్రావ్యమును ఇంపునుగలదు. కాని హిందూ దేశగానమునందు ఇంపులేదనిరి.

దక్షిణ హిందూ దేశమందున్న గానము మతపరబంధము గాను ప్రపంచక సంబంధముగాను ఉండును. పాశ్చాత్య గానము ప్రకృతి స్వరూపము చెంది ఆ వేళమును కలుగజేయుచుండును. హిందూ దేశమందున్న రాగములును నియమికాలములందు నియమిత రాగములు వచ్చుచుదురు. అట్టి యేర్పాటు మంచిది.

అగ్రాసనాధిపతిగాడు ఉపన్యాసములను ప్రస్తుతించుచు మాట్లాడిరి. అగ్రాసనాధిపతికి అభివందనములతో సభ ముగిసెను.

“హిందూసంసార్” కేసు

పండిత జయ్యర్థులుగారిని విడుదల చేయరాదు ప్రభుత్వపు పట్టుదల అలహాబాదు, నవం 9:—హిందూ సంసార పత్రికాధిపతులను నిర్దోషులని విడుదలరాదని ప్రభుత్వమువారు గావించిన అప్పీలు విచారంపబడెను. సంపాదకులు వ్యాయాధికారిచే సంవత్సరము విడితైదును 500 రూపాయల జరిమానాయు విధింపబడెను. మిగిలినవారికి మూడునెలల విడితైదు విధింపబడెను. సెషన్సు వ్యాయమూర్తి ముద్తూయుని నిర్దోషులనియెను. అందు వలన ప్రభుత్వమువారు గావించిన అప్పీలు విచారము రాగా హైకోర్టునందలి వ్యాయాధిపతులు ముద్తూయుని చోటుని వ్యాయాధికారి విధించిన కిత్తుల ఖాయపరచిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

బుచ్చిరెడ్డి పాలెము (నెల్లూరు జిల్లా)

(ఒక విలేఖరి) నవంబరు 9:—ఈ నెల తేదీ 1 ని మంగళవారము ఉదయము 8 గంటలనుండి వర్షముకు, సాయంత్రము 4 గంటలనుండి గాలియు, వర్షము, వీచును, రాత్రి 8 నుండి 10 గంటలవరకు తుపానుకొట్టి గ్రామమంతయు నప్టమైనది. వృక్షములన్నియు విరిగి పడినవి. పూరిండు కూలినవి. పెంకులు లేచినవి. మిట్టపై గోడలు విరిగిపడినవి. ఎత్తయినఇండ్లకు మంచిబెట్టలు తగిలినవి. కొన్ని పశువులు నప్టమైనవి. 7, 8 మంది చనిపోయిరి. కత్తికోటు పెంకుటిండుకు రేకులతో వేయబడినవిని రూపులేవు. 80 ఆడుగుల ఎత్తుగలరథము కూలిపడినది. వడ్లకొట్టు ఎగిరిపోయి 70-80 పుట్ల భాగ్యము నప్టమైనది. వడ్లకొనులు గర్జనమైనవి. గ్రామమొత్తమున 2 లక్షలకు మించిన నప్టము గలదు.

గర్జనము వీరలకు దాదాపు 1000-0-0 ల వరకు మా గ్రామసనికిలకు బెజవాడ సుందరరామిరెడ్డి చంద్రశేఖర రెడ్డి మేనమామి సీతారామ రెడ్డిగార్లు ద్రవ్యరూపమునను, శ్రీయుత బెజవాడ రామ చంద్రా రెడ్డిగారు భాగ్యరూపమునను విరివిగా ధర్మముల జేసిరి.

యూనియన్ కలరా గ్రామ మంతయు చెత్తతోను కుళ్లు వస్తువులతోను మురిగియున్నపుడు దినదినము విడుచక వర్షియచు కలరా వ్యాధి పాడనూపియున్న యిక్కాలమున మాబోర్డు అధ్యక్షులగు శ్రీయుత దొడ్ల బలరామ రెడ్డిగారు ఎక్కుడు శ్రద్ధబూని గ్రామ పారిశుధ్యమును శేయించినందులకు వందనీయులు. కలరా వ్యాధిగ్రస్తులకును, గోడలక్రింద, దూలములక్రింద బడి చెబ్బలదినిన రోగులయొక మిక్కిలి కనికరముతో చికిత్సల జేసిన మా సర్జన్ గారు మిల వందనీయులు.

భూకంపము ఈ దినము ఉదయము పది గంటలకు గ్రామమంతయు నణికి మోలారు ఎవ్వునప్పుడు కల్లునట్టి ధ్వనితో 15 సెకనుల కాలముండెను. కాని ప్రమాదము లేదనియులేవు. ఈభూకంపము యెంతవరకున్నది తోపదు.

జిల్లాబోర్డు రస్తాల వెంటను దొంగల వెంటను బడియున్న చెట్లను రైతులలో వీరులేగాక ధనికులు సైతము కొట్టుకొనిపోవుచున్నాడు. త్వరలో భద్రపరచి యేలము వేయించవలసినదని కోరియుండినను లోకలో బోర్డువారు శ్రద్ధ తీసికొనకబోవుట మిగులవిచారకరము.

బరంపుర పురపాలకసంఘ అధ్యక్షుని ఎన్నిక

రామలింగం పంతులుగారే విజయమందుట బరంపురము, నవంబరు 9:—స్థానిక కాంగ్రెసు సంఘ నాయకులు పండిత రామలింగంపంతులుగారు నిన్న పురపాలక సంఘ అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడిరి. తరువాత వారి నూరే గించిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

ప్రజల ఉత్సాహము. బరంపురం, నవం 8:—బరంపురం మునిసిపలుఎన్నిక నిన్న సాయంకాలము జరిగెను. ఉన్నం వరహో వెంకట బుచ్చిరామ లింగంపంతులుగారు బి.ఎ, ఎల్.టి., ప్రాత అధ్యక్షులు తిరిగి ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి 11 ఓట్లువచ్చెను. ప్రత్యర్థిగనిలచిన ఉన్నం రామలింగంగారికి (కంట్రాక్టరు) 10 ఓట్లువచ్చినవి. కాంగ్రెసు పక్ష నాయకులును స్వార్థత్యాగియు నిరాడంబర జీవితము నను పండిత రామలింగంగారి విజయవార్త తెలియగానే మునిసిపలు మండలము చుట్టుమూగియుండిన జనము “గాంధీమహాత్మాకు జే” యని కేక విడుచు పార్శ్వ గ్యులు చెలరేగ వారికి పూలదండలు వేసి ఉత్సవముతో ఊరేగింపు చేసెరి. ఉత్సవ మున్న వీధులలో నిండిపోవునపు డకేకమంది అందు పాల్గొనిరి. ఉత్సవమునందలి విశేషమేమన ప్రముఖనక కాలినడకనే అనుదినము ఊరంతయు తిరిగి ముఖ్యముగ సేదజూలట పాకెవాండ్రకు విశేషము యిబ్బందులు లేకుండ జూచుచుండిన మునిసిపలు అధ్యక్షుని యెడల తమకొరవము జూపుటకై మాలవాండ్రుడెప్పులు వాయిం చుచు ఊరేగింపునందు పాల్గొనిరి.

(ఒకవిలేఖరి) కలకత్తా, నవం 7:—కలకత్తా వర్తకమండలి కార్పొరేషన్ ప్రపంచ మోటారు ట్రాన్స్పోర్టు కాంగ్రెసునకు భారత ప్రతినిధిగ నిర్ణయించుటలోనున్న ఆర్. కె. బొమాంజిగారిని తమ ప్రతినిధిగ నెన్నుకొన్నట్లులకు తీరవంపిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

“సత్యాన్వేషణకై జీవితసమర్పణము”

విషయేంద్రియనిగ్రహము - పురుష ప్రయత్నము

చ రా చ ర జీ వై క్య ని ధ్ధాం త ము

స ర్ జ గ దీ శ చంద్ర ని మ హా ప న్నా స ము.

సర్. జగదీశచంద్రుని నిన్నటి సాయంత్రము గోఖలే భవనమును “సత్యాన్వేషణకై జీవితసమర్పణము” అను విషయమును గూర్చి భారతవిప్లవసమాజ యాజమాన్యమున మహా పన్యాసము గావించెను. బెల్గ్రేట్లు బెట్టినను భవనమంతయు నిర్జీవమును మునుగునే సభ్యుల చేరింపిరి. సభ్యులలో ఉన్నతవ్యోమముల సాక్షాత్తులు స్త్రీలు విద్యార్థులు పెక్కుమందిగలరు. సభకు బెల్గ్రేట్లద్వారా వెనులైన రు 875 లకు భారతీయ విజ్ఞాన సమాజపత్రికను బోనుగారికి సమర్పించిరి.

స్వామయ్యూర్తి, వి. వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు సర్ జగదీశచంద్రుని గూర్చి సభ్యులకెరింగించుచు “జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునకు జంతుమే” యనునట్లు ప్రపంచవిఖ్యాతపూర్వపుడగు జగదీశచంద్రుని గూర్చి తెలియజేయబూతుల సాహసముని పట్టిరి.

విజ్ఞానసమాజమువారు బోనుగారికిర్పించిన సన్మాన పత్రముం దట్లుగలదు. “మహాభాగ! చారిత్రక ప్రసిద్ధిమును ఈ చంద్రపురికి మిమ్ములను ఆత్మంత్రప్రేమవాహినిని నిల్పిరియు అంతరంగములతో మనఃపూర్వక స్వాగత మొసంగుచున్నారము. మానవజాతి కెల్లను విజ్ఞానదీపికను ప్రసరింపజేసిన మహాశయల రగు మిమ్ముల మాయెడకురావించుకొను మహద్భాగ్య ముట్టినందులకు మేము ప్రార్థించుచున్నారము. భౌతికశాస్త్రపరిశోధనల యందు పురుషకార మెంతటిమనఃకార్యముల సాధింపబాటునో మీరు మీసహజ పాండిత్యప్రతిభచే మీయపూర్వజ్ఞానతేజో రాశిచే ప్రాకృతీచిత్రముల కన్నిటికిని దివ్యసందేశముల నెల్లు ప్రసరింప చేయజాలితిరోయని మేము విత్తెరించుకొననపుడు పార్లమెంటులమనలమై సగర్వితుల మునుచున్నారము. స్వపతిభక్తిగాక మానవవిజ్ఞానాభివృద్ధికై మీరుగావించిన నిరంతర ఆసక్తి, అసామాన్య అమూల్యముగ కృషియొక్క ఫలితములు ప్రపంచమునంతను ఆశ్చర్యసంప్రదమతరంగములందు ముంచివేసినవి. ప్రాకృతిక పశ్చిమఖండములకు ప్రసాదింప గల దివ్య శాస్త్రీయసందేశమును ప్రస్ఫుటముగ దశదశాంతముల చాటిరి. మనదేశమునందు సందర్శనార్థ ముదించి అతిహేయ మగు నిందాలాపముల దోలలాడెడి టింబరి ప్రేక్షకులెట్టిఅసంబద్ధప్రలాపము లాడినను వివేకానందుని మహోద్యమముచేతను గాంధీమహాత్ముని నామధారసభారలచేతను ప్రభుత్వచంద్రకే, రామను, తమబోంట్ల శాస్త్రపరిశోధనాజ్ఞానముచేతను రవీంద్రుని దివ్యకవితాగానముచేతను భారతీయనాగరిక విజ్ఞానరుచులు దిగంతములవ్యాపించి ఆజ్ఞానతమసమును పటాపంచలు గావించినవి. కలకత్తానగరమందు తమచేసంస్థాపింప బడిన ప్రసిద్ధకాస్త్రాగారము భారతీయశాస్త్రనియమని చెప్పవచ్చును న్నది. సర్వదయాపరుడగు భగవానుడు మీర చిరాయురారోగ్యముల నొసంగుగాలి!

సర్ జగదీశ చంద్రబోసు

సన్మానపత్రమునకు కృతజ్ఞతనుదెల్పుచు గడచిన పది దినములనుండియు తాను సభలందుపర్యటించుచుంటిమనియు, నేడు సత్యాన్వేషణమందు జ్ఞానేంద్రియాభివృద్ధి యను అత్యంత ప్రధానాంశముగూర్చి యుపన్యసించబూనితిమనియు, అచంచలనితయందున్న వస్తు బుద్ధియైనను జీవహితమేననియు, బాధానుభవముచే, సంక్షోభముచే ముందు కడుగడుచువుడై తీవ్రయంతముగ నుండుననియు, జీవకోటి మంతయు భిన్న స్వరూపములతోనన్నను తుదకొక్కటే యనియు, భారతవర్షమందు జ్ఞానము మతాంతర్యాగముగ పరిగణింపబడుచున్నదనియు నుచిరి.

ఉత్తరార్ధము విష్ణుల యంత్రసహాయమున కలకత్తా దాక్షిణ్యార్ధములందు తమవ్యాపింపబడిన కాస్త్రాగారముల చిత్రపటములను ప్రదర్శించి భారతీయు లొక్కొక్కరును తమకాస్త్రాగారమునందుభాగశక్తి ఒక్కొక్కపువ్వు మర్పణజేసి నను సమస్తజాతులందును భారతదేశముతులలేని యశస్సంద గలదని పట్టిరి. భారతీయులందు దేహ మనోబలసంపన్నులు తమ మాతృభూమికై ప్రాణములర్పింప సంసిద్ధులై యుండవలె

ను. తమ శాస్త్ర పరిశోధనా గార ర్ ఘం ధు చేనా లయమునకు దీపికను గొంపోపు స్త్రీచిహ్నముకట్టి కలరు. భారతీయులు స్త్రీలను ప్రధానాంశము నొసంగిరి. స్త్రీయే జ్ఞాన తేజమును ప్రసరింపజేయును. తమ కర్మాగారము నకు లోభగమన నుండరాదు మొందుకలదు. అందుకొత్తములును పశుపక్షిమృగాదులను ఆశ్చర్యమైతిచే జరిల్లుచుండును. దార్శినింగునందు సముద్రమట్టమునకు 7030 ల మై. పెల్లె బాగమున అనంతహిమప్రసంతియందు తాము స్థాపించిన మరొక కర్మాగారమును ప్రదర్శించి తామే కృషినితీయ, ప్రాచీన భారతీయు సాంప్రదాయముల పునరుద్ధరించుటకై యధాశక్తి సహపురుషామనియు, భారతీయులెల్లరను ఆశ్చర్యములందేకి భావమును బూనియున్నారనియు, చరిత్రను బాగుగ జరిపిన వారు భారతనాగరికయొక్క సమన్వయసిద్ధాంతమును గ్రహింప జాలియుండురనియు, ఆట్టి సమన్వయ భావనాభివ్యక్తి మునే అనేకజాతులచేతమును స్వగృహముగ జేసికొనజాలిరి. మరయందరయొక్క సంద్యుక్తప్రయత్నములచేతనే భావమహత్తర భారతవర్షమును నిర్మింపజాలదు” అనిపట్టిరి.

మైసూరు- ఆరామనగరము

ఉత్తరార్ధ మైసూరురాష్ట్రమున కరిగినపుడు నేను నా స్వాస్థి కాశ్యముల భౌతికరూపమున కనులారగాంచకతిరిగిని. పూర్వకాలమందు విక్రమాదిత్యుని యీసానము చతుష్టవ్వ కళా ప్రపూర్ణులగు నవరత్నములు పరిత్యజింపబడినవి. మైసూరునందు జాతీయవిద్యార్థిసంస్థానములనను, ప్రజాతేనుకరములగు మరయును పెక్కుసంఖ్యలనను ఈయాశయ మాకృతినదాల్చినది. వినిర్మలచారిత్రమును, నిరాదంబర జీవనమును ధూపతి జ్ఞానాభివృద్ధియందు ఆశ్చర్యతమహాలము గలిగియున్నాడు. మహామృతీయ ఉన్నతజ్ఞానసంపన్నుడైన అమాత్యశేఖరుని సాహాయ్యమును, రాజకార్య నిర్వహణ ముందు స్వీకరింపజాలెను. మేము సాంఘికదుర్భిమానమున కీ సంస్థానమును నెలపులేకుండుట అసామాన్యవిషయము. ముఖ్య పట్టణమున మైసూరు ఆరామనగరము. అట్టి నగర నిర్మాత చాతుర్యమును నా ప్రపంచయాత్రయందెప్పుడును జూచియుండలేదు. భారతీయ ప్రాచీన నాగరికత జనసామాన్యములగు పాదుకాని ప్రజల ఉత్తమ భావోన్మతికి తోడ్పడుటగాంచి నేను విస్మితుడనైతిని. వివాశకరముగ కావేరీ మహా ప్రవాహమును పర్యటాకారముగల ఆనకట్టచే అరికట్టుటగాంచిన పురుషు కావేరీ జలమంతయు నెల్లు ఫలసాయమున కుపకరింపబడినదో గుర్తింపజాలిరి. కావేరీ స్వరూప ప్రతిమా ఉన్నామును తిలకించవలసినదిగ నన్ను పనివారు కోరిరి. అనిగ్రహము హస్తముండున్న కమండలముద్వారా భూమినంతయుసస్యశ్యామలగజేయు నట్టి దిక్పరవంతి ప్రవహించుచుండెను. అది ఆమెరికాదేశమందు నయాగరానదివద్ద నుండెడి దారులను విసరడి తిరుగలిగెను. దీనదయాపరయు, ఉదారమానసయుగ అన్నపూర్ణాదేవి నిగ్రహము.

మన ప్రాచీనులు పూర్వకాలమందు ఆగమ్యములగు కీకార్యముల మానవనివాస యోగ్యములగు గావించుటయేగాక మానసికాధ్యాత్మిక సామ్రాజ్యములందు జయభేరులను మ్రోగించిరి. అనంతమగు సత్యాన్వేషణమందు మనస్సు నెట్లునిర్బంధించునెను? నాడీ సంచలనశక్తి

సత్యాన్వేషణకు భావస్పృశ్యకరము అవశ్యమగుటం జేసి నాడీ నిర్మాణ ఆచు నూత్రములను తెలిసికొను బూజ్య కమై యున్నది. వృక్షజాతులందును నాడీ నిర్మాణమును కనిపెట్టు జాలితిని. మన యాధ్యాత్మికజీవనమందు త్రిమజ్జాసాన న కండలి స్వాభావిక ప్రతిచేష్టికములు తోడ్పడజాలను. నాడీ విషయ పరిజ్ఞానమును ప్రసరింపజేయు ప్రత్యేకసాధన మెట్టి ఒకతావునుండి జేరొక తావునకు నాడీ తంతులద్వారా ఈపరిగ్రహణశక్తి గొంపోబడుచున్నది. దీనిచే కండరముల సంచలన మేర్పడుచున్నది.

గాజుగొట్టులలో జాగ్రత్తగ షెంచబడినమొక్క ప్రవర్ధమానముగగన్నట్లుమండినయథార్థముగకృత్యోపాయముగన్నది. నా నిర్మాణము కలదుగాని ప్రయోగాభావముచే నిర్ణయపూర్వు మున్నది. ఈస్థితియందుండుమొక్కను పరిశీలించుటకడచి తమకు నుండును. చిట్టమును ఉన్నట్లులుగాక బాధానుభవమే మానవుని నిజమును ప్రపూర్ణుని జేయజాలను. ఉద్ధివనలేని నరము అచంచలమై యుండును. కాని బాహ్యప్రకృతి వానికి ప్రాత్యక్ష మొసంగును. భావోద్ధిపనము మేధాశక్తిని వృద్ధిజేయును.

నాడీవిషయ పరిజ్ఞాన నిగ్రహశక్తి
మన అధ్యాత్మికజీవనము నాదులవిషయపరిజ్ఞానముతో సంబంధించుండుటచే దానిని నిగ్రహించుట సాధ్యమాయను సమస్య జరింపదు సహజము. బాహ్యప్రపంచముతో మనకెట్లు సంబంధము కలిగినో, బాహ్యప్రకృతియల అంతరంగికముగ నెట్లు గ్రహించుమా యను విషయము నిరూఢమైనది. వెలుగుచేగాని, భజ్జుచుచేగాని కలిగెడి ఇంద్రియజ్ఞాన మొకప్పుడు సుఖప్రయమును, మరొకప్పుడు కష్టదాయకముగ నుండును. బాహ్యప్రకృత్యుద్ధిపనశక్తి ఎన్నిన్నను ఇంద్రియజ్ఞానము మానవ జేయబడగలదని నిరూపింపవచ్చును.

“విషయేంద్రియముల సంకల్పశక్తిచే నిగ్రహింపవలెను”

విషయేంద్రియ వ్యాపారములపై మనస్సంకల్ప మెంతవరకు పనిచేయులదను విషయములూ పంపూర్ణముగ శాస్త్రపరిశోధన గాంపబడి యుండలేదు. ఆనరగా, కేంద్రిరణములచే మనశ్శక్తి ఎంతవృద్ధియగునో విచారించినవాడు బహు కొద్దిమందకలరు. ఈక్రింది యువాహారణము ప్రేమిషయమును రుజువుచేయగలదు.

హేమవత్సర్యక పరిసరప్రాంతముల కొకతూరి సంచారము వెడలియుంటిని. అదొకానొక గ్రామమున అడవులలో నుంచి బెబ్బలియొకటివచ్చి అనేకప్రాణులను తన పొట్టబెట్టుకొనినందున ఆ గ్రామములందరు మిగుల భయకంపితులై యుండిరి. గ్రామనాను లిక తరణోపాయమును గానక తుట్టుతుడకు కాలూసింగ్ అనునొక సామాన్యకుటుంబీకుని యొద్దనువెడలి తమ భయకారణమును జెప్పికొని సంగ్రహింపజేడిరి. ఆతనివద్ద పూర్వపు తుపాకియొకటి యుండగ దానిని చేబూని తమ గ్రామముల ప్రార్థనలు కర్మపుటుల సోకుచుండ సాహసముతో బయల్పడెదమ. బెబ్బలి ఒక పశువును సంహరించి చేసిలో విడచెను. పులి తిరిగివచ్చుటకై కాలూసింగ్ వేచియుండెను. ఆతావున తలదాచుకొనుట కొకవృత్త మైనను లేకుండెను. చిన్న బొదియొకటుండగా కాలూసింగ్ దానిప్రక్కన నక్కరయిండెను. కొన్నిగంటలకాల మట్లువేచియుండ, సాయంసమయ భానడపరాద్రి గ్రుంకుచుండునంతలో కాలూసింగ్ తనను ఆరడుగులదూరములో భయంకరముగ నాఘాతుకమృగమును మాత్రుగ గాంచెను. తన తుపాకిని ఎత్తుటకు ప్రయత్నించెనుగాని, ఆశ్చర్యంతభిచి హస్తము గజగజవణంబుమండుటచే గుటి పెట్టజాల దాయెను. కాలూసింగ్ తన భీరుత్వమునెల్లు పోద్రోలకాలెనో పిమ్మట నాను జెప్పినవిధమును ఆరడు నుడివియులే చెప్పవచ్చును. కాలూసింగ్ ఇట్లుజెప్పెను. “కాలూసింగ్! కాలూసింగ్ నిన్నిచ్చుకొనరమే అని నాలో నేను ప్రశ్నించుకొంటిని. గ్రామములు తమ యాశలన్నియు నీవైబెట్టికొని, నిను విశ్వసించి యివటికంపియుండలేదా? అని విత్తెరించుకొంటిని. ఇక సంతటినుండి పొదమరుగున దాగియుండవలక పోతిని.

నేను లేచినిలిచితిని. నన్నంతకుముందు దావేరించిన భయభీతము వీడిపోయెను. వడంబుమన్న అవయవములంతట ఉక్కువలె గట్టిబాటెను. అగ్నికణములవలె వెలుగు నేత్రములతోను, కాలపాశమువలె నూగెడితోకతోడను వ్యాఘ్రము ఆహుతి గొనుటకై దుముకుటకు యత్నించుచుండెను. నాకును, అన్యాయమునకుమధ్య ఆరుఅడుగులుమాత్రమే యుండును. అమృగము ఎగురనేయిగిరి. తక్షణమే నా తుపాకివేలెను. బెబ్బలి తిన గురితప్పిబావ నాప్రక్కనే నిర్బిలియైడెను.

మనుజుడు తన అంతరింద్రియ శక్తియుచే బాహ్యేంద్రియముల నిగ్రహింపజాలుచున్నాడు. బాహ్యేంద్రియశక్తిచే మానవుడు బంధింపబడవలెను. మనుజుడు విధిచేతొని శేలము కించబొమ్మగాడు. ఈ పరిస్థితులన్నిటిని జయించి ప్రైబోగేశక్తి అతనికి సహజముగలదు. ఎంతవరకు అందు విజయుడనో ఆతనికృషివై, మనస్సంకల్పముపై ఆధారపడియుండునని. పట్టిరి.

కృత్తులములనుంచి, జీవజంతువులను, పిమ్మటను జీవితాహారము అనుసరింపబడుచున్నది. ఆత్మోన్మేషలకై పాటుబడు జీవియొక్క పరిణామముందు ఈ సక్రమ వికాసమును గాంచనను అనిపట్టిరి.

అగ్ర్యతులు వి. వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు బోనుమహాశయని మానవసేవల నుతించి వందనము లర్పించిరి.

సభలను జమగ్దమైన రు 875 లకు బోనుగారికి సమర్పించిరి. విదప 1 భి ముగింపబడెను.

నైహంగారు మాస్కో వెల్లుట
అలహాబాదు, నవం 9:—పండిత మోతీలాలు నైహంగారు మాస్కోదశను వాస్తవోత్సవమున కేగిరి. (ఆ. ప్రె.)

గ్రంథవిమర్శనము

ఆముక్తమాల్యద

సంజీవనీవ్యాఖ్యానహితము

వ్యాఖ్యాత:—మహాపాఠ్యాయ, కళా ప్రపూర్ణ బిరుదాంబితులగు బ్రహ్మశ్రీ వేదము వేంకటరాయశాస్త్రిలుగారు.

రాయలు ౮ పేజీలపైజాన ౮౦౦ పేజీలు గల సంపుటము; క్యాలికోరైడు. వెల రు. ౮-౦-౦

విలాసము: గ్రంథకర్త పేరు: సెం. క. మల్లికేశ్వర పీఠి, ముత్యాలపేట, జార్జిటౌను, మదరాసు.

కవిపండితపోషకుడును, బహు గ్రంథకర్తయు, భర్తయు నయి యాంధ్రభాషాదనఁ బ్రసిద్ధిగాంచిన విద్యావగరచక్రవర్తియగు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలకాలమున వెలసిన రసోత్తరప్రబంధములలో నెల్ల శ్రావ్యమయిన యీ ఆముక్తమాల్యదకు నిరుపమానసంస్కృతాంధ్రాంగ్ల పాండితీమండితులును, సంస్కృతాంధ్ర వాఙ్మయ ప్రపంచమున కేబదిసంవత్సరములనుండి స్వతంత్రతానువాద వ్యాఖ్యానరూపక గ్రంథములను దెక్కిటిని వెలయించిన ప్రతిభాశాలురును నగు శ్రీవేంకటరాయశాస్త్రిలుగారి యొక్క సిద్ధపాస్త్రముననుండి బయలువెడలిన యీసంజీవనీవ్యాఖ్యాన మాంధ్రవాణి చిరకాలమునుండి యీ కాంక్షించుచుండిన యొకయత్నోష్ఠాంతరము. కడు వృద్ధులయ్యు, మందవృద్ధులయ్యు, శ్రీ శాస్త్రిలుగారు డిక్షతో నీవ్యాఖ్యానమును రచించి ప్రకటింపఁగల్గుటాంధ్రవాఙ్మయతత్వజ్ఞానులు భాగ్యులమనుట యతియోక్తిగాఁజాలదు. ఈయత్నగ్రంథమునకును న్యాగతమును జెప్పువాఙ్మయత రసగ్రహణపారిణమును నాంధ్రలోకముపై గలదు.

ఉత్కృష్టకావ్యలక్షణమందితమును, నతిప్రాథమ్యమునగు నీ యాముక్తమాల్యదయొక్క పూర్వపరిష్కరణముల యందలి వ్యాఖ్యానములు బహుముఖముల నిండారినన్ని కావ్యరస స్వరూపమును విస్తరించి సుగ్రహముగ వివరింపఁజాలనివిగను, అసంబద్ధములుగను, సమగ్రసంస్కరణాపేక్షములుగను నుండుటచేత “నీ సమగ్ర సంస్కరణ-సాధుపాఠ నిర్ధారణ -కు వ్యాఖ్యానికావరణ - సమంజసార్థావిష్కరణ - పూర్వక విపులవ్యాఖ్యానమును” కీర్తి రచించినారు.

శాస్త్రిలుగారి వ్యాఖ్యానరచనావిధానమును వీరిది నజుకు రచించి ప్రకటించి యాంధ్రలోకమునకుఁ బ్రసాదించిన శృంగారవైషద వ్యాఖ్యానము చాటుచున్నది. ఆవ్యాఖ్యానము చూడయిచ్చుచున్న తత్కావ్యావృత్తరసమును సరసాంధ్రలోకము చవిచూచియేయున్నది. ఆముక్తమాల్యదావ్యాఖ్యానమును సైతము అట్టి సమీచినవిధానము ననుసరించియే శాస్త్రిలుగారు రచించినారు. సంస్కృతాంధ్రవాఙ్మయముల యందలి ప్రామాణ్యగ్రంథములను దెక్కిటిని ఓర్పుమెయిఁ బరిశీలించి వానినుండి కైకొనిన బహుళప్రయోగములను బురస్కరించుకొని వీరిందు సాధ్యసాధుపాఠనిర్ణయమును, అర్థావిష్కరణమును గావించియున్నారు.

గ్రంథప్రాశస్త్యమును వెల్లడించుచు, పూర్వముద్రిత గ్రంథములసంస్కరణ గ్రంథముపై నాకోపించిన దోషముల నుద్ఘాటించుచు సవిమర్శమును, సవిస్తరమును (గరూఘులు) నగు పీఠికను వ్రాసి దీనితోఁ జేర్చినారు. పూర్వముద్రిత గ్రంథముయొక్క “ఉపోద్ఘాతములో ఆముక్తమాల్యదకు కృష్ణరాయప్రణీతత్వమును స్థాపించుటకై, అందులోనివి కన్పింపదు, హిండితత్వములు కన్నడపదములని వ్రాయఁబడియున్నవి.....” అని వ్రాసి అవి కన్నడపదములు కానని సిద్ధాంతీకరించుచు ‘హిండిత’ శబ్దవిషయమై శాస్త్రిలుగారు రసగిని యీక్రింది ప్రయోగభాషాశ్రయమునలన వీరు గావించిన సంస్కృతాంధ్రవాఙ్మయపరిశీలనక్రమము గోచరము కాఁగలదు.

“హిండితము. — ఇది హిండిత మనుటకు కన్నడమా?

‘ఖండితపూగీనాగర
ఖండంబులు ఘనశకాంక ఖండంబులచే
హిండితములు గావించి య
ఖండ సిర భక్తి నొసగి కదలి చెలులతోఁ.’

ఈ పద్యములో ఆయొసగిన పద్య వేవో లేదు. వ్రాతలలో మాటిపోయినది గావలయు. ‘హిండిత మగు తాంబూల ముఖండ్’ అని పఠించినయెడల తాంబూలము దొరకును. — [టీక. హిండితములు గావించి = కలియఁ గూర్చి.] ఇంచే ‘పరిహిండితము’ ‘హిండిన’యన ‘గండ’ ‘సెం’ ‘డెరంబునం బొడము నఖండ ప్రభామండలం బునం బరిహిండితంబులై ముట్టిపండుల వడుపు గల మడ ముల బెడంకుపడి భావి నిజ కమరావతార సూచకంబు లుంబోలెఁ గొదమ తాఁజేళ్ల మేళ్ల నగు మీఁగాళ్లతోఁ ౬ (౯౮). [టీక. — మండలంబునకొ = సమాహముచేత - పరిహిండితంబులై.]

‘కొండయుఁబోలె భక్తి వలగొంచునె వాఁడు నిజ ద్రుముభ్రమి, హిండిన వ్రాలుపాకలపు కేసుఁగువోలె నొసలద్రఘులఁగుండ కొద ల్కహగిరులు హోరనఁ బ్రస్తుతివ్రాలి’-౬(౪౬.)

[టీక. — భ్రమి = మట్టు తిరుగుటయొక్క - హిండినకొ = ఆవృత్తిచేత.]

మను. ౪(౬౦)లో ‘వెండికొండలఁ జండకరకర హిండినంబునం బొండు ప్రభలు నిండ.’ [కర=కరణముల యొక్క - హిండినంబునకొ = వ్యాపనచేత.]

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యములో [ద్రావిని రాజు తల గొరిగింపఁగా దానిశిరమునం దదృశ్యులుండు పరమ శివుండు హస్తమును ఉంపఁగా] ౧(౫౩, ౫౪)

ఉ. ‘ఎత్తిన నిండ్రజాలగురుఁ డెత్తినబుద్ధ మనంగ, మన్మథం - డెత్తిన పువ్వువంటిమద మెత్తినమెత్తుడ పిండునారి నాఁ, జిత్రజరాజ్యలక్ష్మీ కభిషేకము నేయ శివుండు కాంతకై, యెత్తిన నీలకుంభరుచి హిండినమో యన నద్యుతంబుగాక’

క. ‘నెటి మిగులఁ గలిగి నలుపై
తజుచై మదనప్రతాప దావాగ్ని శిఖిక
మెఱయు నవధూమ మనఁగఁ
దెఱవకుఁ గనుభరము నన్నె దేవునికరుణకొ.’

మఱియు దశావతారచరిత్ర-నృసింహావతార కథలో —

‘చండవాతోత్థ భూరజోహిండినమునఁ
గొండమెందునఁ గడలక యుండుదైత్య
మండలేంద్రుని దేహ ముద్గండముగను
గండకంఠాతి నొరయువేదండగణము.’ పు. ౩౯.

పారిజాతావహరణచంపుపు (౩ పు.)-౧ (౧౩-౧౪) లకు నడిమిగద్యలో — ‘ప్రవణ్ణ భుజవణ్ణ చణ్ణ మా కర్ణములిత కోదణ్ణ హిణ్ణమాన కాణ్ణప్రకాణ్ణ తాణ్ణవాడమ్మరొదణ్ణ ఖణ్ణితారిముణ్ణ పుణ్ణరీక ఖి(మ)ణ్ణ మణ్ణితా ఖణ్ణ భూమణ్ణలఁ’

‘పక్షిణ అహ్నిణ్ణి’ స్వప్నవాసవదత్త; ‘ఇతస్తతోహ్నిహ్నిణ్ణైః’ స్మృచ్చకటి.

‘అశ్వాత్మంత కళోరమాద్దులు మహిహాహులబ్ధుల భూ, ప్రుశ్నశుతో భుజదండ హిండితమతాప్రాస ఖిణ్ణాశ్వా, రక్తివ్రాతమతోడ వెల్లడికి రుద్రహార గాత్రంబునకొ, గూక్యాండాగ్నివతనీ (?) పిశాచగణ రక్షిభూతభేదాశ్రయతో.’ వరాహ. ౫ (౧౦౬)

‘మందునా బెడందకోట మాచురాదిమేదనీ
మండలేశ్వరస్తుతాస మానమానుషదయా
భండనాజితప్రచండ పటహ (వాద్య) నిస్వనార్పణీ
హిండితావ్హదిక్కుడుంగ యీశ్వరాత్మసంభవా’ —

‘సంధ్యాతాండన చండఖండపరకు స్థాంబుజబా మండలి, సంధ్యాహిండితగాంగభంగజమిర్ల స్ఫుంపుర్ల పుండీకృతా, వంధ్యారావ ఘుమంఘమోన్నతినన్య గ్యాచలపుణ్యాకృతీ, వింధ్యత్యాచరమాటకోటిచిర ద్విద్యేషియోషితీ’ కువలయాశ్వ ౪(౨౧౬)

‘తాండవభేలనోద్గండ ఖండపరకు జటామండ లాగ్ర హిండిమాన పుండీక’ ౧ (౧౭)

‘హిండినము. సం. వి. అ. న. ౧. వ్యాప్తి, ౩. భ్రమణము; ౩. సురతము; శ. ర.

‘హిండితము. సం. వి. అ. ఆ. అ.) వ్యాపించినది. శ. ర.

‘హిండినము N. S. spread, extension. wandering; వ్యాప్తి, ప్రసరించడము, తిరగడము, (హిండినము, రతే, లేఖనే, † So) Swa. ౪(౬౦) ‘వెండికొండ’ [ఇత్యాది పూర్వోదాహృతము.] Calahasti mahatyam ౧(౬౦) ‘నీలరుచి హిండినమో యన.’ A. ౬(౨౮), ‘నిజద్రుముభ్రమిహిండిన వ్రాలు పాకలపు కేసుఁగువోలె’-ప్రత్యాము.

‘హిండితము-వ్యాపించే, తిరగే, [ఇట్లర్థము వ్రాసి వ్రాసుదొరగారు అందులకు తారాశకాంకవిజయము ౧ (౬౫), వసుచరిత్ర ౬(౬౦), అను సంఖ్యలతో ‘హిండిత కీర్తియుక్తి’, ‘మదాకరవంశ హిండితంబు’ అను ప్రయోగములను, ఆముక్తమాల్యదలోని ‘ఖండిత పూగీనాగ’ రేత్యాదిపద్యమును-ఉదాహరించిన్నారు.] [హిండితములు గావించి=సమ్యేకసముచేసి అని వారీటిక]. ఆతారాశకాంక పద్యము:—

‘పండిత మండలీహృదయ పంకజభానుండు బుచ్చి కృష్ణయాగ్యుండు సునీపమారముణియొక దొరి నోమిన నోముపంటగా - హిండితకీర్తియుక్తి జనియించెను వేంకటరాఘవాధ్యక్షిం - ద్రుండు విభాసమాన గుణ రుద్రుండు పంగలవంశ చంద్రుడై’.

ఆ పసుచరిత్ర ప్రయోగపాదము:—
‘మాణిక్యసారంబు లాణిముత్యములు ను
మిగిలి మదాకరవంశ హిండితములు’ ౬(౩౭)

[దీనిటిక. — ఇవి-మదాకర=నాకు ఆకర్షమైన - వంశ=కులమందు-హిండితములు వర్ణమానము=ప్రముఖ్యులై నవినుమాననియర్థము మతో=నానంబంధముయిన-ఆ కర=గనులయందును-వంశ=వెదు శ్లయగునుప్రవర్ధమా-నములైనవి-అని యర్థాంతరము.]

‘మన్మథుఁ-సఖే సాంఖ్యాంయన, విప్రలభోఽపి పూర్వేద్యు రగ్రభోజనసముత్సాహన యన్నదృష్టం ద ర్చనీయం త్వయా

‘విదూషకః—వయస్య, త్వయా తావత్ ఆము ధ్యాన్మం వృక్షంపుక్షం ప్రతి హిణ్ణమానేన బుభుక్షా పరిశుష్కముభేన సమాసాదితం సాహిత్యమ్’ రతిమన్మథ.

‘నారదః - దమ్యతోఽ రసురక్తయోరపి మిమతో సంపాదితం వాకలిం, ప్రకాశం సమాసా నియుద్ధ మభవా భిక్షోఽన్నకై ర్బాలకైః, ఉత్తోహాథ వతు వృక్షేఽభిపతతో యోధుం విషాణోద్ధరాకా, పశ్యన్నిగ్వృత మానసోఽ నవరతం హిణ్ణే మహిమణ్ణైః’ —

‘విదూషకః వనరాజి మ్యాహిణ్ణైః అటవితోట పిమ్, కాకుంతల.

‘విదూషకః - ఛా. త్వం తావత్ అటవితః అటవి మాహిణ్ణమానః నర నాసికామిష లోలుపస్య కస్యచి జీర్రస్య ముఖే నిపతిష్యసి’ —

‘అవిమణ్ణదేగ హాయమణ్ణలికా, ఖురవణ్ణ తాణ్ణలిత ముణ్ణశేతమ్, భుజవణ్ణ మణ్ణలిత వణ్ణసను, ప్పుతికాణ్ణ హిణ్ణిత విమణ్ణజమ్.’ అచ్యుతరాయ 4 (17).

[టీక. — కాణ్ణైర్బాలై ర్బాలకైః మారతో నిరస్తాః విమణ్ణా శ్చిన్నకరాః గజాః యస్మిం ప్రతే.] ‘త్వం తావన్మత్తోఽ త్రాహిణ్ణనే’ ప్రతిజ్ఞాయోగసంధరాయణ. హాలాయధుని కవిరహస్యమునందు —

‘హిణ్ణనే యే మృషా రాత్రౌ పరస్మిన్మహిషాన్తియే, హేడతే నీలిసంపన్నో బాసనా నసి తా నసా.’ ‘అయి కురన్ణే, కిమకాణ్ణ మితస్తతో హిణ్ణనే.’ యశస్విలక 2 (350 పు).

ఈ ప్రమాణములన ‘హిండితములు’ అనుపదము నకు ‘వ్యాప్తములు’ అని యర్థమనియు, ‘శకాంక ఖండంబులచే హిండితములు గావించి’ అనగా ‘కర్పూరపుఁ దునియలతో మిశ్రమచేసి’ అని భావ మనియు, స్పష్టము. ‘ఖండంబులచే’ అను పదమంత‘చేత’ ప్రత్యయము కర్తను తెలుపుచున్నది. ‘హిండితము’లో కర్పూరమందు క్తప్రత్యయము. ‘హిండితము’ నకు అవ్యుత్పన్న కర్పూరకపదముగా ‘కర్పూర’ యర్థమేసి; ‘ఖండంబుల ఘనశకాంకఖండంబులకొ’ అని ద్వితీయదేవి, ‘ఘనశ

“సీ. బసవపురాణము, పండితారాధ్యుల
చరిత్రము, ననుభవసారమును, జ
తుర్యేంద్రసార నూత్నము, సోమనాథభా
ష్యము, శ్రీరంగభాష్యము బసవ
రగడ, గంగోత్తరగడ, శ్రీబసవభాష్య
రగడయు, సద్గురురగడ, చెన్న
మల్లు సీసములు, నమస్కారగడ్య, వృ
షాధిపతీతకంబు, సత్సారంక
గడ్యపద్యముల, పంచప్రకారగడ్య,
యజ్ఞకము, పంచకము, నుదాహరణయగము
నాది యగుకృతులు”

తీతడు రచించినవి. వానిలో గొన్ని తెలుగుకృతులు ;
కొన్ని సంస్కృతకృతులు ; తక్కినవి కర్ణాటకకృతులు.
ఇన్నియు శివపారమ్యమును, శైవసతాధిక్యమును బ్రతి
పాదించునవి. ఈతని తెలుగుకృతులలో ద్వైపదకృతి
యగు పండితారాధ్యులచరిత్రము గొప్పది. తరువాత నెన్న
దగినది యీ బసవపురాణమే. సోమనాథుని శేరనుగూడ
గొన్ని కృతులు గలవు. తొలుతఁ దెలుగున నెలసిన యీ బ
సవపురాణమునకుఁ గ్రమముగ సంస్కృత దాఖడకర్ణాటా
దిభాషలయందుఁ బేర్కక వాదములు బయలుపడెదలినవి.
మఱియు నిందలిభక్తుల యుపాఖ్యానము లెన్నియో నెవ్వ
రిగ ద్వైపదపద్యప్రబంధములరూపమునదాల్చినవి. దీనిని
సోమనాథునకుఁ దరువాతివారంపుకొని రాంధ్రకవులు
ద్వైపదపద్యకృతులగును, యాక్ష గానములగును రచించి
నారు. వీరశైవమతమువారి కీ బసవపురాణము పారాయణ
గ్రంథము కావున పరస్పరప్రసములగఁబట్టిన యేతద్గ్రంథ
పుత్రికలు క్రమముగ నవృత్తిన్న లేఖక ప్రమాదజనితదోష
మాషితములుగఁగఁ జొచ్చినవి. ముద్రణాదిసౌకర్యములు
లభించినతరువాత నిట్టి నొండురెండుమారులు భిన్న
భిన్న కాలముల ముద్రితముయిన గ్రంథమునైతముఁ దన్దో
షములకు దూరముగాకంపింపింది. ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు
మూలాధారమగు ప్రాచీనగ్రంథముయినను దోషభూయి
ష్టమగు పీఠిక వచ్చుటచే నర్వాచీను లీగ్రంథప్రాశస్త్య
మును, బ్రామాణ్యమును సంతగా గుర్తింపఁజాలకపోవుట
వింతగాదు.

ఇపు డీగ్రంథమును బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభా
కరశాస్త్రిగారు భిన్నభిన్నప్రాంతముల నుపలభ్యములయిన
బహుతాతృప్తమాతృకలను బరిశీలించి సముచితరీతిని బరి
ష్కరించియు, సర్వతోముఖగ్రంథవిమర్శనమును, విపు
లమును (౧౨౯-పేజీలు), అమూల్యమును నగుపీఠికనుర
చించి యిందుఁ జొందించియు నిట్లుకొత్త నెలయించి
యాంధ్రవాఙ్మయమునకు మహోపకారమును గావించి
నారు. పరిష్కరణావసరలభములు, పక్షంతరగ్రహా
ములు నగుపాఠాంతరములను మూలముతోఁ జేర్చినారు.
పీఠికయందు శ్రీశాస్త్రిగారు కవికాల ముగోత్రములు,
గ్రంథరచనాకాలము, బసవేశ్వరచరిత్రము, కాలము, విజ్ఞ
లునిచరిత్రము, కాలము, బసవేశ్వరనిసమకాలము వారలచరి
త్రము, శైవమతస్వరూపము, తన్మతవ్యాప్తి, వీరశైవము
తీప్రారంభకాలము బసవపురాణమునందలి పంచదినప్రాచీన
భక్తులయొక్క ఆధారాంతర్యోపలబ్ధచరిత్రములు మొదలగు
విషయములను కాననాదులను, సంస్కృతాంధ్రదాఖడక
ర్ణాటాదివాఙ్మయములను బరిశోధించి వానివలన లభించిన
యాధారములను బ్రమాణముగాఁ గొని సయంకికముగను,
సమంజసముగను జర్పించి నిర్ధాంతీకరించినారు. గ్రంథ
మును విమర్శించుచు, కవియొక్క ధృవస్వాంత్ర్యము,
గ్రంథమునందలియతిప్రాసవి శేషములు, అపూర్వప్రయో
గములు, శబ్దవి శేషములు, ప్రాతపలుకుబళ్లు మొదలయిన
విషయములను జక్కఁగాఁ జర్పించి తమసాండిత్యప్రక
ర్శను జాటిసారు. ఇదివఱకసాధువులనియనాలోచితముగ
కొందఱుప్రాచీనులు, వర్వాచీనులు నెట్టివైచిధందో
న్యాయకరాది వి శేషములు, శబ్దస్వరూపములు, పలుకు
బళ్లు సాధువులేయని యమూల్యమగు నీ బసవపురాణ
పరిశీలనమువలనఁ దేలుచున్నది. ఈనిర్ధాంతము లనావశ్య
కములగు పెక్కునిర్బంధములచే గట్టునడియున్న తెలుఁ
గువాసయొక్క వికాసమున కెంతయు నుపకరించునవి.
ఈయుపకారము శాస్త్రిగారి సన్నెదువ్యమూలకమునట
నునిశ్చయము.

శ్రీ శాస్త్రిగారు పీఠికయందు గావించినసారస్వ
తవిషయక విమర్శావిధానమునకు రెండుదాహరణములు:

౧. గ్రంథమునందలి యసాధారణప్రయోగశబ్దము
లను జర్పించుచు ‘తొంగిట్లు’ అను శబ్దమునుగూర్చి యిట్లు
ప్రాసరి:—‘తొంగిట్లు శ.ర.లో నీపదమునకు వీటిబొట్టు,
నూనెబొట్టు అని యర్థము కలదు. భల్లూణచరిత్రలోనివిగా
బసవపురాణములోని యీ ద్వైపదలే యపవాదములతో
నం దున్ గృతము లయ్యెను. (శబ్దరత్నాకరమునఁ దెక్కు
పట్టుల బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్రములలోని
ద్వైపదలే భల్లూణచరిత్ర ద్వైపదభాగవత పత్రివ్రతాచరిత్ర
ములలోనివిగా నుద్ధరింపఁబడినవి. ఆయా ద్వైపద లాయా
గ్రంథములందు నానుఁ గానరా లేదు. శ. ర. లో గ్రంథ
సంకేత వివరణ పట్టికలో భల్లూణచరిత్రము వారేశ్వరుని
దిగాఁ జెప్పఁబడినది. వారేశ్వరునిది పద్యకృతి.) ఇక్క
డ ముద్రితముయిన పాఠమును శ. ర. పాఠమును జూచినఁ
దెలియఁగలదు. తటటునప్పడు పసిబిడ్డల బండుకొనఁచె
ట్టుటకయి చాచిన యూరుద్యయమునకుఁ దొంగిట్లు ని
శేరు. ‘తొంగిట్లు’పైనిడి లింగము రికినిసంగన గావించు
నభ్యంజనంబు’ అనుద్వైపదను గన్నడకృతిలో భీమకవి
యిట్లు పరిప ర్తించినాడు: ‘ఏరడుతోడ గళ్ మేలె పర
మన | నిరిసిసలె యభ్యంగనననా! చరికు’. మఱియు
అంగిటి ముల్లాత్తునందండప్రేర - తొంగిట్లు గార్చిరు దో
నె త్తిమిడుదు’ అనుదానికి ‘అంగుళియముల్లం యనతితం
నంగుళవి నొత్తునపు తుంగో | త్సంగదిం సురిదింబునని
తం నె త్తి యొ శేరెనకు.”

౨. ‘పక్షీసమాసమున ‘పుం,పు’,లు:—పు. ౩౨-
‘ధీరంబుకట్ట’, ‘గంభీరంబు తిట్ట’, ఇత్యాదులు. ప్రాచీన
కృతులలో పక్షీసమాసమున ముకారమునకు ‘పు’, ‘పు’లు
గానరా వని కొందఱుండురు గాని యది సరికాదు. బసవ
పురాణపు వ్రాతప్రతులలో రెండురూపములను గాన
వచ్చుచున్నవి. ‘ధీరంపుఁగట్ట గంభీరంపుఁగట్ట’, ఇత్యాది
గాఁగూడఁ గలదు. తిక్కనాదులు దలచుచుగా నిట్లు ప్ర
యోగించిరి. ప్రాతప్రతులు చూడదగును. ప్రాస
సలములలోని ప్రయోగము లనివార్యములు, వానినిఁ
జూపుచున్నాడను ‘ప. తపమును-గల్లక్రీడి క, య్యపు
వెర వెక్కుడై గెలుచునట్లుగ’—కర్ణ. ౩ ఆశ్వా. ‘లావు
చేవక! య్యపువెర వేపుదాల్చి’—శబ్దపర్యము. ‘కృపఁ
దిలకింపఁ బెంపఁ బరికింపఁ గలఁ దుదయించు నందు నే,
దపుగని వేల్పు నెప్పిని’—సోమనాథునివంశము, ౨ ఆశ్వా.
‘కపటమువన్ని జానకి నకల్మషుఁడెచ్చినయట్టి పాపక,
రృపుఁబాడునక’—భాస్కర రామాయణము, యుద్ధ
కాండము. ఇత్యాదులు. కవిలోకచింతామణిలో నెల్లంకి
తాతంబుగూడ పక్షీసమాసమున నీ మాడేశము గలదని
వదించెను.”

దేశీయపదతీర్తి జానుఁడెనుఁగన నెలసినయీగ్రంథ
ముయొక్క రచనాసాంధ్యమునుగూర్చి శాస్త్రిగారి
క్రిందితీరునఁ జెప్పిరి:

“మన సోమనాథుని రచన మనాధారణ సాంద
ర్యము గల్గియున్నదనట యతిశయోక్తిగాదు. ధృవస్సు,
భాష, విషయము మూడును దేశీయములే యగుటయు,
కవి శివశత్రువుభవమున నోలూడుదుఁ దన్మయుఁడై
కవితావేశము నొందియుండుటయు నట్టి యసాధారణ
సాందర్యమునకుఁ గారణములు.

నడిఁ బాటు జలమున కొడలెల్లఁ గాల్లు
వడిఁ గాలు చిచ్చున కొడలెల్ల నోళ్లు
వడి పిడుగాడున కొడలెల్లఁ దలలు
వడిఁ జేయు బసవన కొడలెల్ల భక్తి.

అని బసవనిగూర్చి సోమనాథుడు భావపుత్రములుగాఁ
బలికిన పలుకులు స్వవిషయమునఁగూడ సమన్వితము
లయ్యెను. ప్రతిపదమునను శివభక్తి పరవశుఁడైయుండి
సోమనాథుడు గ్రంథముల రచించెను. ముగ్ధభక్తుల
కథలు మొదలగునానిలోఁ గొన్ని పట్టులు చదువునప్పుడు
మనకు ద్రవించితీలును. దేజ్జనుహాదేవి కథయు, గొడ
గుచికథయు, గన్నప్పనికథయు జదువునప్పుడు నేను
తెక్కుతడవలు కరగితిని. మాయమర్మములు లేని విశుద్ధ
ముగ్ధభక్తిని బ్రకటించుటలో సోమనాథుఁ డక్కడక్కడ
మధురమధురములయిన జానుఁడెనుఁగన బలుకుల జాలు
వార్చి ముద్దులు నరికించెను. శబ్దాలంకారములకయి,
యర్థాలంకారములకయి, సోమనాథుఁ డెక్కడను బాధ
పడలేదు. తనకుఁ దెలియక యప్రయత్నముగాఁ బొందు

పడినవే కాని యాలంకారికులు శేర్మిన్న కావ్యగుణ
ముల ననుధ్యానించి పనిచూసి నొప్పించినట్లు కన్పట్టు
పట్టు లీగ్రంథమున నెక్కడను గానరావు. సులువుగా
రచింపఁదగిన ద్వైపద మగుటచే సోమనాథుని మాపు
కథాకల్పనమందును, విషయవిన్యాసమందును, భావ
ప్రపంచనమందును బరుగులువాటినదే కాని యతిప్రాస
చ్చందోభాషా బంధములందుఁ జిక్కుకొని యొక్కడను
ద్రొక్కటపడలేదు. అట్లు పరుగువాటులలో దెక్కు
పట్టులం దీతడు పాతకుడు సరిగాఁ దన్ను వెన్నాడఁ
గలఁడా యనికూడఁ జూడఁబోఁ దలయ్యెను.”

ఇక గావిషయమునుగూర్చి యింక జర్పితవర్ణనా
ముగ నేమియుఁ జెప్ప బనిలేదు. కాని యీక్రింది యుదా
హరణమును గాంచదగును :

‘రుద్రపశుపతి’ యను నొకముగ్ధభక్తుఁ దాదిపు
రాణమునందలి సముద్రమధనకథ నెవరోచువుచుండ నం
దు శివుఁడు హాహలమును మ్రింగెననుటను వివేచి. దాన
శివున కేమిచేయ వాటిల్లునోయని యాతఁ డిట్లు పరితాప
మును జెందుచున్నాడు :

“ఆరుద్రపశుపతి యాలించి భర్తఁ
దాగింపుట నిక్కమా విషం? బనుడు
‘నమమానమా! త్రావె మారుఁడు విషంబు
బనుగొన నబునిఁదెవను లెటుంగమన
విని యెల్కిపడి పింపుటిరి “హా! చెడితి”
నని నేలఁబడి పొర్లి యక్కటా! నిన్ను
వెట్టిఁ జేరిగాక! విశ్వేశ! యెట్టి
వెట్టివా డై నను విషముఁ ద్రావుదురే?
బ్రదుకుదురే విషముపూలైన వారే?
లిది యెట్లు వివచయ్య; నేమి నేయదును?
నిక్క మెవ్వధమున నిన్నె కానె (కే)టుంగ
ముక్కంటి! నా కింక ది క్కెన్నవర్యయ్య?
నాకొకకై నఁ బినాక! యిన్నిషము
చేకొన కుమియవే నీకు మ్రొక్కెదను
కటకటా! మేన సగంబున నుండి
యెట్లు నోయితవ్వ! నీ వెటుంగవే గారి!
ప్రమథగణములార! పరమాపులార!
సనుసిన వెండి మీశక్యమే కావ?
శత్రురూపార! యసంఖ్యాకులార!
క్షీణకన్యకాపతిఁ గావరయ్య!
వీరభద్రయ్యరో! విషముఁ బ్రాణేకుఁ
దాగించె నిఁ కెట్లు లవునోకదయ్య!
ఓపురాతనులార! యెడయండు బ్రదుక
నోపు నోకో! విషం బొని వారగించెఁ
జావుఁ దప్పింపరే సద్గురునాథు
దీవన లీయరే కావరే శివునిఁ
దల్లి లేని ప్రజలఁ దలఁతురే యెరులు
తల్లి యున్న విషముఁ ద్రావ నే లిచ్చు!
పరమేశుఁ డీవారి బ్రదికెనేనియును
మరణంబు లేదునో మఱి యెన్నఁటికిని!
నని ప్రలాపింపుదుఁ బనవును నొండు
వినఁజాలఁ బ్రాణముతో విడుతు నేననుచుఁ
దడయక ఘనజలంతరమున నుటుకఁ
బడకుండ నారుద్రపశుపతిఁ బట్టి
పార్వతీసహితుడై ప్రమథరూద్రాది
సర్వసురాసురసంఘంబుఁ గొలువ
పాడుడు ప్రత్యక్షమై”

తాను విషమును కుట్టుకను చాటనియగుచునని
యాభక్తునికి నరమిచ్చెనట. ఈపరితాపవర్ణన మెంతయో
హృదయద్రావకముగ నున్నది. ఇట్లులే భావోన్మేష
మును గలిగించి పాఠకులనన్మములఁ జేయు పట్టు
లీపుస్తకమున తెక్కనుమిక్కిలిగఁ గలవు.

దేశోద్ధానులు, శ్రీ కాశీనాథుని వాగేశ్వర
రావు పంతులుగారు (గ్రంథమాలాసంపాదకులు) శైవ
వీరశైవ నుతములయొక్క షాస్త్రీత్రి, వ్యాప్తి, స్వరూప
తత్త్వములను వినరించుచు రచించినవిలునగలప్రస్తావ
న (౨౪-పేజీలు) గ్రంథాదిని నెలసించున్నది.

కృతికర్త కవితంతంబు; పరిష్కర్త పండిత
వతంసము. ఇకఁ జెప్పవలసినదేమి? బంగారమునకుఁ
బరిమళమిచ్చినది. తత్సాందర్యపారభ్యములను గ్రహించి

యానందించవలసిన శ్రేయస్సు ఆంధ్రలోకమునకుఁ గలవని విశ్వసించుట పారపాటు కానేరదు.

జానుఁజెనుఁగు నుడికాములు, జాతీయములు, నానుళ్లు నను వెలలేని మానికముల కీగ్రంథము గని. గ్రంథరచనాభిలాషు లగు రసికాంధ్రసహృదయులెల్లరు నిందలి రత్నములను సంగ్రహించి తమరచనముల నలంకరించుకొనఁదగదురు. ఈగ్రంథముయొక్క ప్రాచీనతను, ప్రాశస్త్యమును గుర్తించి విద్యా శాఖాధికారులు ఊన్నతి పాఠశాలలయందును, గృహాలయందును దీని నావశ్యకపాత్యగ్రంథముగ నిర్ణయించి ఆంధ్రవిద్యార్థుల మాతృభాషాభివృద్ధికై దోడ్పడుట పరమావశ్యకము.

* * * *

త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము)
[ఆంధ్రగ్రంథమాలయందలి నవమకుసుమము]

గ్రంథకర్త: శ్రీయుత పసుమర్తి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారు, బరంపురము, గంజామమండలము.

క్రాసు ౧౬ షేటిలపైజూన రెండువందలపుటలు గల గ్రంథము. వెల రు. ౦-౧౦-౦

విలాసము:—ఆంధ్రగ్రంథమాల, 7 తంబుకెట్టిపీఠి, మచరాసు.

ఆంధ్రదేశమున త్యాగరాజ రచించిన కృతులను ఎఱుగని రసజ్ఞు లుండరు. ఒక్క ఆంధ్రదేశముననే యేలే! ఆంధ్రదేశప్రాంతములను నైతము నుండరను టతిశయోక్తి గాదు. త్యాగరాజ చోళమండలముననున్న పంచన దక్షిణమున నివసించుచుండిన యొకయాంధ్రకుటుంబ మునందు కాకర్ల నగరాజ బ్రహ్మచునునాయనకు ద్వితీయ పుత్రుడుగ జన్మించినవాడు; సంగీతసాహిత్యములయందన మానపాండిత్యము గడించి, పుట్టువుమొదలు శ్రీరామ చంద్రుని పరదైవముగా నమ్మి తత్సేవాపరాయణుడై ప్రాపంచికవ్యామోహములం దగల్గొనక జీవితమును పవిత్రముగ గడపినమహానుభావుడు. అట్టి రామభక్తా శ్రేణుడు ఈ త్రవసంగీతలక్షణమంచితములుగను, లలిత లలితములుగను, సరసభావసంపన్నములుగను రచించి చినగేయములు భక్తిరసమును జాలువార్చుచు కర్ణరసా యనములై రసికశ్రోతృబృందమును మైమఱపించుచుండుట అనుభవసిద్ధము.

శ్రీ కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు గాయకబ్రహ్మ యను నామహానియునిచరిత్రమునే యిట్లు రసవత్పద్య కావ్యముగా రచించియిచ్చారు. ఇందులి సరసము ధారా నుద్ధి గలిగి, లోకోత్తరతో నొప్పి యెంతయు హృదయం గమముగ నున్నది.

త్యాగరాజ జీవితచరిత్రమునందలి వివిధసందర్భ ములకు దగినట్లులు తృప్తిచేయుటలయందే బదియైదిటి నేర్చి యిం దాయాపట్టుల జేర్చినారు. ఈపాండిక గ్రంథ మునకు మఱింత నన్ని డెచ్చి పాఠకులను భక్తిపరవశులను గావించజాలియున్నది.

ఈగ్రంథము నిఖిలాంధ్రజనసమాదరణ పాత్ర మగుట నిస్సంశయము.

మచ్చునకు :

- ఉ. చూడక యుండలేను భన,
- శోషణ నీ నగుమోము చందరుం
- బాడక యుండలేను మృదు,
- భాషణ నీవిలసద్గుణంబులం
- గూడక యుండలేను రఘు,
- గుంజర నీపదపద్మభ్రమర
- వేడెడ రమ్మ కంటంబకి
- వేరురునొండెను నన్నుఁ బ్రోవుమా.
- ఉ. రామన్యపాల, నే జనక
- రాజునె నీకొకకన్నె నిచ్చి నీ
- ప్రేముడిక జూరకొంటుకు?
- నభిప్రాయమై యలరారుచున్న నీ
- నామము. రేయియుం బవలు
- నాక జపించుచు నున్న పేద ఫ
- స్నేమిటి కన్నియుం డెలిసి
- యిట్లుల నట్టెల బెట్టుచుంటివో.

* * * *

వైడిలేడి-అపవాదము

శ్రీనాథము కృష్ణారావుగారు రచించినది. క్రాసు. 3౨ పైజూన ౨౦ పుటలున్నవి. వెల ౧-౪-౦.

రెండుకావ్యములందును కేవలము సంభాషణము లను, ఆత్మభాషణములునుదక్క కవి స్వయముగ జెప్పు నదేమియు లేదు. కథాభాగములు పరిచితములేకాని యీ నవీనకావ్యరచనయందలి రక్తినే మార్చుచున్నది.

ఇందు 'వైడిలేడి' యను కావ్యము—
'అదిగో! సామితి! వింటివే యార్తరము'

అను సీతవాక్యముతో నారంభమై,
'దురితదురుని లక్ష్మణు డూజియుంటి,
కట్టికుడుపకయున్నె యాకర్మఫలము?'
అను సీతవాక్యములతో ముగియుచున్నది. ఆ 'ఆర్తరము' న సంకురించిన కావ్యవస్తువు ఆర్తరచనముననుద్వి గ్నయై లక్ష్మణుని నిందించిపుచ్చినసీత యొక్కపశ్చాత్తాపమున పరిణతమై, ఆమె యవిమృష్టకార్యము వలన బ్రాప్తింపనున్న దుష్ఫలమును నూచించుచు సాక్షవము గ్రహించుచున్నది.

'అపవాదము' అనుకావ్యము లక్ష్మణుడు సీత నడ వియందు విడువరా నామె,

'ఏమి లక్ష్మణ! నేడు నీమోముఁ జూడ
విన్నవైయున్నదేటికి చెన్నుదొరగి?

అని యాశంకించుటతో మొదలుగును. అతనినలన నామె నిజాపన నెఱిగి, వందుటి, తుదకు—

'వగవుచే నీట్లు నోరికి వచ్చినట్లు
వదలితినిగాక, లోకాపవాదమునకు
పతిని గురినేయ నేనెట్లు పాలుపడుదు?
విభునియానతి పడియుండు విషనమందు.'

అని తన కిలప్రాశస్త్యమున తనవ్యగ్రపు నాహుతిచేసి,
'ప్రజల బిడ్డలభోలెఁ గాపాడు మునుము
తలచ నాకేడుగడ యెప్పు తానె యనుము
భావ మెప్పుడు తనమూర్తిఁ బాయదనుము
నెమ్మి యొకయింత నామిద నిలుపునుము.'

అని తన పతిపాత పరాయణత్వమును, నైరాశ్యాంధకా రమున ముని గిహిపుచున్న తన ఉజ్వలప్రేమజీవనమును దందడించిన తుదిసందేశము వెలిబుద్దును. కావ్య మిట్లు ముగియుట బాగున్నది.

నిర్వహణ నైపుణికితోడు కైలీసారశ్యమును, రస స్ఫురణమును నీకావ్యములకు వన్నె వెట్టుచున్నవి.

ఈవిన్ని సంపుటలు చాలముద్దుగ నున్నది. వెల యొకను తక్కువ అయిన బాగుం డెడిది.

ముద్రాపకులు: మల్లయ్య ఆర్ట్స్ ప్రింటింగ్ వర్క్స్, రాజమండ్రి.

* * * *

(శ్రీ) మహాభక్తవిజయము-ప్రథమ సం పుటము:—గ్రంథకర్త: కీర్తి శేఖరైన శ్రీమాన్ పరవస్తుజియ్యరు సూరిగారు. క్రాసుపైజూ 33౬ పుటలు. క్యాలికోర్డెండు. వెల రు. ౨-౮-౦.

'దేవా, అవధరింపుము' వఱకును గ్రంథ పీఠిక మన కావ్యపురాణాదిసంప్రదాయము ననుసరించి పద్యగ ద్యాత్మకమైయున్నది. గ్రంథముమాత్రము గద్యాత్మకము. కైలీ ప్రాథస్యిగమై యొప్పుచున్నది.

'వలయువారు—1. బెంగళూరుసిటి, నగర్లపేట, పావుగడ వెంకటరమణప్పశ్రేణియం దుండు రామా నుజాచార్య అండ్ కంపెని వారిపేరఁగాని'—

'2. బెంగళూరు సిటి అండ్ మిలీటెరిస్ట్రీవ్ సెప్పింగ్స్ సోర్డందలి గాయక గ్రామణీవిద్యాశంకు కార్యదర్శిగారియన ఆర్. యతిరాజులపేరఁ గాని—

సామ్య పంపి తెప్పించుకో వచ్చును.'

నీత (పురాణకథ):—శ్రీ. చెలికాని సూర్యారావుగారు రచించినది. క్రాసుపైజూ ౧3౦ పుటలు. (వెల తెలియదు.) శ్రీరామముద్రాక్షరశాల, చిత్రాడ, పితా పురము.

ఇది సులభశైలితో గొప్పయు జనసామాన్యము నకు సుబోధముగ నున్నది. నడుమనడుమ పద్యములు గలవు. "ఇట్టి గ్రంథములు పాఠశాలయందలి బాలికా

బాలకులకు నిర్మలచరిత్రబోధకంబులును, నీతిమార్గసాధకం బులును, ధర్మోపదేశకంబులును, న త్వప్రకాశకంబులునై మహోపయోగకరంబులుగా నుండగలవు." అని శ్రీవేం కటపార్వతీశ్వరకవులు దీని యుపాధ్యాయున నుడివి యున్నారు.

సూక్తిసుధార్ణవము (గద్యకావ్యము):—
గ్రంథకర్త: శ్రీ. తూశా విశ్వనాథశాస్త్రిగారు, పచ్చ యప్పపాఠశాలాంధ్ర పండితులు, చెన్నపురి. క్రాసుపై జూ. వెల ౮ అ.

ఇందు ధర్మవ్యాఖ్యోపాఖ్యానము; 3౨ పుటలు; సావిత్రిపాఖ్యానము; 3౫ పుటలు.

పాండిత్యప్రకర్షను ప్రకటింపగోరుచున్నది కైలీ. విద్యార్థులకు పదజాల మెక్కువ నేర్చుకొనుట కిదితో డ్దును. ఇది నీతిదాయకముగను నున్నది.

శ్రీరామచరిత్రము (నటీకము):—
ఇది పోతనామాత్య భాగవతాంతర్గతము. క్రాసుపైజూ ౯౪ పుటలు. వెల ౮ అ. ఏడవమార్పు.

శ్రీ. గా. హరిసర్వోత్తమరావు, యం.పి. గారు తమ టీకను చేర్చి దీనిని ప్రకటించిన్నారు. " చువ రులెల్లరు శ్రీమద్రామాయణకథనే ఎక్కువగా ఎఱింగి యుండువారు గాన ఆకథను, భాగవతకథను గల తారతమ్యముల వ్యాఖ్యానమందుఁ గొంచెము విపులముగఁ గనఁబడిచినాడ" అని టీకాకారులు పీఠికలో నుడివిరి. అర్థతాత్పర్యములే కాక విశేషాలముల వివరముకూడ నిందునున్నది. తగినతావుల విశేషములగు వ్యాకరణవి మయములుగూడ నున్నవి.

ఈపుస్తకములు వలయువారు టీకాకారుల పేర నంద్యాలకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

కేదారేశ్వరవ్రతకల్పము:—విద్వాన్ శ్రీ. ముదిగొండ వీరేశలింగశాస్త్రిగారిచే నిది పరిష్కృతము. క్రాసుపైజూ ౪౦ పుటలు. వెల ౪ అణాలు. కైవప్ర చారిణీగ్రంథమాల, వరంగల్, దక్కను.

లలితాంధ్రకథావళి:—గ్రంథకర్త: శ్రీ వెం పటి మటుంబయ్యశాస్త్రిగారు. డెమ్మిపైజూ ౨౬ పుట లు. చివరగల 'ఉపదేశకత్నములు' ౧౪ పుటలు. వెల ౪ అణాలు.

లలితాశ్రమగ్రంథావళి, నెం. 6-9, సోలయప్ప మొదలిపీఠి, మైలాపూర్, మద్రాసు.

సురభి:—గ్రంథకర్త: బుక్కపట్టణము తిరు మలనరసింహాచార్యులుగారు. క్రాసుపైజూ 2౮ పుటలు. వెల ౮ అణాలు.

ఇది యొకఖండకావ్యముల సంపుటము. ఇందు ప్రేమప్రధానములగు ఖండకావ్యములు చాలగ నున్నవి. ఆశానైరాశ్యములు మెండుకొన్న కవిహృదయమందలి వ్యగ్రత యిందు బాగుగ గోచరించుచున్నది. చివర 'వడి నెల'యనుకథ యున్నది. ఇందు కవికిగల ప్రకృతిప్రేమ యు, నిమ్మ జీవనమునెడ సానుభూతియు ప్రకటితములగు చున్నవి. కథనకైలీ సరళయుగ నున్నది. అటనట భాషా దోషములు, ధందో దోషములును గలవు.

ఫెదరునైటు కాగితముపై చక్కని ముద్రణము తోడను, మంచిబైండుతోడను. సంపుటము ముచ్చటగా నున్నది.

వలయువారు 'ఆంధ్రాబుక్ డిపో, 45, బందరు- పీఠి, మద్రాసు' అని వ్రాయవలెను.

హరిశ్చంద్రమహారాజు:—గ్రంథకర్త: శ్రీ. చెలికాని వేంకటనరసింహారావుగారు. డెమ్మిపైజూ ౮౦ పుటలు. వెల ౮ అణాలు.

కైలీ మృదుమధురమై యొప్పుచున్నది. కథనము ప్రవాహమువలె నున్నది. శ్రీ. చెల్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి గారు గ్రంథాదిని, 'ఇట్టి వనప్రబంధములు స్కూలు విద్యార్థుల కత్యంతోప కారకములుకావున విద్యాశాఖ వారు పరిశీలించి పఠనీయగ్రంథముగా నియమించి గ్రంథ కర్తకుఁ బ్రోత్సాహము లగుదురని నమ్ముచున్నాడను' అని నుడివినది యుక్తము.

వలయువారు 'సెకెటరీ, యస్. ఆర్. లైబ్రరీ, లక్ష్మీనరాయణపురము, పితాపురముపోస్టు, తూర్పుగోదా వరిడిల్లా' అని వ్రాయవలెను.

నీలు సత్యాగ్రహము

లక్ష్మీనరసమ్మ, వెంకటప్పగార్ల ప్రయోజనము

(స్వకీయ విలేఖరి)

రాజమండ్రి, నవంబరు 8:—చెన్నపురిలో నడుపబడుచున్న నీలు సత్యాగ్రహములో పాల్గొనుటకు సీతాగర గౌతమీసత్యాగ్రహవాసు లగు బ్రహ్మజోష్యుల లక్ష్మీనరసమ్మగారును, రామచంద్రుని వెంకటప్పగారును బయలుదేరి చెన్నపురు మార్గమున మాపట్టణమునకు 7 వ తారీకు మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు విచ్చేసిరి. వీరిని అభినందించుటకు నాటి సాయంకాలము 5-30 గంటలకు చింతామణి నాటకశాలలో బహిరంగసభ జరిగెను. దేశబాంధవి భువ్వారి సుబ్బయ్యగారు కార్యదర్శిత వహించిరి. సుబ్బయ్యగారు వారి ప్రారంభోపన్యాసములో లక్ష్మీనరసమ్మగారిని సభ్యుల కలుకపరచిరి. 70 సంవత్సరములు వాదిన ఆముదుసలి డాక్టరు కుబ్రూర్జ్యము, బ్రహ్మజోష్యుల సీతారామయ్యగారి తల్లియనియు, అట్టి కమారులను కన్న యీమె జన్మభస్మ మైనదనియు అట్టితల్లిగల డాక్టరు కుబ్రూర్జ్యముగారు భగవంతునియు, సుబ్బయ్యగారు సేవిచ్చిరి. దేశబాంధవి పిమ్మట తాము చేసిన సమస్త పడిన అష్టకష్టములను నడించి జయిలు భూలోక సర్వముని తెలిసియే సత్యాగ్రహము పోవుట మంచిదని చెప్పెను. దేశస్వాతంత్ర్యమునకు నంగరక్షకులకు దొరతనమువారు పలు కుయుక్తులను పన్నుదారులయు వికమత్వమునడి వారు పన్నిన పన్నుగడలలో పడవలదనియు తోడిదేశీయుల హెచ్చరించెను. నిమగ్నశక్తిగ్రామముల తిండిదొరకక పోదనియు భక్షిశ్రద్ధలతో పట్టుదలతో పనిచేయ మనియు సుబ్బయ్యగారు పల్కిరి. లక్ష్మీనరసమ్మగారి జీవితము రుష్యా జపాను యుద్ధములో పాల్గొనిన జపాను తల్లుల జీవితములను స్మరణకు తెచ్చుచున్న ను సుబ్బయ్యగారు నడిపిరి. లక్ష్మీనరసమ్మగారివలె అందరకు జయిలుకు పోవుటకు సులభసాధ్యముగావున్నను కనీసము ఆమెవలె ఖద్దరుబట్టల నయినను ధరింపమనియు సభ్యులను సుబ్బయ్యగారు హెచ్చరించిరి.

పిమ్మట కందుల వీరరాఘవస్వామి బాల్. ఆల్. లాయం. యల్. సి. గారు మాట్లాడిరి. జయిలుకు పోవుటకు ముందు అక్కడనున్న కష్టసుఖముల నన్నిటిని తెలిసికొని వెళ్లుట మంచిదనియు, సుబ్బయ్యగారు చెప్పిన చంతయు సత్యమని తమ అనుభవములకుకూడ చెప్పుచున్నా మని స్వామి నాయకుగారు పల్కిరి. అసహాయోద్యమము నశించినదని నాయకులలో కొందరును, దొరతనమువారును తలంచుచున్నారు. అట్టివారి తలపులలో నూహలలో ఎంతమాత్రముకూడ సత్యములేదని స్వామిగారు నడిపిరి. 60 సంవత్సరములనుండి అడ్డోపులను నున్న నీలువిగ్రహమును ఏలతీసికేయవలసినదని పలువురు అడుగుచున్నారనియు, మీతాతలు నీలువిగ్రహమునకు చందా లిచ్చిన సంగతిని మరచితిరామని మరికొందరు అడుగుచున్నారనియు, ఇది పెద్ద ప్రశ్నలకావనియు, వీనికి జవాబు చెప్పుట సులభసాధ్య మనియు స్వామిగారు చెప్పిరి. కుగ్రామములకు బోయి, 1857 స్వాతంత్ర్య యుద్ధములో పాల్గొని కుగ్రామములకు బోయి, గ్రామముల ముట్టించి, అమాయకులగు స్త్రీలను, పసిపిల్లలను కారణములేకయే నిర్దోతుకముగ నే క్రూరమరణములకు పాలుచేసిన కలనలు నీలుయొక్క విగ్రహమును చూచి ఏదేశభక్తుడు సహింపగలవని స్వామిగారు పల్కిరి. ఎవ్వరో యిద్దరు రెండువందల రూపాయ లిచ్చినంతమాత్రమున దేశీయులెల్లరు అంగీకరించిరిని వాదించుటలో ఏటి ధర్మమున్నదనియు ప్రజలు భయకంపితులై యున్న రోజులలో, వియరువేలుండి వర్షముకూడ చందాలిచ్చిరిని తలచినను అట్టి ఉద్యమము పవిత్రమైట్లనుననియు స్వామిగారు అడిగిరి. మహమ్మదీయుల కోరికపై కార్మికావలను ప్రభువుయొక్క విగ్రహమును తీసివేయలేదాయనియు, అట్టిచో అన్నివారులవారు కోరుచున్న నీలు విగ్రహమును ఏల దొరతనమువారు తీసివేయరా యనియు స్వామిగారు ప్రశ్నించిరి. నీలు సత్యాగ్రహము పవిత్రమైనదనియు, అట్టి ఉద్యమమునకు ఎల్లరు తోడ్పడవలె ననియు స్వామిగారు హెచ్చరించిరి.

పిమ్మట ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రతికాధిపతు లగు గాడేపల్లి నూర్యనారాయణశర్మగారు మాట్లాడిరి. 60 సంవత్సరములనుండి ముఖ్యులొద్దనుండి నున్న నీలువిగ్రహమును తీసివేయుట అక్రమమైనచో, 800 సంవత్సరములనుండి బానిసలై యున్న భారతీయులు నేడు స్వరాజ్యముకొరకు సంతోషము మొనరించు

ట అక్రమము కాదాయని శర్మగారు ప్రశ్నించిరి. మీపెద్దలు 200 రూపాయలను నీలువిగ్రహనిర్మాణమునకు యెచ్చుచుండగానే అట్టివిగ్రహనిర్మాణమునకు నేడు ప్రతిజ్ఞ చేయుట ధర్మము, యను ప్రశ్నకు తా మింకొక ప్రశ్న వేసెదమని శర్మగారు నడిపిరి. మనభారతీయులు ఆంగ్లేయులకు వర్తకవ్యాపారమునిమిత్తము కావలసిన సరుపాయుల నన్నిటిని చేసియుండలేదాయనియు, ఆంగ్లేయులకు జాగీరుల నిచ్చియుండలేదాయనియు, ఆంగ్లేయభవత్వము సంతోషకార్యము అనేకలక్షలభారతీయులు రణభూమిలో ప్రాణముల వీడలేదాయనియు, అట్టి ఆంగ్లేయభవత్వపు అండనుండుటకు యిష్టములేక నేడు స్వరాజ్యముకోరుట, స్వరాజ్యముకొరకు పోరుట అక్రమమాయనియు, నేటిస్వరాజ్యవాంఛ అక్రమమైనచో, నీలుసత్యాగ్రహోద్యమముగూడ అక్రమ మగుననియు శర్మగారు ఘంటాపథముగా బల్కిరి. పిమ్మట బుజును సాంబమూర్తిగారు మాట్లాడిరి.

బ్రహ్మజోష్యుల లక్ష్మీనరసమ్మగారును, రామచంద్రుని వెంకటప్పగారును నీలుసత్యాగ్రహమునకు ముందు ఆంధ్రదేశము నుండి పోవుచున్న మొదటిదశమనియు, ఆంధ్రదేశముపై వారు మోసిన భారమును ఆంగ్లేయుల మరనరాదనియు, సాంబమూర్తిగారు నడిపిరి. నీలుసత్యాగ్రహము చెన్నపురిలో జరుగుచుండ చెన్నపురిపాదులు నిద్రపోవుట చూడ ఆశ్చర్యముకలగుచున్నదనియు, మహాత్మాగాంధీగారు ఆశీర్వాదమునుబడసిన ఉద్యమముకూడ చెన్నపురిలో అభివృద్ధిచెందుటకు అసకాశము లేకపోవుట చాల విచారకరముగా మున్నదనియు సాంబమూర్తిగారు పల్కిరి. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునకు పురాదీయై నిల్చిన చెన్నపురిలో నింతకన్న ఎట్లు వేరుగా నుండు ననియు, ఆ సహాయోద్యమ రోజులలో మాడ ద్వంద్వ ప్రభుత్వ పరిపాలనను చక్కగా కొనసాగించగలిగితిమని డింభాలకొట్టగలిగిన చెన్నపురిలో యింకొకవిధముగా నుండుట ఎట్లు తలపించు ననియు, ఇంతవరకు నీలుసత్యాగ్రహసంకల్పమున జైలునుపోయిన 50 మంది యువకులు చెన్నపురివారు కారనియు, అట్టి చెన్నపురిని ఆంధ్రదేశములు మేల్కొలుపున నెడియాశ తమకు గలదనియు సాంబమూర్తిగారు నడిపిరి. నీలుసత్యాగ్రహ విషయములలో తప్పుటకునవేసిన చెన్నపురిశాసనసభ్యుల హృదయములనుగూడ సంస్కారము గావించుటకు గాధముగ ప్రయత్నములు చేయవలసియున్నదనియు సాంబమూర్తిగారు సెలవిచ్చిరి. నీలుసత్యాగ్రహముయొక్క ఉద్యమనిజితిని పలువురు గ్రహించుట లేదనియు, కేవలము బాహ్యవిగ్రహనిర్మాణమునకు ఏర్పాటుకావలసిన సత్యాగ్రహము నీలు సత్యాగ్రహము కాదనియు, ఉద్యమనాయకు లగు సోమయాజులుగారు నడిపి నట్లు, నీలు విగ్రహమునకు అండయై నిల్చియున్న నిరంకుశభవత్వమును తొలగించి స్వరాజ్యమును స్థాపించుటయే నీలుసత్యాగ్రహముయొక్క నిజమైన ఉద్దేశమనియు సాంబమూర్తిగారు స్పష్టీకరించిరి.

పిమ్మట సత్యాగ్రహమునకు వెడలుచున్న రామచంద్రుని వెంకటప్పగారు మాట్లాడిరి. తనదేశభక్తికొరకు నీలు అనేక భారతీయత్యములను చేసెనని చరిత్రకారులు వ్రాసియున్నారు. నీలుకూడ వ్రాసియున్నాడు. అట్టి సందర్భములలో తన దేశగౌరవముకొరకు నీలుసత్యాగ్రహమునకు వెడలుచున్నానని వెంకటప్పగారు చెప్పిరి. సాంబమూర్తిగారు నీలుసత్యాగ్రహమునకు యిచ్చిన వ్యాఖ్యానములతో వెంకటప్పగారు అంగీకరించిరి. ఆకాలములోనివారు నీలువిగ్రహమునకు చందాలు వేసియుండ నేటి కాలమువారు ఆవిగ్రహనిర్మాణమునకు పాటుపడుట ధర్మమాయని వేయుప్రశ్నకు జవాబుచెప్పచు ఇద్దరు హైదరువులుమాత్రమే రెండువందల రూపాయలను చందావేసెననియు, తక్కిన సామ్యులు ఆంగ్లేయులే చందాగా నిచ్చిరినియు అందుచే ఆకాలమువారు నీలువిగ్రహనిర్మాణమునకు ఒప్పుకొనిరనుట అక్రమమనియు వెంకటప్పగారు నడిపిరి. నీలుక్రింద పనిచేసిన వైస్రాయలు ఉత్తరహిందూస్థానునుండి తిరిగినిచ్చిన తరువాత నీలువిగ్రహము దగ్గర జేరి పూజించిన విధానమును, మరునాడు చెన్నపురి ప్రజలు నీలునిండు గల తమ గౌరవమును చూపుటకో యమనట్లు నీలువిగ్రహముయొక్క మూగి ఉమ్మడితో పూజించిరినియు నీలు దర్శనమును ఒక నాటకమును ఒక బంగాళి నాటకకర్త వ్రాసినట్లున్న దానిని ఇంగ్లీషు దొరతనమువారు నిషేధించిరినియు గూడ వెంకటప్పగారు సెలవిచ్చిరి.

పిమ్మట లక్ష్మీనరసమ్మగారు మాట్లాడిరి. తానంతట తానే పోవుచున్నాననియు ఇతరు లెవ్వరు లేన్ను ప్రాప్త హిందవలెయు లక్ష్మీనరసమ్మగారు పల్కిరి. ఖద్దరునుగూర్చి తరువాత మాట్లాడిరి.

పిమ్మట అధ్యక్షుడు ఆంధ్ర ఉపస్థానముతో రాత్రి 9-10 నిమిషములకు సభ ముగిసెను.

బాలసరస్వతి భాండాగారము. (మాజేరు)

"దివితాలూకా మాజేరునందలి శ్రీ బాలసరస్వతి పుస్తక భాండాగారమునకు 1వ కాఖ గుడివాడతాలూకా చినయరకపాడు అగ్రహారమునందును 2 వ కాఖ దివితాలూకా సాకంపాలెం శివారు వారేపాలెనందును సెలకొల్పబడినవి. 2 వ కాఖకు 8-10-27 తేదీనను 1వ కాఖకు 6-11-27 తేదీనను మీటింగులు జరిగి పరిపాలకవర్గము నెన్నుకొనిరి.

- 1 వ కాఖ శ్రీ శారదా పుస్తక భాండాగారము
 (1) శ్రీ బొడ్డపాటి వెంకటేశ్వర రావుగారు, అధ్యక్షుడు
 (2) వెల్లడి సీతారామయ్యగారు, సహాయాధ్యక్షుడు
 (3) బొడ్డపాటి పంతులుగారు, కార్యదర్శి.
 2 వ కాఖ శ్రీ ఆంకమాంబా పుస్తక భాండాగారము
 (1) శ్రీ భోగాది నర్సారెడ్డిగారు, అధ్యక్షుడు.
 (2) బ్రహ్మశ్రీ శివై సత్యనారాయణగారు, కార్యదర్శి.
 3) మండలి మరిడి వెంకట అప్పారావుగారు, భాండాగారికుడు
 (ఒక విలేఖరి)

పిల్లవాండ్లు పలాయితు లగుట

28.10.27 వ తేదీన నామేనల్లండల వరదా సుబ్బారావు అను పదమూడేండ్ల బాలుడును, ఇతని స్నేహితుడగు పట్నాల సన్యాసయ్య అను పదహారేండ్ల బాలుడును, ఈ ఉభయులున్న కలసి బాల్యచాపలముచే తలదండ్రాదులతో చెప్పగండ పలాయితులయి నేటివరకు గానరాకున్నారు.

ఇందు వరదా సుబ్బారావు అను నాతడు చామనచాయతో కొంతకేరీరపుష్టికలిగి పాటివాడుగను; పట్నాల సన్యాసయ్య అనునాతడు సన్ననికేరీరము గలిగి కొంత పాడవరిగను, ఒకింత నీలవర్ణచ్ఛాయగలిగిన వాడుగను ఉండురు. వీరుభయులు విశ్వబ్రాహ్మణకులజాలు.

పాతకముతోయు లెవరయిన నెరిగియున్నచో దయ యించి శ్రమయనిడలంపక వెంటనే "ఆంధ్రప్రతిక" ద్వారా తెలియజేసినచో మిగుల గృతజ్ఞుడను.

ధవళేశ్వరపు సూర్యవ్రతాశచార్యువి,
 కాకినాడ, జగన్నాథపురం.

గుంటూరు అన్నదానసమాజము-ఒకసవరణ

ఇచ్చట అన్నదానసమాజముద్వారా సమాజాభ్యుత్థులగు కొలల లక్ష్మయ్యనాయుడుగారి పెద్దకుమార్తె వివాహసంకల్పమున 120 మందికి మొదటితరగతి భోజన మొసంగిరను నివేదికము 1-11-27 తేదీన ఆంధ్రదినపత్రికకు పంపించుటకు పోరపాటున 12 మందియని ప్రచురింపబడినది. అది 120 గా సరవణ ప్రచురింపవేడెదను.

న్యాయతి హనుమంతరావు, కార్యదర్శి.

చివ్వాడ గ్రామ కాంగ్రెసుసంఘ సమావేశము

1927 సం॥ నవంబరు నెల 9 తేదీ యందుయు 8½ గంటలకు తిరుత్తని తాలూకా చివ్వాడ గ్రామములోని శ్రీరామ భజనమందిరములో చివ్వాడ గ్రామ కాంగ్రెసు సంఘము యొక్క ఆవిర సమావేశము శ్రీయుతులు బూదూరు రాఘవ రెడ్డిగారి అధ్యక్షత క్రింద సమావేశమై యాదిగ్రహ తీర్మానము లేకగ్రీవముగా నంగీకరింబడిన.

తీర్మానము

- (1) అనంతపురమున జరుగు ఆంధ్ర మహాసభలకు శ్రీయుతులు బూదూరు రాఘవరావురెడ్డి పైదా రంగప్పరెడ్డి పాలూరు లక్ష్మంబయ్య, యాళ్ల మునసామినాయుడుగార్లు (గ్రామ కాంగ్రెస్ సభ్యులు) ను ప్రతినిధులుగ యెన్నుకొనవలెనని.
 (2) ఆంధ్రరాష్ట్ర బాతీయో సభ్యులకు శ్రీయుతులు బూదూరు రాఘవరావురెడ్డి పాలూరు లక్ష్మంబయ్య గార్లు సభ్యులుగా యెన్నుకొనవలెనని.
 (3) చిత్తూరుజిల్లా కాంగ్రెస్ సంఘ తగాదాలవిషయమున వారి నిరంకుశ ప్రవర్తనములకు ఆంధ్రరాష్ట్ర బాతీయోపసభ్యులవారు చిత్తగించ నలసినదిగా వినయపూర్వకముగ కోరునదేమనగా! తిరుపతిలోని శ్రీయ్యత మాడపూషి శ్రీనివాసాచార్యుగారి కార్యదర్శిత్వము ఆస్వాదము అనవసరమనిన్ని చిత్తూరులోని మండల కాంగ్రెస్ సంఘము సక్రమమైనదే యైనను వారి విధ్యుక్తమును చక్కగా నెరవేర్చునందున మాతనముగా యెన్నికలు జరిపి మండల కాంగ్రెస్ సంఘమునకు జీవము గగింపవలయుననియు కోరవలెనని.
 చివ్వాడ } బూదూరు రాఘవరెడ్డి,
 9-11-27 } అధ్యక్షుడు.

ఫోర్టు నెంటుజార్జి గెజెట్టు

8-11-27

ఈ క్రిందిసభ్యులను బెజవాడ తాలూకా బోర్డుకు ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. కోయ వెంకటకృష్ణయ్య గారు చిట్టిబొమ్మ కోటిశ్వరరావుగారు, క్వాగం చిన్న శివరామరెడ్డి గారు, శంకర నరసింహారావుగారు.

గుంటూరు మునిసిపల్ సంఘమునకు యీ క్రిందివారిని ప్రభుత్వమువారు సభ్యులుగా నియమించిరి. కె. బి. సింగుగారు ఎ. సి. హెచ్. జాన్ గారు.

గుంటూరు జిల్లాబోర్డుకు డి॥ బి॥ పి. సి. యతిరాజు లునాయుడుగారిని ప్రభుత్వమువారు సభ్యులుగా నియమించినారు.

విశాఖపట్నం జిల్లాబోర్డుకు మేక్ మహమ్మద్ అలీసల్తాను సాహెబుగారిని సభ్యులుగా నియమించిరి.

పల్లికుశాళి

గా॥ సి॥ సి॥ రామస్వామిఅయ్యగారు ఎగ్జిక్యూటివు కాన్సిలు క్షేత్రపెన్సిడెంటుగా నియమింపబడిరి.

సి. యస్. మహాదేవ అయ్యగారు కర్నూలు జిల్లా సెషన్స్ జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

ఇ. బెన్నెట్టగారు ఆనంతపురంజిల్లా పేనుకొండ డివిజనుకు సబ్ కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

న్యాయవిచారణశాఖ

రా॥ సా॥ ఎ. విట్టలరావుగారు పోలీసు యిన్ స్పెక్టరు జనరలు ఆఫీసులో డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

ఎల్. యి. సాండర్సుగారు చిత్తూరుజిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

జి. యస్. బి. కేయిగారు మనపల్లి సబ్ డివిజనుకు పోలీసు ఆఫీసరుగా సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి. సయ్యదు అబ్దుల్ క్వాజంసాహెబు బహదూర్ గారు పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా ఏలూరు సబ్ డివిజనుకు పోలీసు డిప్యూటీ సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

మ త కాళి.

రెవ॥ డబ్లియు. ఎల్. కేంబెల్ గారు నవంబరు 14 వ తేదీ ఉదయమునండి 27 తేదీ సాయంత్రమువరకు మద్రాసు సెంటు ఆంధ్రనాగు చర్చి ఛాప్లెనుగా నియమింపబడిరి.

సముద్రవ్యాపారశాఖ

పి. రోడ్డికాగారు నవంబరు 2 వ తేదీనుండి మద్రాసు పోర్టుట్రస్ట్ ప్రభుత్వము వారిచే నియమింపబడిరి.

న్యాయ శాఖ

మేజరు మహమ్మదు మసాఖానుగారు విశాఖపట్నం సెంట్రలు జైలు సూపరింటెండెంటుగాను కనకూరు సెంట్రలు జైలు సూపరింటెండెంటుగాను నియమింపబడిరి.

మహమ్మదు టామిజాద్ గారు క్యాదిరి సాహెబుబహదూరుగారు రెండవ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

రా॥ సా॥ యస్. కేలునాయుడుగారు మూడవ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

పి. నారాయణరావునాయుడుగారు ఆనంతపురం ఎడివనలు సెషన్స్ జడ్జిగా నియమింపబడిరి.

యెల్లాబోర్డు కనకయ్య పంతులుగారు గంజాంజిల్లా బంపురం స్పెషలు మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

గుంటూరుజిల్లాకు నవంబరు 15వ తేదీనుండి యద్దరు జిల్లామునసబులు నియమింపబడుదురు.

శాసన నిర్వాహశాఖ

ఆర్. యం. స్టాథం గారును రెవ. డబ్లియు. మెస్టరు గారును మద్రాసు శాసన నిర్వాహసభకు సభ్యులుగా గవ్వయి గారిచే నామినేటుచేయబడిరి.

రెకన్యూశాఖ

టి. వి. త్యాగరాజ అయ్యగారు త్రూరు ప్రెసిడెన్సీ డిప్యూటీ కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

పల్లికుశాళి

ఎస్. డి. ప్రాసెగారు వాల్తేరు సర్కిల్ కోర్టు డివిజనుకు ఎగ్జిక్యూటివు యింజనీయరుగా నియమింపబడిరి.

సాంకేతికసహకారశాఖ

జి. యం. స్కెన్నరుగారు జనరలు అనుపత్రి రెండవ వైద్యులుగాను, మెడికలు కాలేజీ శిరీరశాస్త్ర పండితులుగాను మద్రాసు మూడవ జిల్లాసర్దునుగాను నియమింపబడిరి.

డా॥ యం. యల్. కామతుగారు మెడికలు కాలేజీ బెహగ్ ప్రొఫెసరుగాను, విశాఖపట్నం హెడ్ క్వార్టర్స్ అనుపత్రి ప్రధానవైద్యులుగాను నియమింపబడిరి.

డబ్లియు. సి. గ్రే గారు విశాఖపట్నం జిల్లా మెడికలు ఆఫీసరుగాను మెంటలు అనుపత్రి సూపరింటెండెంటుగాను విశాఖపట్నం సెంట్రలు జైలు మెడికలు ఆఫీసరుగాను నియమింపబడిరి.

యం. కె. వరూణ్ గారు విశాఖపట్నం హెడ్ క్వార్టర్స్ అనుపత్రి సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడిరి.

జి. యి. మాల్గూ ముసన్ గారు మద్రాసు మెడికలు కాలేజీ ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ మెడిసిన్ గారు, జనరలు అనుపత్రి ప్రధాన వైద్యులుగాను నియమింపబడిరి.

మద్రాసు విల్సుకంపెన్సీ సంబంధించిన ఆర్డీలు యస్. రోజుగారు మద్రాసు ఛేంబరు ఆఫ్ కామర్సుచే కార్యరేషను కాన్సిలుగా నెన్నుకొనబడిరి.

విద్యాశాఖ

మాధవన్ తంచెయార్ అరానల్ కాండెల్ గారు మద్రాసుపల్లియిక్ స్పెషల్ డిప్యూటీ కలెక్టరుగానియమింపబడిరి.

పి. యస్. ఫ్రెస్కో గారు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ ప్రిన్సిపాలుగాను న్యక్షశాస్త్ర పండితులుగాను నియమింపబడిరి.

డబ్లియు. యి. స్క్రిత్తుగారు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ రసాయనశాస్త్ర పండితులుగా నియమింపబడిరి.

ఆర్కైవ్ శాఖ

యస్ యం. హమ్మిగు గారు నెల్లూరు సర్కిల్ కు యిన స్పెక్టరుగా నియమింప బడిరి.

క్రొత్త శాసనసభ్యుల ఎన్నుకొనుట

గవర్నరు మెంటు ప్రకటన

4-11-1927:—ఆనంతపురం జిల్లా ప్రతినిధియగు చీమల వాసు నారాయణరెడ్డిగారు సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నిచ్చి నందున వారిస్థాన యెన్నికలు జరుగుత.

నామినేషను నవంబరు 15-వ తేదీ (బుధవారం) లోగా.

నామినేషనుల పరిశీలన నవంబరు 18-వ తేదీ (శుక్ర వారం) ఎన్నిక డిశంబరు 19-వ తేదీ (సోమవారం)

నెల్లూరులో తుపాను

నివారణసంఘముయొక్క ప్రయత్నశాఖా సభ్యు లగు ఎ పట్టాభిరామయ్యగారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు.

5-11-27 తేదీన గ్రామములనుండి రిపోర్టులు చేరలేదు. వీరజులయనపల్లెల గూర్చి వివరములు వెంటనే తెలియజేయ నలయునని తహసీల్దార్లకు కలెక్టరుగారు ఉత్తరువుచేసినారు. కృష్ణపట్నం, రాజపల్లెం, బుచ్చిరెడ్డిపాలెములలో కలరా బాధ్యము ప్రవేశించిన దనియు, రాజపల్లెములో ముగ్గురును, బుచ్చిరెడ్డిపాలెములో ముగ్గురును కలరావలన మరణించిరియు జిల్లా హెల్త్ ఆఫీసరుగారు తెలియజేయుచున్నారు.

మునిసిపాలిటీ సరిహద్దులో రోడ్డుమరామత్తు గావింప బడుచున్నది. తగినంతమంది పనివాండ్లు లేకుండుటచేత రోడ్ల ప్రక్క కాలువలు యింకను మరామత్తు కావడలేదు. కలరా ప్రవేశించినది. నేనునలుగురికి సోకినది. ఇద్దరుమరణించిరి. కలెక్టరుఆఫీసు ఆరుగుమీద బసచేసిన జనులలో నొకరుమరణించిరి. బాధ్యమును తొలగించుటకు గాను పట్టణము దండెటను క్రిమి సంహార ఔషధప్రయోగము గావింపబడుచున్నది.

పట్టణముందును గ్రామములందును గలిగిన నష్టముల వివరములు సరిగా తెలియుటలేదు. పట్నములోని మిల్లులకు రిక్తి లక్షలును, కొండలూరు, కోవూరు, ఆనంతపురము, నర్సపురము, కాశే పల్లిలలోని మిల్లులకు సుమారు ఒకలక్షయును నష్టము గలిగెనని అంచనా వేయబడినది.

పట్నములోని వర్తకులకు సుమారు రి లక్షల విలువగల వర్తకపు సరుకును, రి లక్షల విలువగల గృహ ఆస్తియును నష్టముగలిగెను ఆన పత్రియు, పాఠశాలలు పడిపోవుటవలన మునిసిపల్ ఆస్తికి సుమారు ఒకలక్ష వరకు నష్టము గలిగెను.

గ్రామములందును ముత్తెముమీద కొన్నికోట్లవరకు నష్టము సంభవించి యుండును. జిల్లాబోర్డునకు కట్టడములు, రోడ్లు, ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చరు పోవుటవలన కొనిలక్షల వరకు నష్టము సంభవించి యుండును.

సరియగు వివరములు ముమ్మారు తెలియజే నుబడును.

శ్యామసుందర చక్రవర్తిగారి అశ్వీలు

కలకత్తా, నవంబరు 9:—శ్యామసుందర చక్రవర్తిగారి పై తాతగారు చేపరుమిల్లులు గావించిన దావాలో ఒప్పింపబడిన శిక్షపై ప్రతివాదిగావించిన ఆశ్వీలు ప్రోసీయబడెను. (ఆం॥పెం॥)

నెల్లూరులో తుపాను

నివారణసంఘమువారి ప్రకటన

7-11-27

కలెక్టరుగారికిగాని జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారికిగాని యింకను గ్రామములనుండి సరియగు వివరములు నిచ్చు రిపోర్టులు చేరుటలేదు. వారమురోజుల లోపుగా వివరముల రిపోర్టులు అందజేయవలసినదిగా జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు గ్రామాధికారులకు ఉత్తరువుల నంపియున్నారు. సరియగు బోగట్టాశ్వరలో సంపాదించవలయునని జిల్లా కో ఆపరేటివు బ్యాంకు ప్రెసిడెంటుగారినిగూడ కోరడమైనది.

తుపానుకు లోబడిన ప్రాంతము లన్నియు ఆనారోగ్య స్థలములై యున్నవి. సరియగు నవకాశములు లేకుండుటచే, పొల్లు ఆఫీసరుగారు గోవిందరాజులుగారి శ్రమలకు దగినంత స్థలములు ఆనుకొనినంత త్వరలో గాన్పించుకొన్నవి. నిన్నటిడివజు నరలు ఆస్పత్రిలో 12 కలరాకేసులలో 1 కేసు మరణించెను. రోగుల ప్రత్యేకశాల తుపానుచే నెగురగొట్టబడుటచే ఆనరణ లోని డిక్రాడిపోలో రోగుల సంఖ్య రిక్కిరిసి యుం చ వ ల సి వ చ్చి న ది రోగులకు సదుపాయమును ప్రత్యేకస్థలము కొరకు జిల్లామెడికలు ఆఫీసరుగారు వెదకుచున్నారు. ఆనుపత్రి మట్టుప్రక్కలు చాలా ఆనారోగ్యముగానున్నవి. ఆనుపత్రిబయటనుండు పీనుగులనుండి వెలుడుదుర్గంధముయ యేర్పడుగానయినను పోడ్రోలుటకు యింకను సాగ్యము గాకున్నది. కపాడిపాలెములో ఒక కేసు మరణించెను

ఇందుమీద మేటలో కలరా నివారణముగానున్నదని నెల్లూరు తాలూకాబోర్డు సభ్యునొకని వద్దనుండి జిల్లాబోర్డు ఆఫీసునకు వార్తచేరినది. ఆట్టివార్త బుచ్చిరెడ్డిపాలెము సబ్ ఆఫీస్ న్నాంటు సర్దును వద్దనుండి గూడవచ్చినది. సముద్రతీరముననున్న కొన్ని గ్రామములలో కెరటములు ప్రవేశించినవనియు, అల్లూరు, మైపాడ, కొరత్తూరులలో పంటలకు చాలనష్టము సంభవించినదనియు వార్తలు చేరినవి.

నెల్లూరు తుపాను

2-వ తేదీ రానలసిన మెయిలు గాలివాస్త భీభత్సుకు 6-వ తేదీ మద్రాసువచ్చి చేరినది. ఆ మెయిలులో ప్రయాణముచేసిన గంటి లక్ష్మన్నగారిని మా ప్రతిభిప్రక్షింపగా వారిట్లు చెప్పిరి:—నెల్లూరు తగలబడినట్లున్నది. ఇద్దరు ము అంతగా తేక పోయినను నెల్లూరు ప్రాంతములయందు నష్టము అపారము. నెల్లూరునుంచి వచ్చి మాతో ప్రయాణముచేయుచున్న వానిని ప్రక్షింపగా “నెల్లూరు నేల కలసిపోయినది” అని నుడివెను. పాత దిఅయినను నెల్లూరునందున్న పెరుమాళ్ల స్వామి వారి గోపురమునకు చెక్కుచెదరలేదు. 1923-వ సంవత్సరమున గంజాము విశాఖపట్టాములలోను 1925-వ సంవత్సరములందు గోదావరి కృష్ణ జిల్లాలకును ఈ సంవత్సరము గుంటూరు నెల్లూరు జిల్లాలకును తుపానువల్ల నష్టము కలిగినది. ఉదారస్వభావులు ఈ నష్టమునొందిన ప్రజలకు సహాయముచేయుదురు గాక.

నిన్నటిరాత్రి వర్షమునకు పెరంబూరు, పర్దువాకం, వోట్టేరిలయందు చిన్న చిన్న గుడిసెలు కొన్ని కూలిపోయినవి. మరికొకలవల్ని యు పూర్తిగా ప్రవహించుచున్నవి. కూవము నది వరదలవల్ల చింతాద్రిపేటయందున్న కట్టపుల్ల ఆడితిలకురు. 200 వరకు నష్టముకలిగినది తెలియుచున్నది. పెరంబూరు స్టేషనువద్ద నీటివరదలకు రైలుపట్టాలు కొట్టుకొనబడిపోయెను. వెంటనే రైల్వేవారిచే బాగుచేయింపబడెను.

కొలంబో వార్తలు

రాయల్ కమిషను

నంబరు 9—పి అండు ఓరులూ ఓవ ఏ జెంట్లకు రాయల్ కమిషను కొలంబో ఆదివారము మధ్యాహ్నము బహుళి రోజున మునిసి వార్త వచ్చెను. నోనోమోదసతి జల్లు సతి వచ్చుటలేదు.

ద్రోహము

మార్చింగు లీడరు ప్రతిక ఒక పెద్దపోర్టుపాపులో సుమారు 20 వేల వరకు ద్రోహము జరిగెననియు సి. ఐ. డి. వారు పరిశోధన గావించు చున్నారని ప్రకటించెను.

మహాత్ముడు

నిన్నమధ్యాహ్నముందిన తిథిములమున మహాత్ముగాంధి గారు సవరివారముగ కొలంబోకు బి యల్. జూరింబా ఓడలో శనివార ముదయమున చేరగలరని తెలియవచ్చినది. (క్రీ॥తె॥)

అఖిలభారత గాంధర్వమహాసభ 1927.

విజ్ఞాపన

రాజ్యపు డిపంబరు కౌన్సిలు సందర్భమున మద్రాసు లో అఖిలభారత గాంధర్వ మహాసభ జరుగును. పభను జయప్రదముగా జరిపించుటకు నలయునేర్పటులు గావింపబడుచున్నవి. ఇట్టిసభను దక్షిణదేశములో జరిపించుటకిదియే ప్రథమ ప్రయత్నము. గనుక యిట్టితరుణమున కర్నాటకు సంగీతము యొక్కయు హిందూస్థానీ సంగీతముయొక్కయు లక్షణములను గ్రహించుటకు, మనసానునృజాతీయ సంగీత విద్యను అభివృద్ధి పరచుటకు, సంగీతమునం దభిరుచిగలవారలెల్లరకును మంచి యనకాశమేర్పడగలదు. పండితవిష్ణు దిగంబరగారు శాస్త్రవేత్తగా కడు శ్రద్ధతో యీవిషయమై పనిచేయుచు సభ యొక్క కార్యనిర్వాహక వర్గము వారికి సహకారమొనర్చుచున్నారు.

ఈ త్తరభారత ధక్షిణభారత దేశీయ సంగీత శాస్త్రములను గూర్చియు, సంగీతకళయొక్క భావి యభివృద్ధిపరచుటలను గూర్చియు, దేశమందలి నానాప్రాంతములనుండి వచ్చు పండితులచే నుపన్యాసముల నిప్పించుటకును చర్యలు జరిపించుటకును ఏర్పాటులు గావింపబడుచున్నవి. దేశీయయొక్క నానాభాగములకును, ఆంధ్రముఖ్యముగా దక్షిణ భాగము నకును సంబంధించిన సంగీత వాయిద్య యంత్రములును, లిఖితగ్రథములును, శాసనములును, యితర విచిత్రవస్తువులునుగూడ ప్రదర్శింపబడును. ఇంతేగాక, గాత్రమునను, వాయిద్యయంత్రసాయమునను, గానములు ప్రదర్శించుటకును, సభయందలి చర్యలలో పాల్గొనుటకును, ఈ త్తర దక్షిణ దేశీయగాన విద్యాప్రవీణులను కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు ఆహ్వానించుచున్నారు. కౌన్సిలు ఆవరణకు కొలది దూరములోనున్న మ్యూజియము భియేటరులో యీమహాసభ జరుగును.

వైకార్యక్రమము జయప్రదముగా జరిపించుటకు గాను గొప్పగొప్పప్రమాణు లనేకులు గూడి ఆహ్వానసంఘముగా నేర్పడిరి. ఇందుకు దేశీయలెల్లరును తగులితగ సహాయ మొనర్చెదరుగాకయని విన్నవించుచున్నాము.

ఆహ్వాన సంఘసభ్యత్వమునకు రూ. 5 రుసుము మాత్రము ఏర్పరపబడినది. చందాలను విరాళములను మద్రాసు తంబుకెట్టి పిథిలో 323 నెంబరగల గాంధర్వ మహాసభ కార్యాలయము యొక్క కార్యనిర్వాహకలను పంపుకొనవచ్చును.

ఆహ్వాన సంఘకార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యులు.

ఆర్య మహాసభ

శ్రావణసంఘపు ప్రథమసమావేశము

దల్లి, నవంబరు 7:— ఆర్యమహాసభ సత్యాగ్రహోపసంఘపు ప్రథమసమావేశము నాటిదినము నారాయణస్వామిగారి ఆధ్వర్యమున సమావేశమయ్యెను. నారాయణస్వామిగారు భాయి పరమానందుగారు, ప్రొఫెసరు రామచేళుగారు, పండిత రామచంద్రగారు దేశమునందంతయు పర్యటన మొనర్చి ఆర్య పీఠదళమునకు వాలంటీరులను ధనమును ప్రోగుచేయునలయునని తీర్మానింపబడెను. డిపంబరు మొదటివారమున పీఠ పర్యటనము ప్రారంభించెదరు. సంపూర్ణ వివరములు ఆధ్వర్యుడు త్వరలో ప్రకటించెదరు. మొరదాబాదునందు ఆర్యసమాజపు బుత్సములు నిషేధింపబడినవి. ఇచ్చట సత్యాగ్రహము జరుప తీర్మానింపబడినది తెలియుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

గాంధీ దైవజ్ఞుడు

భవిష్యత్తునుగురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు రూ. 1-0-0. ప్రైవేట్ ప్రశ్నకు 0-4-0 అవును. ప్రశ్నవ్రాయు కాలమును తెలుపవలెను. సర్వకార్యములయందును జయము పొందుట “జయనాథకరణి” తాయను 1 కి రూ. 2-0-0. వి. పి. ఖర్చులు 0-4-0. 2598 వి. కె. శతకోపాచార్యులు తిరుత్తణి, చిత్తూరుజిల్లా.

ఆయుర్వేదాపధ రత్నాకరము చరక చికిత్సాస్థానము రు. 6

ఆంధ్రవైద్యరత్నావళి రు. 2, భన్మప్రకాశిక రు. 1. (2046) దాక్షర శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

మిడ్గేస్ సాండిల్వుడ్ సోపు.

దానియొక్క సువాసన చాలా గంటలవరకు నుండును. 4219

మిక్కిలి సరిశుభ్రమైనదియు, వివేకులచే వెంటనే ఆమోదించు దగిన సోపు యిదియే, ప్రకృతసంబంధమైన చందనపు కొయ్యయొక్క సువాసనను గలిగియుండి, మిక్కిలి గుణకారి నైనదియు చాలా గంటల వరకు మంచిసువాసన నివ్వగలిగిన దిదియే. ప్రత్యేకముగా తయారు కాబడి ఉపయోగించువారులకు మిగుల సంతృప్తిగలిగించును.

బజారులందు దీని మాదిరిలు అనేకములు గలవు.

మీరు మిడ్గేస్ సోపునే కావలె నని కోరుడు. శుద్ధమైనదియు, అ నాదినండి తయారు కాబడుచున్న దిదియే.

మిడ్గేస్ మాంచెస్టరువారిచే తయారు కాబడుచున్నది.

కేమిస్టు లండరింగ్ వద్దను, సోపు లన్నింటియందును దొఱకును

వివరములకు :

Post Box No. 313 Bombay. నకు వ్రాయుడు.

తూర్పు ఆఫ్రికా కమిషను

భారతీయు లెవ్వరు సభ్యులుగ నుండరు

లండను, నవంబరు 7— తూర్పు ఆఫ్రికా రాయలకమిషనునందు భారతీయు లెవ్వరు సభ్యులుగ నుండరని రూఢిగ తెలియుచున్నది. ఇదేవిజమైనచో ఆఫ్రికాయందలి భారతీయులు ఈకమిషనునానికి నల్ల జెండాలతో స్వాగతమొసగి సంపూర్ణముగ బహిష్కరింపవలయునని తీర్మానించుకొనిరి. (ప్రె. ప్రె.)

వాక్యే లై బెలు కేసు

కోర్టురక్షణగోరి రహస్యముల వెలిబుచ్చుట

బొంబాయి, నవంబరు 6:— ఆభివృద్ధికాఖన బొన్గు సరఫరా చేసిన కంపెనీ భాగమును నేను వాక్యే లై బెలు కేసులో నాక్షయిచ్చుచు కపేడియాగారు కోర్టువారి రక్షణను వేడికొని చాల రహస్యముల బయట పెట్టెను. కొనుపమోనాలు పరీక్షించిన తరువాత కాభిధికారి కాత్వెలుగారు నిదనెను. తరువాత నేనుపోయి ఆయనను స్వయముగ చూచితిని. ఆప్యదాయన తనతో నిక్కచ్చి నిదనెను. “నిక్కచ్చి” యన్న యర్థము చెప్పుచు నేను నాకు బన్నానకు 7, 8 రూపాయల నెక్కువని ఛుట్టుకును లాభములందు తన భాగమాయన కిచ్చుటకును యను నర్థము యాయనయే చెప్పెను. నేను అంగీరించితిని. కాని తరువాత స్టూరుకీపరులు, ఇతర అధికారులు ఆ నేక ఆటంకములు గలిగించిరి. ఆప్పుడు ఆసిస్టెంటు ఇంజనీరుగజ్డారును చూచితిని. ఇతర సప్లయ్ దారులవలెనే తగుపరతులకు నేను లోబడి యుండుననెనని తెలిపిరి. నూటికి ఆయిదుచొప్పున సంగీకరించిరి. తరువాత ఆటంకములులేవు. తరువాత గజ్డారు ఆర్డరులోష్టిసగమే సప్లయ్ చేసి మొత్తమునకు బిల్లుచేయవలెను. నా కట్టిధైర్యము లేకపోయెను. తరువాత గజ్డారు నన్ను చవుకబొన్గును సరఫరాచేసి ప్రియమైన బొన్గునకు బిల్లుచేయవలెను. నే నందుల కంగీకరింపలేదు. “తరువాత నాక్షీ తనతోడి భాగస్తుడు, నీ బహుముతులను ఎవరెవరికి ఇచ్చెనో ఎక్కడవానిని కొనేకో అంతయు తెలిపెను. (ఆ. ప్రె.)

నేటుకొన్నిలు సభ్యుని మరణము

లాహోరు, నవంబరు 8:— నేటుకొన్నిలు సభ్యులగు గౌ. లాలా సుఖవీరసింగుగారు నేటిదినము సర్ హుడిలాలుగారి గృహమున మరణించిరి. వీరు లాహోరుకు 4 దినముల క్రిందనే వచ్చియుండిరి. (ఆ. ప్రె.)

తాతాకంపెనీ

సర్ యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు

డైరెక్టరుగ నియమింపబడుట

బొంబాయి నవంబరు 8:— కడచిన పేరుహోల్లరుల సమావేశమున ఆధిక సంఖ్యాకులగు పేరుహోల్లరులు ప్రకటించిన ఆభిప్రాయము ననుసరించి సర్ యం. విశ్వేశ్వరయ్యగారు తాతా యెను ఫ్రి లుగంపెనీ డైరెక్టరుగ నుండవలయునని ఇతర డైరెక్టరులు తీర్మానించుకొనిరి. ఈవిధమున వారికి ఆహ్వానము పంపబడెననియు ఇండియను రెయిల్వేయిలుపత్రిక ఒక వార్త ప్రకటించుచున్నది. (ప్రె. ప్రె.)

బొంబాయి నవంబరు 8:— మొరార్జీ గోకులుదాసు కంపెనీకిచేరిన నూధనతీ చర్యతీ మొరార్జీగారు నేటిదినముముఖ్యత్వాము మహాబళేశ్వరమున మరణించిరి. (ఆ. ప్రె.)

మైసూరు నవంబరు 8:— బొంబాయి గవర్నరుగారు సతీసమేతుడై నేటిదినము మైసూరుచేరిరి. మునిషిలు సంఘమువారు గవర్నరుగారికి గొప్పస్వాగత మొసగిరి. పిమ్మట భద్రదాసతివరను వర్క్కునుచూచి వచ్చిరి. గురువారము బొంబాయికి ప్రయాణమయ్యెదరు. (ఆ. ప్రె.)

హైదరాబాదు, నవంబరు 8:— ఈసంవత్సరము కైతులకు ప్రతినిధులను పంచిపెట్టుటకై నై కాముప్రభుత్వము వారు నూడులక్షల రూప్యముల గ్రాంటు నుంజూరు చేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

TENDERS FOR CATERING.

Tenders are invited for Two European Refreshment rooms. Two Indian Vegetarian Refreshment Rooms and one Non-vegetarian Refreshment Room from Hotel Keepers and others who will take up the catering for visitors in the Exhibition Compound. Each caterer has to run his own kitchen and sale refreshments under the direct supervision of the Exhibition Committee. For detailed information apply either in person or by post to the under-Signed.

(Sd). V. C. RANGASAMI IYENGAR, Joint Secretary, The All India Exhibition.

Madras Central Urban Bank Buildings, Mylapore, Madras.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1927 సం॥ నవంబరునెల 10 తేది గురువారము

1. ధాన్యములు

ననియాలు బా 1-కి	ర 122 మొదలు	125 వరకు
బియ్యముబస్తాలు		
కుసుమ తెనాలివి ,, వ 42 కలవి	ర 15 0 0	15 8 0
సెల్లూరివి ,, డిటో	,, 16 0 0	16 8 0
ఫిల్లి ,, డిటో	,, 16 8 0	17 0 0
రాసులు ర. 164 బస్తా 1-కి	,, 11 8 0	12 0 0
నవ్వులు ,,	,, 20 0 0	22 0 0

2. ధాన్యముపప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205	,, 16 0 0	17 0 0
సెనగలు ,, డిటో	,, 13 12 0	14 4 0
పెసలు ,, డిటో	,, 16 0 0	17 8 0
మినుములు ,, డిటో	,, 17 0 0	19 0 0
ఉలవలు ,, ర 195	,, 15 0 0	15 8 0

3. నూనెనస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	,, 155 0 0	160 0 0
సెయ్యి మ 1-కి	,, 14 0 0	24 0 0
కొండాపురం వేరు సెనపప్పు బా 1-కి	50 0 0	52 0 0
ఇతర ప్రదేశము ,,	,, 48 0 0	46 0 0
వేరు సెనగనూనెగానుగ బా 1-కి ర 115 మిషన్ నూనె	111 0 0	
అముదము బా 1-కి	101 0 0	102 0 0

4. చిల్లరనస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	78 0 0	74 0 0
కురపసుపు ,,	44 0 0	48 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరువి) బా 1-కి	105 0 0	120 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ములుగు 1-కి	ర 40,45	
కాశహస్తపాయకట్టు ,,	,, 50,55	
బెల్లము బా 1-కి	ర 28 0 0	57 0 0
అస్కా చక్కర బస్తా 1-కి	,, 28 12 0	28 14 0
చింతపండు బా 1-కి	,, 21 0 0	49 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి	,, 29 8 0	80 0 0
చదరం ,,	,, 24 0 0	88 0 0
రభండు ,,	,, 24 0 0	82 0 0

6. నూలు

సెం 20 బెన్ని సింహం యాటి	ర 7 12 0	
సెం 8 ,, కట్టారి	,, 5 0 0	
సెం 24 ,, లాకి	,, 6 2 0	
సెం 60 ,, కారంబెన్ని	,, 10 8 0	
సెం 20 1/2 కాపురబే	,, 7 4 0	
సెం 20 1/2 రెక్కెస్ట్రీలు	,, 7 6 0	
సెం 40 జుమ్మరు 10 పా	,, 10 4 0	
సెం 44 సాండా	,, 5 8 0	
సెం 4 బెన్నిమసిదు	,, 4 0 0	

7. దూది

బోండావెట్టు బారువ 1-కి	ర 890 0 0	
------------------------	-----------	--

8. లోహములు

నెండి 100 ముం 1-కి	ర 60 0 0	ర 60 4 0
బంగారు తులము 1-కి	,, 21 0 0	21 2 0
పవరము 1-కి		18 7 9
ఇత్తడి బా 1-కి	,, 280 0 0	285 0 0
రాగి బా 1-కి	,, 250 0 0	252 0 0

రంగులు

అతిమేలు స్పిటరులాండు అలిజరయిక్ సింహం	62 0 0	
,, కీరెన 1 రతి	1 14 0	
,, 14 రతులు	1 18 0	
,, 28 రతులు	1 13 0	
,, 56 రతులు	1 12 9	
,, 1 అందరు	1 12 6	
జేర్కట్టు పాట్ల స్కాట్ లెట్ అనగా (టర్కిశెడ్డు)	3 8 0	
కాంగో 8 ది	1 0 6	
పదరు 4 ది	1 2 0	

వాతావరణస్థితి

1927 సం॥ నవంబరునెల 9-వ తేది బుధవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	నీటి గ్రహణ	వర్షి	వర్షి	వర్షి	వర్షి	వర్షి
	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో	గ్రా 24 గంటలలో
గోపాల్ పూర్	84.8	72.6	...	8.46	...	1.75
విశాఖపట్టణం	83.8	74.5	0.62	7.89	...	1.89
కాకినాడ	84.0	74.7	0.88	10.06	...	0.91
మచిలీపట్టణము	84.4	75.4	...	11.94	...	+ 0.29
కర్నూలు	88.1	71.4	...	5.17	...	+ 0.97
బళ్లారి	86.2	70.2	0.01	8.17	...	1.95
అనంతపురం	...	...	...	8.10	...	+ 3.70
కడప	81.4	74.2	0.15	8.02	...	+ 1.54
నెల్లూరు	...	...	...	...	...	...
మద్రాసు	86.5	74.3	0.28	11.20	...	5.73
కడపూరు	84.9	75.8	0.52	7.98	...	8.58
నెలము	87.5	70.8	0.24	2.57	...	6.08
కోయంబుత్తూరు	82.5	70.1	8.54	10.23	...	2.46
తిరుచునాపల్లి	86.3	74.6	0.88	6.08	...	2.79
నాగపట్టణము	84.1	74.8	0.51	8.76	...	7.90
మధుర	79.2	72.7	0.10	7.55	...	2.59
పాంబన్	83.3	73.9	0.14	14.70	...	+ 2.11
తిరునల్వేలి	...	...	...	13.18	...	+ 4.52
తిరుకేంద్రము	80.8	73.1	...	3.02	...	10.21
కొచ్చిన్	84.9	74.4	0.88	7.28	...	9.04
కాలికట్టు	86.8	71.9	1.31	7.23	...	5.57
మంగళూరు	85.8	73.2	0.85	7.79	...	1.28
బెంగళూరు	81.0	67.0	0.81	1.72	...	5.90
మెర్కాట్	74.6	68.5	1.42	5.89	...	4.94
కొడైకనాల్	59.8	51.7	0.14	10.21	...	1.96

సర్కారులు:—విశాఖపట్టణములో 0.62" కాకినాడలో 0.88" వర్షించెను. గోపాలపురంలో రాత్రివేడిమి 8 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్కా:—కడపలో 0.15" వర్షించెను. బళ్లారిలో చినుకులుపడెను. కడపలో పగటివేడిమి 8 డిగ్రీలు తక్కువ, రాత్రివేడిమి 8, కర్నూలులో 4 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నాటకము:—నెల్లూరుకలుగు తెలియలేదు. మద్రాసులో 1.28" వర్షించెను. కడపూరులో 0.52", వర్షించెను. కడపూరులో రాత్రివేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

వ. వ. నారాయణ అయ్యరు,

సహాయ వాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

వ్యవసాయ కమిషను

నివేదిక డిసెంబరులో తయారు చేయుదురట

రంగూను, నవంబరు 8:—వ్యవసాయ కమిషను డిసెంబరు మధ్యమున సంచారము పూర్తిగావించి మహాబలేశ్వరమున పోగుబడిన సాక్ష్యమునంతను తిరుగ విచారించి నివేదికను తయారు చేయుదురు. సభ్యులు ఇంగ్లాండు పోవకమునుపే పనియంతయు పూర్తియగును. (ఆ. ప్రె)

కలకత్తా, నవంబరు 8:—కలకత్తా నేషనలు బ్యాంకు కేసులో ఇదివర కీయబడిన ఇంజన్ నును ఖాయపరచిరి. (ప్రీ ప్రెసు.)

దక్షిణ భారతరైల్వే కార్మికసంఘ సమావేశము

అఖిలభారత రైల్వేసమ్మె ఏర్పాటు
గోల్కొండ, నవంబరు 8:—దక్షిణఇండియా రైల్వేకార్మిక సంఘము గోల్కొండరాకునందు అధికారాన్నివారి ఆధిపత్యమున సమావేశమై ఖరగ్గుర మహాసభవారితో సంప్రదించి అఖిలభారత రైల్వే సంఘమువారి సమ్మె ఏర్పాటుచేయవలసి నదన కోరుచు తీర్మానించిరి. అఖిలభారత కార్మికలకు సమ్మె కట్టుటకు తమ సర్వస్వము తెలియబరచుచు తీర్మానించిరి. (ప్రీ ప్రెసు)

నీగ్రోలు-ఆధునిక ప్రపంచము

ఇ. సి. డిలిక్ గారి ఉపన్యాసము

నిర్మణిసాయంకాలము 6 గంటలకు వై. యం. సి. మీ. హాలునందు సభ జరిగెను. సభకు అగ్రాసనాధిపతిగారివిశా ఏర్పరచుకొన్న గౌ. దివానుబహదూరు, ఆర్. యస్. ఆహ్వానితమైన మొదలియారుగారు ఆలస్యముగవచ్చుటచేత ఆర్. డేవిసు, లాకా లేజీ, ప్రెసిపాటూగారు తాత్కాలికాధ్యక్షులుగ నుండిరి.

ఉపన్యాసకులు డిలిక్ గారు నీగ్రోజాతివారు ప్రపంచముందున్న తెగలలో నొక గొప్పతెగవారనియు వీరు దక్షిణ ఆఫ్రికా, ఆమెరికా, వెస్ట్ ఇండిసునందును గలరనియు ప్రపంచముందున్న అన్ని తెగలవారికన్నను కడునీచివ్వితియందున్నారనియు, వారల నుదరించుట ప్రతిమానపునియొక్క విధియొప్పునదని వక్కాణించిరి. రెండుమూడుశతాబ్దముల నెనుక ఈ నీగ్రోజాతివారు అప్రికాఖండముం దుండెడివారు. తమవృత్తికొన్నికారణములచేత మిలీరు బానిసభాగ అన్యదేశముల కమ్మబడుటచేత ఇతరదేశములకు వేసవేలుగబోయిరి. అచ్చట తమస్వతంత్ర్యమును గోలుపోవుటచే, ననేకకష్టములకు లోనైరి. ఇట్లు కొంతకాలము గడచినపిదప ఆమెరికాదేశముందు బానిసవాదపాతము అంతమొందించుటకు చట్టమును ఏర్పాటుచేసి అమలులో పెట్టినతరువాత ఇట్టివిషమపరిస్థితులకు విప్లవము కలిగెను. వీరును విద్యల నభ్యసించి నవనాగరికత కొంతవరకు అలసరచుకొని తమరును ఇతరజాతివారలతో సరిసమానముగా నుండవలెననియు, పరిపాలనావిధానముందు హక్కు కలిగియుండవలెననియు గ్రహించిరి. కాని తెల్లవా రట్టిమాత్రసభాములనుగ్రహించలేదు. అప్పటినుండియు ఆమెరికా, అప్రికా ఖండములందున్న వీరు తమ జన్మహక్కులకై పోరాడుచుండిరి.

అప్రికాదేశముం దున్న జాతులన్నిటిలో వీరు అధికసంఖ్యాకులు. స్వల్ప జీతములతో కూలిచేయుచున్నారు. వీరిలకు అప్రికా దేశమునుండి తరిమివేయవలెనను నద్దేశ్యముతో అచ్చట ప్రభుత్వమువారు వీరలలో సాంఘికాభివృద్ధి లేకుండుటకై చట్టమును నిర్మించిరి. ఇట్టి స్వల్ప విధేయములు లేకుండుటకై శ్రీయుత శ్రీనివాసశాస్త్రి, ఆంధ్రూరు ప్రముఖులు సకలప్రయత్నములు సలుపుచున్నారు.

ఆమెరికా దేశముందు నీగ్రోజాతివారు చాల తక్కువగ నున్నారు. కొన్ని ప్రదేశములందు తెల్లవారు వీరిని వెళ్లిరానియ్యకండ చూచుచున్నారు. దక్షిణ ఆమెరికాదేశముందు తెల్లవారును వీరును కలసి కాలేజీలు, కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకులు నెలకొల్పుకొని పరస్పరమైతితో నున్నారు. కాని ఇతర ప్రదేశములందు తెల్లవారు ఎక్కువైతలలో నెక్కగూడదు. ఇంక ననేకకట్టుబాట్లకు లోనైయున్నారు.

ఈ నీగ్రో సమస్య హిందూదేశమునకేమి సంబంధమునన నేను ఆ దేశములకుబోయి వారలనుచూడగా వారు హిందూదేశమెట్లున్నది? అచ్చట యేమి జరుగుచున్నది? మహాత్మా గాంధీ ఏమి చేయుచున్నారు? అను ప్రశ్నలు నన్నడిగిరి. హిందూదేశముయొక్క సహాయమునకు వేచియుంటిమనిరి. హిందూదేశము ఎట్టిసహాయము చేయునని నే నాలోచించితిని. వీగ్రోలు దౌర్జన్యమువలన కార్యసాధ్యముననని విశ్వసించెదరు. నేడు హిందూదేశము దౌర్జన్యరాహిత్యమును యుద్ధమున చేయుచుండుట వారు దిలకించి హిందువులయొక్క జయమునకై వేచియున్నారు. కనుక భారతీయులందరు ఆదౌర్జన్యరాహిత్యమైన యుద్ధమున జయమొంది. నీగ్రోలకు నిజమైనసానుభూతి జూపవలెను. అప్పుడు వారు భారతీయులను విశ్వసించి వారును, అట్టి యుద్ధమునే సలిపి స్వతంత్రతను సంపాదించెదరు.

నీగ్రోవారు నల్లగను, మోటుగ నుండుటచే తెల్లవారు కడునీచముగ జూచుచున్నారు. భారతీయులుగూడనికెతదేశములం దచ్చలచ్చట నల్లే నిరసనభావముతో జూడబడుచున్నారు. కనుక భారతీయులందరు తమ విభుక్తకర్తలగుట గుర్తొని కులకక్షలు, నీచ ఉచ్చస్థితులు పాటింపక అన్ని మతములవారిని అన్ని జాతులవారిని అన్నదమ్ములవలె జూచుచుండవలెనని నుడివిరి.

అగ్రాసనాధిపతి యైన గౌ. దివాను బహదూరు ఆ గోగ్యస్వామి మొదలియారుగారు ఉపన్యాసమువ్యవస్థ చేపట్టి యుండిరి. తాము ఆలస్యముగా వచ్చినందులకు క్షమాపణపడి ఉపన్యాసకులు గావించిన ఉపన్యాసమునకు ప్రస్తుతియును ఆమెరికాదేశముందు తమకు గల స్వాభావమును యొప్పును ఉపన్యాసకులు నుడివిట్లు మనదేశముందు నిమ్మ జాతులకు కడు హేయముగ జూచుచున్నారు. అట్టిది త్వరలో పోగొట్టుకొని అందరును సోదరులవలె నుండినగాని మనకు స్వరాజ్యము రాదని నుడివిరి. అగ్రాసనాధిపతి కళివందనములతో సభ మగిగెను.

శ్రీలో మహాత్ముని ఉపన్యాసము

మహాత్మునియ జాతీయనర్వకశాలా విద్యార్థులకు హితోపదేశము

శాంతిమహాత్ముడు శ్రీనివాసరాయన నిర్విరామముగా చెందు కోరికల గడిపెను. శ్రీనివాసరాయన, దాక్షిణ్య అన్నాదీ, వశిష్ట, పటేలు, లాలా లజపతిరాయ, హాకిం అబ్దుల్లాఖాన్, ఖాలానా మహమ్మదాల్, మాలానా షేక్ తాలిగాల్లు మున్నగు వాయువులతో నిష్టగోష్ఠి సంభాషణలు గావించెను. ఈనెల మొదటి తేదీ మంగళవారమునాడు ఖాదీప్రచారకమండలి సభ్యుల ౨ వ తేదీ సాయంకాలము మహాత్మునియ జాతీయ విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థుల సభలోను మహాత్ముడు ఉపన్యాసించెను. ౨ వ తేదీ సాయంకాలము ఆనాడుబాదామి బయలుదేరినది. 6 వ తేదీకి బొంబాయిలో నుండును. ఆనాడే ఆటనుండి తిరిగివచ్చి ఖాంబోడు బయలుదేరును.

విశ్వవిద్యాలయము వారు మహాత్మునకు సన్మానపత్రమును ఖద్దరునిధికి ధనమును సమర్పించిరి.

సన్మానపత్రము హాకిం అబ్దుల్లాఖాన్ గారు చదివిరి.

“ఈ విశ్వవిద్యాలయము అసహాయోద్యమ ఫలితముగా 1921 అక్టోబరులో ఆలిఘుల్లో నేర్పరుపబడెను. అప్పుడు ప్రభుత్వపాఠశాలలను బహిష్కరించిన విద్యార్థుల కొరకే యిది మేల్కొనెను. దీనికి రాజకీయములతో నెట్టి సంబంధమును లేదు. భారతీయ బాల్య కివల నిజముగ జాతీయవిద్యయే బోధింపబడుచున్నది. ప్రభుత్వపాఠశాలలో నేర్పబడుచున్న విద్య జాతీయమునకు హానికరము. అది ప్రభుత్వోద్యోగములను కోరువారికి మాత్రమే ఉపయుక్తముననున్నది. కొట్లకొలది భారతీయ చాలరకడి నిరుపయోగము. ఈ విశ్వవిద్యాలయమున 420 మంది విద్యార్థులు కలరు. వారిలో హెచ్చుమంది ఖద్దరునే కట్టుచున్నారు. ఆరికనీతి అంత అనుకూలముగా లేదుగాని ఖద్దరులోనే బాగుపడునని మేము నమ్మెదము” అని పత్రమునందు వివరించబడెను. దక్షిణాఫ్రికానుండి వచ్చి వరువుచున్న నలుగురు బాలరను మహాత్మునిచెంతకు గొనివచ్చిరి. మహాత్ముడు వారితో గుజరాతీభాషలో మాటలాడెను. పిమ్మట మహాత్ముడు ఉపన్యాసించెను. ఒకవత్సరము వెనుక నాకుండిన బలము నా కిప్పుడులేదు. అందువలన నేను బిగ్గరగా మాటలాడజాలను. నెటాలునుండివచ్చిన యానలుగురు బాలురును గుజరాతీలే. వారేసంతోషపడుచు అహమదు మహమదుకచాలాగారు భారతీయ భాషలకొరకు వెనుక నాతోకలిసి పనిచేసినవారే. ఆయన చాల భార్యకాలియును విమలనర్తకుడు నని నేను నిర్ధారణగా చెప్పగలను. ఆరోజులలో నతడు భారతదేశముకొరకు వనపంపదను బంధుమిత్రులను సర్వస్వమునుగూడ త్యజించెను. నెటాలులో హిందూమహమ్మదీయ కలహములు కలిగినప్పుడు తాడు విస్ఫోజితముగా నుండెను. అత డాంగ్ల దేశము కన్న మును ఛాల్లేలేదు. భారతదేశమున ప్రాథమిక విద్యనుమాత్రమే అభ్యసించెను. ఆయన సరిగా సంతకముగూడ చేయజాలడు. కాని కొన్ని వ్యాయవాదులకుగూడ నతడు సలహా చెప్పగలిగియుండును. అప్పుడే అతడు మృతిచెందెను. అతడు చెరసాలకు హావునపుడు తన పెద్దకుమారుని నాకు వశపరచెను. ఇతరభారతీయ బాలరతోపాటతనిని గూడ టాలస్తాయిఫారమునందుంచితిమి. ఆబాలుడు చాలనిష్టపరుడు. సరిగా అన్ని వేళలలోను ప్రార్థన చేయుచుండెను. రంజానులో తప్పకుండ ఉపవాసము అనుచేయుచుండెను. కాని అతనికి హిందువులపై నెట్టి ద్వేషమును లేదు.

వెనుక మనదేశమున హిందువులకును మహమ్మదీయులకును సోతీభావము కలిగినది. అది యెన్నటికిని తొలగదనియే మేము తలచితిమి. ప్రభుత్వ తత్సంబంధ పాఠశాలలను బహిష్కరించుననిన నే నపుడు విద్యార్థులను కోరితిని. అదియెంతమాత్రమును పారబాలుకాదని నేడుగూడ నేను నమ్మెదను. “అటుల బహిష్కరించిన విద్యార్థులు దేశమునకు చాలమేలుచేసిరి. సర్వ ర్థమునుగూడ నలవరుచుకొనిరి. వారు అకళంకమున దేశభక్తికావాలి” అనియే చరిత్రకారుడు ప్రాయశఃపరియుండును. జాతీయత్యోగిప్రకాశము తగ్గిపోకుండా నిలవగలవారీ దేశమున విద్యార్థులేయని నా కిటీవల కలిగిన అనుభవమువలన నేను నమ్ముచున్నాను. వారిసంఖ్య కొద్దిగా నుండినను విచారములేదు. సన్మాన్య లేపుడును కొద్దిగానే యుండురు. భారతదేశ స్వాతంత్ర్యము విద్యార్థులగు మీపైననే ఆధారపడియున్నది. దాలుగు ముఖ్య ఖద్దరుగూడవలన స్వరాజ్యమువచ్చునని మీకు వింతగా నుండవచ్చును. భగవంతుని పట్ల భీతియును ప్రజలపట్ల నిర్భయస్వమును స్వరాజ్యమునకు ముఖ్యవశ్యకములు. ఈవిషయములను మీకు నేర్పించి యితరవిషయములను నిరుపయోగములే. మీకిదివల ప్రతిదినమును యాధర్మమును బోధించుచున్నారని నే నెరుగుదును.

తేదీనిగూర్చి మౌనముగానుచునుండినది. దానివల్ల నే నెవ్వరికీకలదు. భగవంతునిపై విశ్వాసమున్నచో అన్నికష్టములును తొలగును. మనుష్యులలోని యోగ్యతయే భగవంతునకు ప్రీతికరము. మీరెప్పుడును భగవంతుని పరిత్యజించుచుండరాదు.

మోటారు కారు స్వంతదారులకు, వ్యాపారస్తులకు తగు హెచ్చరిక.

ఇండియా, బర్మా, సిలోను మొదలగు అన్నిప్రాంతములందును, ప్రతివ్యాపారస్తుని యొద్దను దొరకగల గార్గాయిల్ మోబిల్ ఆయిల్ అమ్మకమును చెరుపుటకు, కొందరు పోటీదార్లు ప్రయత్నించుచున్నారు. తరచుగా ఆయిల్ కావలసినప్పుడు, వారి మనిషిద్వారా వ్యాపారస్తునకు తెలియపర్చెదరు. గాని లిఖితపూర్వకముగా వ్రాసిపంపుట తటచు అలవాటులేదు. మీరు ఏదో ఆయిల్ కోరినప్పుడు, మీరు కోరినటువంటి గార్గాయిల్ మోబిల్ ఆయిల్ యివ్వక తనవద్ద నిల్వయున్న యితర రకములైన ఆయిల్ నే కొనమని నిర్బంధించును.

వ్యాపారస్తులకే వారి ఇష్టము మేరకు వదలిన, వర్తకుడు తనవద్దనున్న తనస్వంత నరుకునే అమ్ముటయే తరుణముని భావించును.

మీ మోటారులకు మీరు కోరు లాభి కేటింగు ఆయిల్, యితరుల బలవంతము మీద కొనెదరా, లేక మీ యిష్టప్రకారము మీకు నచ్చునదియే కొనెదరో యోచింపుడు.

గార్గాయిల్ మోబిల్ ఆయిల్ నే

కావలెనని కోరుడు.

తక్కినవి నిరాకరింపుడు.

Mobiloil

Make the chart your guide

MADE ONLY BY

VACUUM OIL Co.,

BOMBAY CALCUTTA

KARACHI RANGOON

COLOMBO. MADRAS.

పగూడదు. ఏమానపురిపైకను ద్వేషమును బూకగూడదు. మీరు పరమతద్వేషమును ఉద్దేశమును చెందగూడదు. మీరటులచేసినచో ఖద్దరును కట్టుటయును నూలు వసుకుటయును నిష్ఫలమే యగును.

భారతదేశము వీరదేశము. వేలకొలదిమందికి అన్నము లేదు. రాట్టుముద్దాగా 50,000 మంది వీరశ్రీలకు ఏమిటల రూపాయలను నేను పంచి పెట్టగలిగితిని. ఈవిషయము వారికి లభించినచో వారు తిండిలేక కష్టపడియుండుదురు నూలును కనానికి 50000 మందికేగాక బట్టల నేయునాకి చాలమందికి గూడ యాయుధ్యమువలన నేను సహాయము చేయగలిగితిని. హిందువులును మహమ్మదీయులును దేశమునందలి వీరసలతో ప్రత్యేక సజీవసంబంధమును కలిగియుండ గోరినచో వారు ఖద్దరును ధరించుచు దానిని ప్రోత్సహింపగలరు. భారతీయులలో నొక లోపము కలదు. తాత్కాలికోద్దేశము కలిగినప్పుడు వారు వాగ్దానములను చేసెదరు. సంసలను గూడ నెలకొల్పెదరు. ఆ ఉద్దేశము చల్లారగానే అన్నియును అంతరించి పోవును. కావున బాగుగా నాలోచింప కుండ వాగ్దానముచేయగూడదు. ఒకసారి వాగ్దానముచేసినచో నెట్టి కష్టములు కలిగినను తప్పిపోగూడదు.

ఇప్పుడు దేశమున విద్యార్థులలో నొక దుర్మాయ చాల ప్రబలమగుచున్నది. మనుష్యులు తిరగరియా పరిశుదులుగా నుండవలెను. లేనిచో వారు పశుప్రాయులగుదురు. శ్రీని సందరిని తల్లులవలెను సోదరిలవలెను భావించ వలెను. వారి మానమును కాపాడుటకును వారిని గౌరవింపుటకును ఎట్టి త్యాగము నయినను చేయవలెను. ఈధర్మమును తరుణుగా ప్రజలు మరచి పోవుచుండురు. భగవంతుడు యిమ్ములకు కాపాడుగాక. ఈధర్మ విద్యాలయము భారతస్వాతంత్ర్యోద్యమ మగుగాక- అని మహాత్ముడు నడిచెను.

సిక్కులు సత్యాగ్రహము పూనెదరా? ఊరేగింపు పర్యవసానము

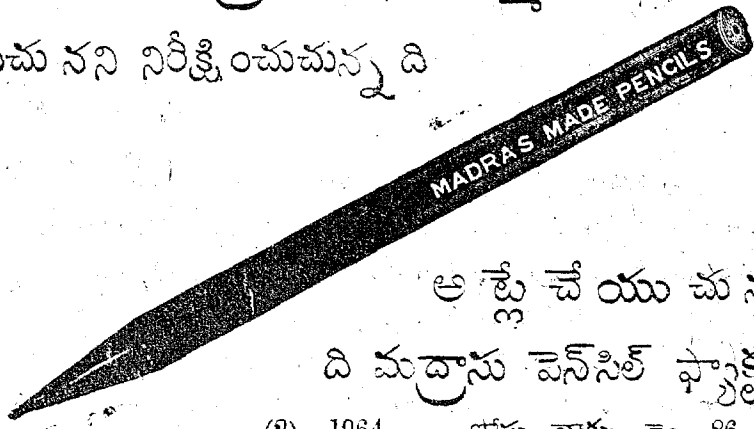
ఫిర్రీ, నవంబరు 8:— 9-వ తేదీన ఊరేగింపును గూర్చిన లై సెన్సుసందర్భమున పరిశీతులు క్లిష్టమైనవి. క్రిందవ సంవత్సరము ఈ సంవత్సరముననే కొన్ని ఆరెస్టులు జరిగి కొంత ఆందోళనపై రాజీరదిరెను. అధికాయలు ఈయేకు ప్రాతినో, నే యూరేగింపు సాగుట కంగీకరించిరి. సిక్కులలో కొందరు సత్యాగ్రహము చేయ నుత్సాహించుచున్నారు. సిక్కులు ఆమ్మ తనక శ్రీ సురుద్వారా ప్రబంధకమిటికి వ్రాసియున్నారు. వారు స్థానికసంఘమునకు సర్వాధికారముల నొసగిరి. 11 గుడు ఉపసంఘముగ నేర్పడి చక్కనిరాజీ సురుర్వ నిశ్చయించిరి. కాని వారికి సర్వాధికారములు నొసగమిచే వారా సభ్యత్వముల మనివైచిరి. (ఫీ తెనె)

శ్రీ ఆంధ్రయువజన సంఘము, ఖద్దపురము

శ్రీమదఖండలేఖో విలాస సముపేత దేశభక్తిరంజితకళా చాతురీసుర సంగీతము, విగతస్వార్థ పరకర్మనిర్మల మనోంత రాళ సంఘాతము, స్వదేశాధ్యక్షిత సకల సంపద్విశేషయ లాకవిఖ్యాతనాయకీమణియు, బాపినీయు, నర్దాంగియు నగు శ్రీ శ్రీ మల్ల లలి సల్ అన్నపూర్ణమ్మగారి నిర్యాణసందర్భమునః వియోగపరితాపమును వెలిబుచ్చుచు తత్కాంతార్థమునకు పరలోకసౌఖ్యార్థములు సమహృద్యులక గా వైషము నత్యంత భక్తికర్మతో నీఖద్దపురాంధ్రయువజన సంఘమువారు ప్రార్థించుచు నయ్యది తీర్మానముగ గావించిరి.

గొడుగుల నదానందమూర్తి, గౌరవకార్యదర్శి.

హిందూదేశము ప్రతిమనిషి తనధర్మమును
నిర్వహించు నని నిరీక్షించుచున్నది

అట్లే చేయుచున్నది
ది మద్రాసు వెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీ

(2) 1964 పోస్టు బాక్సు నెం. 86, మద్రాసు.

చేతిపనులు-వర్తకరహస్యబోధిని

4201

50 రూపాయలనుండి 500 రూపాయలవరకు నెలకు సంపాదించవచ్చును.

ఈ పుస్తకములో అనేకవిధములైన, సబ్బుదీనులు, నెంట్లు అత్తలు, నెంట్లుకలు పెరగదమునకు తెలుములు, హేరాయల్సు, పవర్ మెంటు, వార్నిస్, నర్తములు, లక్ష్మీకోపులు, పన్నీర్, మర్బత్తు, ఎరేబడ్ వాటర్, మైనపువలలు, కర్పూరం, అద్దము, మంచుగడ్డ, సిరాదీనులు, గిట్టు యిచ్చే విధము, చాయవేయ విధము, రంగులు, వేస్టియన్, కమ్మరి, బాణసంచా, కొట్టి, బమ్మ, బిస్కెట్లు, కేసు, ఆనందబరఫీ, ఐస్క్రీము, బుర్రము, బూట్ పాలిష్, నునాలపాడి, ఉడక్కలూం, ఓమంవాలర్, కాడి, అగ్నిపుల్లలు, కాగితము, పెన్సిలు, పల్లంపాడి, రేహ్యము, తెలుము, మాత్రలు మొదలగు అనేక చేతిపనులు యంత్రసంబంధము నభివృద్ధింపక సాధారణముగ నులభముగ అందు ముఖ్యముగ లాభదాయకమగు తయారుచేయ విలువగల పరిశ్రమలు 220 యిందు వ్రాయబడియున్నవి.

పుస్తకము వెల రూ. 1-0-0.

మాణిక్యవిలాస ముద్రాక్షరశాల, 12, అక్షణాచల మొదలి వీధి, మద్రాసు.

రు 116 లు బహుమానము

ఇప్పటివరకు రచించిన 15 జ్యోతిషగ్రంథములలోను, జ్యోతిషమును బొత్తిగా ప్రవేశము లేనివారు ను, నమృతములేని వారు 8 అక్షాలు ఖరీదుగల జ్యోతిష ప్రథమబోధినియు, కొంతవరకు ప్రవేశముగలవారు రు 116 లు; ఖరీదుగల జ్యోతిష విద్యాప్రకాశక భావఫలాధ్యాయమును చదివినచో పూర్తిగా సహాయకారియగును. జ్యోతిష ప్రథమబోధినినిలన ఒక వారములోజరికే జ్యోతిషమును ప్రవేశముగలిగితిరును. అట్టివారికి ఈ 2 గ్రంథములలో నేదైనదొకదానినినను వైభవమున మియ్యబడును. ఇంకను వివరములు కావలసినవారు వ్రాయును.

3349

ఆకెళ్ల వెంకటశాస్త్రి,

గోపాలపురం, కొత్తపేటపాస్టు, తూర్పు గోదావరిజిల్లా.

ఆంధ్ర భాషానుశాసనము

శాంతి

4143

రాజమండ్రి కాలేజీ పండితులు బ్రహ్మశ్రీ మల్లాది సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు రచించినది ఆంధ్రభాషా సంప్రదాయము చరిత్రాత్మకముగా 15 పూర్వలాక్షణికములకు ములతోను 160 పూర్వమహాకవుల ప్రయోగములతోను సులభ తెలిసి వివరింపబడినది. దీనికి శ్రీయత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి యస్. పి. గారు దివ్యమైన పీఠికవ్రాసినది. మూడు 60 పంది పండితులు సవర్ణప్రాయము లిచ్చిరి. అనేకపత్రికలు ప్రకటించినవి. భాషాస్వరూపము తెలిసి యానందింపబడుట దగిన యుత్తమగ్రంథము. 360 పుటలు 14 ప్రకరణములు 2 భాగములు. పోస్టేజీకాక.

రెండు భాగములు కలిపిన ధైర్యము. 1-8-0

ఉత్తరరామచంద్ర భవభూతికృతికి సరస్వతైన తెలుగు 0-12-0

ఆంధ్ర దేశసూపకము, రూపక, నాయక, రసాయన లక్షణములు చక్కగా వివరింపబడినవి. 0-8-0

కావలసినవా రిట్లు వ్రాయవలెను.

4150 మేడూరి-(శ్రీ)రామమూర్తి,

ఇన్నీ నుండి, రాజమండ్రి.

శాస్త్రాత్మకమైన జ్యోతిషం

భవిష్యత్తును గురించి 6 శాస్త్రములైన ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు రూ. 1-0-0. పై ప్రతిప్రశ్నకు రు. 4-0-0. సంవత్సర ఫలము వ్రాయుటకు రు. 5-0-0. పి. పి. ఖర్చులు వరు. ప్రశ్నవ్రాయుకాలము తెలుపవలయును. సర్వశాస్త్రములందు జయము నొసగు శ్రీ గుర్రబ్రహ్మగృహ్యము రు. 2-8-0.

శ్రీ శివగుర్రబ్రహ్మగృహ్యజ్యోతిషకవచ నిలయము.

8860 తిరు త్తడి, చిత్రావరజిల్లా.

(ఇక్ష్వాకు విషయిక తెనుగుమాసపత్రిక)
శ్రీ శాంతిశ్రీమము, లోబపల్లి కొండలు, ప్రతిపా మి వాన్సు, గోదావరిజిల్లా, తిరుపున పెద్దెంబరు (1927) మాస మునుండి వెలువడు తెలుగుమాసపత్రిక. ఈ శాంతి పత్రికయొక్క ఆదర్శము మీ హృదయములకు శాంతినిచ్చుటయే. సర్వదేశ మతములయొక్క పరిపూర్ణమైన మహాభావాలందరి బోధనలు ను అనభవములను, ఉపదేశములను ప్రకటింపబడును. ప్రతి ఆంధ్రుని హృదయమున శాంతి కుసుమమును జూపింబయే మా మఖ్యోద్దేశము. సంవత్సరము చందా రూ. 2-0-0. మాత్రమే.

PEACE.

(A Monthly Journal of Life Light and Love). This is an English organ of Sri Santi Asram, To be issued from January 1928. It shall aim to show the Centre to which all radii of different doctrines converge. Touching the fundamental ideas and ideals taught in all the great religions and philosophies of the world.

Annual Subscription Rs. 3/- only

Apply to:-

THE MANAGER,
SRI SANTI ASRAM,
TOTAPALLI HILLS,
Prattipadu Post. E. GODAVARY Dt.

సమగ్ర సుందరరసము సవామేహములకు చా దిం. శ్రీ శ్రీ శివరామి శాంతిశాస్త్రిగారిచే కవిపెట్టబడినది. ఎటువంటి సవామేహములైనను గురురర్చును. ఇకాకెక్కు అనవసరము. 50 మాత్రము రు. 5/ వాడువిధము ముందు పంపబడును. 2126

ఆర్ధరసాయనశాల, ముక్కాల్, కృష్ణా.

Price Annas 10 only.
AMRUTANJANI DEPOT,
BOMBAY & MADRAS.

గొప్పసత్వాత్మక. } ఘనత } గోవధశాస్త్రపుటకు
సత్వరధర్మము } వహించిన } త్వరలో సభ్యత
నర్పడు. } శ్రీ గౌతమీ } వహింపును

గోరక్షణసంఘవిజ్ఞప్తి 4153

రాజమండ్రివరమున స్థాపించియున్న, శ్రీ గౌతమీ గోరక్షణశ్రేణిసంఘమునందు లోకకల్యాణ మొనర్చుచే, వీడ గోవుల భాదలను, పశుహంశకులనుకాకుండఁగఁగించి పోషించుటకును, సంతాపకరమైనగోరక్షణ శాపి; అపరద్యాపర గోవులనునట్లునర్పులకును, సత్కర్మఫల సాహాయ్యముతో. అసంఖ్యాకమగు గోవుల భాదలగ్రాహనసామయలకు తగిన గో పృథవీములు గల లోబపురమువరమున క్రయముపొంది యీ సంఘము రిజిస్టరుచేయించియున్నాము.

ఈ యుద్ధమునందు మహారాజులాది సామాన్యులవరకు హిందూమహమ్మదీయుల సోదరీసోదరులు తమకీక్త్యానుసారము వేరు వందలు పదులు ఒకట్లాదిద్రవ్యము భయచేసి నుమారు 10 వేలమంది సభ్యుల సహించియున్నార. లోకలాదిద్రవ్యము వేనవేలుసభ్యులు అత్యవశ్యక మైయున్నది. విరాళములు వర్షాశనములు మున్నగుచందాలు వెంటనే రాజమండ్రికి శ్రీ గౌతమీ గోరక్షణసంఘముపేర పోస్టుద్వారా తమ సంపూర్ణమైన యద్రస్సుతో సామ్యుపంపినతోడనే తిరుగుబాటలో దాతలకు అచ్చు రసీదు రూబులుకు అందచెయ్యబడును. ఇట్లు శ్రీ గౌతమీగోరక్షణసంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి, దేవరపల్లి వెంకటనరసింహుని ప్ర. రాజమండ్రి

శ్రీ భద్రాచల శ్రీ సీతారామచంద్రస్వామివారి శాశ్వతభోగఫండు 4216

తమతమ కీక్త్యానుసారం యీ ఫండులో ద్రవ్యము సమర్పించినవారి సామ్యు బ్యాంకోలో నిల్వవుంచి అందుపైన వచ్చే వడ్డీతో ప్రతినిత్యము ప్రసాదభోగం చేయించి అది శ్రీవారికి నివేదన చేసి యాత్రార్థమై వచ్చు భాగవత్ బృందమునకు వినియోగపర్చ బడును. వెలకొంతము. ఫల మధికము.

ఇది శ్రీసీతారా సర్కారువారిచే శాంక్షిక పొంది రెండు సంవత్సరముల క్రిందట స్థాపించ బడినది.

ఆసలు సామ్యు దేవాలయ మూలగనముగా నిలవియుండును. కష్టమాత్రం నిత్యభోగంక్రింద ఖర్చుబడును.

కాన భగవద్భక్తులైనవారు తమతమ కీక్త్యానుసారం ద్రవ్యసహాయము చేయింప వేడుచున్నారు.

శ్రీ భద్రాచలం, } దేవరపల్లి కులశేఖరరావు,
ది 11-10-27. } ఆమీర్, దేవర్ భద్రాచలం.

రాజమోహన హేరాయలు శ్రేష్ఠమయిన సువాసనగల తలనూనె

తలనొప్పి, మాడుపోటు, గుండె, అకాలముగా వెంట్రుకలునెరయుట, శోషణిమి మొదలగునాటిని వారించి మెదడుకు చల్లదనమును, బుద్ధికి బలమును, గలిగించి వెంట్రుకలను నల్లపరిచి నృధినిందించును. 1 సీసా రు 1-0-0 8 సీసాలు రు 2-10-0

(3) 8851 వి. పి. ఖర్చులు ప్రశ్నకము. పి. కె. పి. ఆంధ్రకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిదేపి, నెల్లూరుజిల్లా